ЦАГ АГААРТ ЗОРИУДААР НӨЛӨӨЛӨХ СЭЛЭНГЭ БОРОО-1,2 ,3 ЭКСПЕДИЦИЙН 2026 ОНЫ ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ТАЙЛАН

1. УДИРДЛАГА ЗОХИОН БАЙГУУЛАЛТ

Цаг уур орчны шинжилгээний газрын даргын 2026 оны 03 дугаар сарын 23-ны өдрийн А/57 тоот тушаал, УЦУОШТөвийн даргын А/17 тоот тушаалаар Сэлэнгэ Бороо -1,2,3, экспедицүүдийн бие бүрэлдэхүүнийг шинэчлэн томилж 4 дүгээр сарын 15 -ний өдрөөс эхлэн, 7 дугаар сарын 28 хүртэлх хугацаанд Сэлэнгэ аймгийн нутагт үүлэнд зориудаар нөлөөлөн хур тунадас нэмэгдүүлэх, хөрсний чийг сайжруулах, зорилгоор цаг агаарын нөхцөл бүрдсэн 20 удаагийн процесст 39 хээрийн үйл ажиллагаа явуулж 87 пуужин зарцуулсан байна.

ЦУОШГазар, Иргэний нисэхийн Ерөнхий газартай байгуулсан гэрээг мөрдөн үйл ажиллагаа явуулах бүрдээ зөвшөөрөл авч харвалт хийж байв. Аймгийн Засаг даргын тамгын газартай гэрээ байгуулан аймгийн засаг даргаар батлуулж 138 сая төгрөгний санхүүжилтыг орон нутгаас авч үйл ажиллагаагаа явуулсан.

Удирдлагын зүгээс экспедицүүдийг ажиллахад шаардагдах аж ахуйн материал, пуужин, сэлбэгээр хангах, бие бүрэлдэхүүн нэг бүрийн хийж гүйцэтгэх ажил үүргийн хуваарь, төлөвлөгөөг гаргуулан баталж мөрдөн ажиллалаа.

Цаг агаарт зориудаар нөлөөлөх үйл ажиллагааг явуулахдаа Сэлэнгэ аймгийн засаг дарга, Онцгой байдлын газар, ХХААГазрын дарга мэргэжилтэнгүүдтэй холбоотой байж Баянгол, Мандал, сумаас цаг агаарт зориудаар нөлөөлөх ажиллагааны талаар хамтарч ажиллах хүсэлт ирсний дагуу хамтарч ажиллахаас гадна, Хушаат, Түшиг сумдын засаг дарга аж ахуйн нэгжүүдтэй хамтарч ажиллалаа.

СЭЛЭНГЭ АЙМГИЙН
БАЯНГОЛ СУМЫН ЗАСАГ ДАРГА

2026. 04. 07 № 01/149

СЭЛЭНГЭ АЙМГИЙН УС ЦАГ УУР ОРЧНЫ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ТӨВД

2026 оны 5-7 сард агаарын дундаж температур нийт нутгаар олон жилийн дунджаас дулаан, тунадасны хувьд 5-6 сард олон жилийн дунджийн орчим, 7 сард олон жилийн дунджаас бага байх төлөвтэй байгаа тул өмнөх оны адил ган болох магадлалтай байна.

Иймд сумын хэмжээнд хур нэмэгдүүлэх зорилгоор үүлэнд зориудаар нөлөөлөх экспидицтэй хамтран ажиллахыг хүсье.

ЗАСАГ ДАРГА Н.ДАВААНЯМ

Засаг дарга-а5-албан бичиг

СЭЛЭНГЭ АЙМАГ
МАНДАЛ СУМЫН ЗАСАГ ДАРГА

2026.03.18 № 02/236

СЭЛЭНГЭ АЙМГИЙН УС ЦАГ УУР ОРЧНЫ ШИНЖКИЛГЭЭНИЙ ТӨВИЙН ДАРГА О.ГАНБАТ ТАНАА

Тус сумын нутаг дэвсгэрт сүүлийн жилүүдэд хур тунадас бага байгаагаас үүдэн хуурайшилт ихсэх, бэлчээрийн гарц муудах, хөрсний чийг дутагдах нөхцөл байдал үүсээд байна. Цаг уурын өнөөгийн төлөв байдал цаашид ган, эрдэн эрсдэл нэмэгдэх магадлалтай байгааг харуулж байгаа тул урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээ авах зайлшгүй шаардлага тулгарч байна.

Байгаль цаг уурын нөхцөл байдалд үндэслэн манай бүс нутагт үүлэнд зориудаар нөлөөлөх ажлыг 2026 оны 04 дүгээр сард хийхээр төлөвлөж байгаа тул холбогдох журмын дагуу зохион байгуулах боломжийг хангаж хамтран ажиллахыг хүсье.

ЗАСАГ ДАРГЫН ОРЛОГЧ Э.БАЯРХҮҮ

Аймгийн Онцгой комиссын шийдвэрээр тус албаны цаг агаарт зориудаар нөлөөлөх ажилд дэмжлэг үзүүлэж “УАЗ Фургон” маркын автомашин олгож үйл ажиллагаанд ашиглаж байна.

1.1 Экспедицийн бие бүрэлдэхүүн, тушаал, шийдвэр

УЦУОШТөвийн даргын А/17 тоот тушаалаар Тус төвийн экспедицүүд 15 албан хаагчын орон тоотоогойгоор Бороо-1, 2, 3 экспедицийн бүрэлдэхүүн болж үйл ажиллагаа явуулж байна.Экспедицийн аюулгүй ажиллагааны заавар журмыг нийт бие бүрэлдэхүүнд уншиж судлуулан, хээрийн үйл ажиллагааны үед хариуцан ажиллах ажлын чиг үүргийг тодорхой болгон ажилд гарахын өмнө аюулгүй ажиллагааны дүрэм зааварчилгааг танилцуулан гарын үсэг зуруулан журнал хөтлөн ажиллаж байна.

СЭЛЭНГЭ АЙМГИЙН УС, ЦАГ УУР ОРЧНЫ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ТӨВИЙН ДАРГЫН ТУШААЛ

Цаг агаарт зорилтот нөлөөлөх экспедиц ажиллуулах, нөмгөлөх арга олгох тухай

Монгол улсын Засгийн газрын агентлагийн эрх зүйн байдлын тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.4, Ус цаг уур, орчны хяналт шинжилгээний тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.1.4, Төвийн тухай хуулийн 16 дугаар зүйлийн 16.5.4, 16.5.5, Хэдэлмэрийн тухай хуулийн 56 дугаар зүйлийн 56.1, 56.2, 101 дүгээр зүйлийн 101.1, 102 дугаар зүйлийн 102.1.3, 108 дугаар зүйлийн 108.1, 109 дүгээр зүйлийн 109.5, 109.6 Цаг уур орчны шинжилгээний газрын дарга 2025 оны А/97 тоот тушаалыг тус тус үндэслэн ТУШААХ НЬ:

1.Цаг агаарт зорилтот нөлөөлөх хур тунадас нэмэгдүүлэх хөдөлгөөнт экспедицийн бие бүрэлдэхүүнийг хавсралтаар батлагдсугай.

2.Цаг агаарт зорилтот нөлөөлөх хур тунадас нэмэгдүүлэх үйл ажиллагаа 2026 оны 03 дугаар сарын 23-ны өдрөөс эхлэн 2026 оны 06 дугаар сарын 31-ний өдрийг дуустал гүйцэтгэж явуулсугай.

3.Экспедицийн бие бүрэлдэхүүнд жижүүрлэх нэмэгдлийг олгохдоо тухай сард гүйцэтгэсэн ажлын тайлан, ур дүнг үндэслэн үндсэн цалингийн 40 хүртэл хувиар тооцож олгох талаар сар бүрийн 25-ны дотор төвийн дэргэд ажиллагсдын хөдөлмөрийг зохицуулах ажиллагаа Ерөнхий технологич инженер Бегзэд мэдээллийн сангийн зохицуулагч Г.Энхзул нарт даалгасугай.

4.Хур тунадас нэмэгдүүлэх үйл ажиллагаа явуулахдаа Цаг уур орчны шинжилгээний газрын Улсын сүлжээ хур амьсгалын үйлчилгээний хэлтэйн Цаг агаарт зорилтодсон нөлөөлөх алба газрын эвлэлцүүлэг цаг агаарт зорилтодсон нөлөөлөх үйл ажиллагааны аюулгүй байдлыг хангах талаар мөрдөх бүй хүрээ, тогтоосон журам зөвлөмж хөнгөн мөрдөн ажиллаж, ажлын гүйцэтгэл ур дүнгийн талаарх мэдээллийг хугацаанд нь гаргаж шуурхай уялан зөв мэдээлэл байлцуулах экспедицийн дарга нарт даалгасугай.

Ц.ГАНБАТ

Ус цаг уур орчны шинжилгээний төвийн даргын 2026 оны 03 дугаар сарын 06 өдрийн А/97 тоот тушаалын хавсралт

Цаг агаарт зорилтот нөлөөлөх хур тунадас нэмэгдүүлэх хөдөлгөөнт экспедицүүдийн бие бүрэлдэхүүний ажлын хавсран гүйцэтгэх ажилтнуудын жагсаалт

1. М.Амарбаясгалан (Зөвлөгийн инженер)
2. Д.Бүрэнтөгс (Зөвлөгийн инженер)
3. П.Жигүүрцэцэг (Экспедицийн дарга)
4. Г.Энхзул (Экспедицийн дарга)
5. С.Сүнд-Эрдэнэ (Синоптик инженер)
6. Т.Түвшинжаргал (Синоптик инженер)
7. М.Урангоо (Синоптик инженер)
8. Г.Мөнгөнтуяа (Цаг уурын ажиглагч)
9. Д.Шүрэн-Эрдэнэ (Цаг уурын ажиглагч)
10. С.Хороолтогтох (Цаг уурын ажиглагч)
11. Р.Шинэбаяр (Цаг уурын ажиглагч)
12. М.Гантуяа (Нягтлан бодогч)
13. Ш.Уянга (Нярав)
14. Ц.Цэрэндорж (Зөвлөгийн жолооч)
15. М.Төмөрхэлэг (Жолооч)

Сэлэнгэ бороо экспедицийн бие бүрэлдэхүүн МӨНХ ДААТГАЛ ХХК-д гэнэтийн ослын даатгал 2025 оны 7 дугаар сард хийлгэсэн бөгөөд сунгалт хийлгэж байна. Нэг албан хаагчын даатгалын үнэлгээ 3,750,000 төгрөгөөр тогтоогдож Байгаль, үйлдвэрлэл техникийн, аюулгүй ажиллагааны зэрэг 6 төрөл зүйлээр нөхөн төлбөрийн нөхцөлтэйгээр гэрээ байгууллаа.

1.2 Даатгалд хамрагдсан байдал.

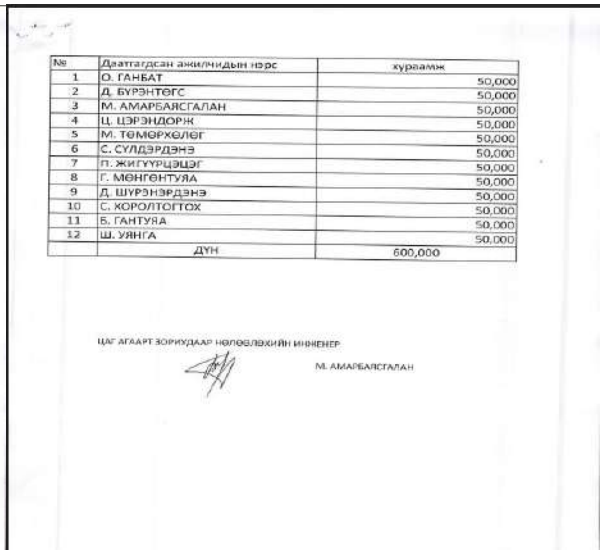
Сэлэнгэ бороо экспедицийн бие бүрэлдэхүүн МӨНХ ДААТГАЛ ХХК-д гэнэтийн ослын даатгал нэг албан хаагчын даатгалын үнэлгээ 3,750,000 төгрөгөөр тогтоогдож Байгаль, үйлдвэрлэл техникийн, аюулгүй ажиллагааны зэрэг 6 төрөл зүйлээр нөхөн төлбөрийн нөхцөлтэйгээр гэрээ байгуулсан. 2026 оны 07 дугаар сарын 01-ний өдөр өмнөх оны гэрээ дуусгавар болсон тул Бороо-1,2, 3 экспедицүүдэд ажиллаж буй нийт 12 албан хаагчийг хамруулж сунгалт хийлгэлээ.

ГЭНЭТИЙН ОСЛЫН ДААТГАЛЫН ГЭРЭЭ

ГЭНЭТИЙН ОСЛЫН ДААТГАЛЫН ГЭРЭЭНИЙ ДААТГАЛЫН БАТАЛГАА

ГЭРЭЭНИЙ ДУГААР	: № D2611001
ДААТГАЛЫН ХЭЛБЭР	: Гэнэтийн ослын даатгал
ДААТГУУЛАГЧ	: Уо цаг уурын ерөнхий шинжлэгчийн тов
ДААТГАЛЫН ЗҮЙЛ	: Даатгадсан этгээдийн ерүүл мэнд, эмч нас
ХАМГААЛАЛТЫН ТӨРӨЛ	: Гэрээнд заасан гэнэтийн осол
ДААТГАЛЫН ҮНЭЛГЭЭ	: 60,000,000 төгрөг
ДААТГАЛЫН ХУРААМЖ	: 600,000 төгрөг
ДААТГАЛЫН ХУГАЦАА	: 2026.07.30 -ны 00:00 цагаас 2027.07.30 -ны 00:00 цаг хүртэл хүчин төгөлдөр үйлчилнэ.
ДААТГАЛ ҮЙЛЧЛҮҮЛЭХ БУС НӨХЦӨЛ	: Мөнгөн үлэг

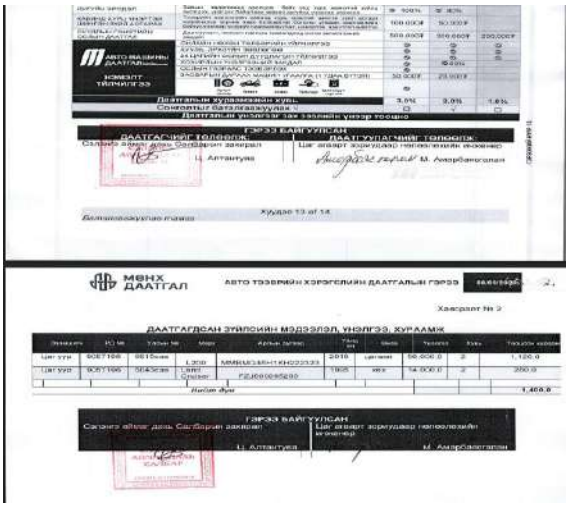
№	Даатгадсан ажилчидын нэрс	хураамж
1	О. ГАНБАТ	50,000
2	Д. БҮРЭНТӨГС	50,000
3	М. АМАРБАЯСГАЛАН	50,000
4	Ц. ЦЭРЭНДОРЖ	50,000
5	М. ТӨМӨРХҮЛЭГ	50,000
6	С. СҮЛДЭРДЭНЭ	50,000
7	П. ЖИГҮҮРЦЭЦЭГ	50,000
8	Г. МӨНГӨНТУЯА	50,000
9	Д. ШҮРЭНЭРДЭНЭ	50,000
10	С. ХОРОЛТОГТОХ	50,000
11	Б. ГАНТУЯА	50,000
12	Ш. УЯНГА	50,000
	ДҮН	600,000

ЦАГ АГААРТ ЗОРИУЛААР НӨЛӨӨЛӨХИЙН ИНЖЕНЕР

М. АМАРБАЯСГАЛАН

Тус төв нь 2026 онд УАЗ ФУРГОН, ЛАНДКРУЗЕР 80, MITSIBUSHI L200 Маркын тээврийн хэрэгслээр үйл ажиллагаа явуулж байсан бөгөөд үйл ажиллагаанд ашиглагдаж буй Mitsibushi L200, Ланд крузер 20 маркын автомашины даатгалын хугацаа дууссан тул тээврийн хэрэгслийн даатгалд хамрагдуулсан. Хөдөлгөөнт радар болон ФУРГОН машин нь даатгалын гэрээний хугацаа дуусаагүй байгаа болно.

1.3 Эрүүл мэндийн үзлэг, шинжилгээнд хамруулсан тухай

“Эмнэх” Өрхийн эрүүл мэндийн төвтэй хамтран 05 дугаар сарын 06-ны өдөр ажилтан, албан хаагчдыг эрүүл мэндийн үзлэгт хамруулаа. Үзлэгээр цусны даралт, цусан дахь сахарын хэмжээ, элэгний В С вирус оношилгоо, 18-40 насны албан хаагчдад БЗХӨ илрүүлэх шинжилгээ, 40-өөс дээш насны албан хаагчдад бүдүүн шулуун гэдэсний хавдрын шинжилгээ зэрэг үзлэг шинжилгээ оношилгоо хийгдлээ. Үзлэгт нийт 23 албан хаагч хамрагдсан.

05 дугаар сарын 15-ны өдөр Сэлэнгэ аймагт үйл ажиллагаа явуулдаг “Гано эксель” ХХК-тай хамтран бүтэн биеийн оношилгоонд төвийн 16 ажилтныг хамруулсан ба үзлэгт хамрагдсан бүх ажилтанд мэргэжлийн эмч зөвлөгөө өглөө.

3 удаагийн эрүүл мэндийн үзлэг оношилгоог зохион байгуулахад хамрагдсан ажилтнуудын дунд цусан дахь сахарын хэмжээ ихсэх, мөн цусны даралт ихсэх зэрэг өвчлөлүүд зонхилж байсан ба хамт олны дунд эрүүл амьдралын хэв маягийг эрхэмлэх, амьдралын хэв маягаа өөрчлөх сургалт сурталчилгааг цаашид тогтмол зохион байгуулах шаардлагатай гэсэн дүгнэлтэд хүрлээ.

1.4 Бэлтгэл ажил хангагдсан талаар.

Цаг агаарт зориудаар нөлөөлөх үйл ажиллагааны заавар, журмын дагуу бэлтгэл ажлыг хангаж, харвах төхөөрөмж, суурь, техник, тоног төхөөрөмжийн хэвийн ажиллагааг шалгаж, цэвэрлэгээ, үйлчилгээ хийж, бэлэн байдлаа хангаж ажилласан.Тус төв нь УАЗ ФУРГОН,

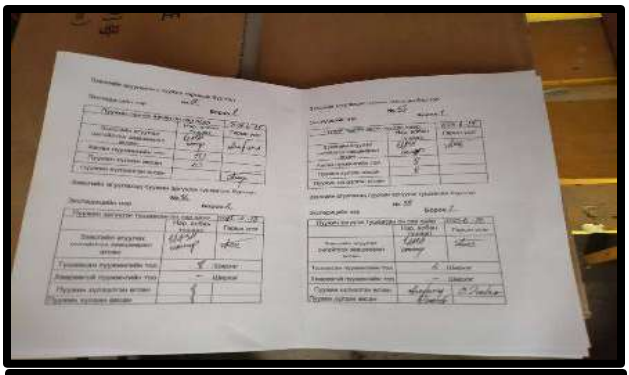
Хөдөлгөөнт радар, Ланд 80, Mitsubishi L200 автомашинаар үйл ажиллагаа явуулахаар тус техникүүдэд галын хор, тэсэрч, дэлбэрэх бодис тээрвэрлэх үеийн тэмдэг тэмдэглэгээ, газардуулга зэргээр тоноглож үйл ажиллагаандаа ашиглаж байна.

/Үзлэг үйлчилгээ хийх үеийн зураг/

Цаг агаарт зориудаар нөлөөлөх ажиллагаа явуулах бүрт экпедицүүдийн бие бүрэлдэхүүнд аюулгүй ажиллагааны заавартай танилцуулж гарын үсэг зуруулан, агуулахаас пуужин гаргасан, хүлээн авсан тухай актыг тухай бүрт батаглгаажуулж ажиллаа. Мөн галт хэрэгсэл хадгалах байранд чийг, температурыг хэмжиж тэмдэглэл хөтлөн ажиллаж байна. Тус агуулахын галын хорын даралт багасаж аюулгүй ажиллагааны шаардлага хангахгүй болсон тус галын хорыг шинээр сольж, галын буланг мөн шинэчлэн байрлууллаа.

/Экспедицийн бие бүрэлдүүнд хээрйин ажиллагаа явуулахад шаардлагатай аяны хэрэгсэл, ширээ сандал, гар чийдэн, Чийг, температур мэдрэгч багаж, аяны тогоо, зэргээр хангаж ажиллаа. /

1.5 Сургалт, сурталчилгааны ажлын талаар

Мандал сумын ИТХ, ЗДТГазар, ХАА-ын тариалан эрхлэгч нарт УЦУОШТөвийн дарга О.Ганбат үйл ажиллагааны талаар мэдээ, мэдээлэл хүргэж ажиллаа.Тус сумын зүгээс Цаг агаарт зориудаар нөлөөлөх ажиллагааг дэмжин явуулын **STARLINK** хиймэл дагуулын интернет төхөөрөмж хандивлалаа.Тус төхөөрөмжийг экпедицийн үйл ажиллагаанд ашигласанаар сүлжээгүй газар нутагт ч байнгын интернет орчинд байж хиймэл дагуулын мэдээллийг цаг алдалгүй авах нөхцөл бүрдэж байна.

УЦУОШТөвийн албан хаагчид болон цаг агаарт зориудаар нөлөөлөх экспедицэд ажиллаж буй албан хаагчдад “Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал эрүүл ахуй ба байгууллага дахь хувь хүний харилцаа” сэдэвт сургалтыг аймгийн Хөдөлмөр халамж үйлчилгээний газартай хамтран танхимаар болон онлайнаар зохион байгууллаа. Мөн сургалтын үеэр ажилтнуудад эрх зүйн мэдлэг олгох үүднээс “Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн хууль”-ийн тухай мэдээлэл, сургалтыг хүргэлээ.

Сүхбаатар сумын Ерөнхий боловсролын 4-р сургуулийн 11б ангийн сурагчид болон ХАА-д суралцаж буй дадлагын суралцагч нарт цаг агаарт зориудаар нөлөөлөх үйл ажиллагаа, үр дүн, техник технолгын талаар танилцуулага хичээл орж зааварчлав.

2. ХУР ТУНАДАС НЭМЭГДҮҮЛЭХ ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА

Цаг агаарт зориудаар нөлөөлөх үйл ажиллагааг Сэлэнгэ Бороо-1,2,3 экспедицүүд, 2026 оны 04 дугаар сарын 15-ний өдрөөс эхлэн 23, 26-ны өдрүүдэд, 05 дугаар сарын 05, 08, 12,13, 17, 21, 24, 26, 30, 31, 06 дугаар сарын 07, 12, 15, 17, 18-ны өдрүүдэд, 7 дугаар сарын 3, 25, 26-ны өдрүүдэд синоптикийн нөхцөл бүрдсэн тохиолдолуудад цаг агаарын үзэгдэл, процессын шилжилт, өөрчлөлт, хувьслыг харгалзан дараах цэгүүдэд хээрийн үйл ажиллагааг зохион байгуулав. Үүнд:

	Сар өдөр	Сум	Газрын нэр	Экспедиц	Харвасан пуужин,ш	Орсон тунадас,мм
1	15-Apr	Хушаат	Антенитай уул	Бороо-1	2	0.0
		Цагааннуур	Хуурчын ам	Бороо-3	2	
2	23-Apr	Түшиг	Хужирт	Бороо-1	2	0.0
3	26-Apr	Хушаат	Ногоонхунх	Бороо-2	3	0.0
		Мандал	Өлөнтийн ам	Бороо-1	4	1.8

4	05-May	Хушаат	Мэргэний даваа	Бороо-1	2	0.0
5	08-May	Түшиг	Улаан овоот	Бороо-1	2	0.2
		Хушаат	Ногоонхунх	Бороо-2	3	0.3
6	12-May	Цагааннуур	Боргио толгой	Бороо-2	1	0.1
		Хушаат	Ногоонхунх	Бороо-1	2	0.8
7	17-May	Хүдэр	Арвин бэлчир	Бороо-2	3	1.0
		Түшиг	Улаан овоот	Бороо-1	2	9.4
8	21-May	Баянгол	Баруунурт	Бороо-1	2	1.4
		Мандал	Улаан даваа	Бороо-1	2	1.0
		Хүдэр	Арвин бэлчир	Бороо-2	2	1.3
		Хушаат	Мянгадар уул	Бороо-3	2	
9	23-May	Хүдэр	Арвин бэлчир	Бороо-1	2	0.9
		Баянгол	Хустайн даваа	Бороо-2	3	4.0
10	26-May	Орхон	Бэлэн далай	Бороо-2	2	1.7
		Баянгол	Баянцогт	Бороо-1	2	13.3
		Мандал	Баавгайтын ам	Бороо-1	2	8.0
11	30-May	Хушаат	Мэргэний даваа	Бороо-2	4	3.0
		Цагааннуур	Нам даваа	Бороо-1	2	1.0
12	31-May	Хушаат	Ногоонхунх	Бороо-2	3	4.2
		Хүдэр	Арвин бэлчир	Бороо-1	2	2.0
13	07-Jun	Баянгол	Хустайн даваа	Бороо-1	2	0.0
14	12-Jun	Баянгол	Хустайн даваа	Бороо-1	1	4.8
		Цагааннуур	Боргио толгой	Бороо-2	2	23.6
15	15-Jun	Мандал	Уртын ам	Бороо-1	2	10.3
		Баянгол	Баавгайтын ам	Бороо-1	2	0.0
16	16-Jun	Цагааннуур	Боргио толгой	Бороо-2	2	21.5
		Ерөө	Дөхөм	Бороо-1	1	2.3
	18-Jun	Орхон	Дааган дэл	Бороо-2	4	2.2

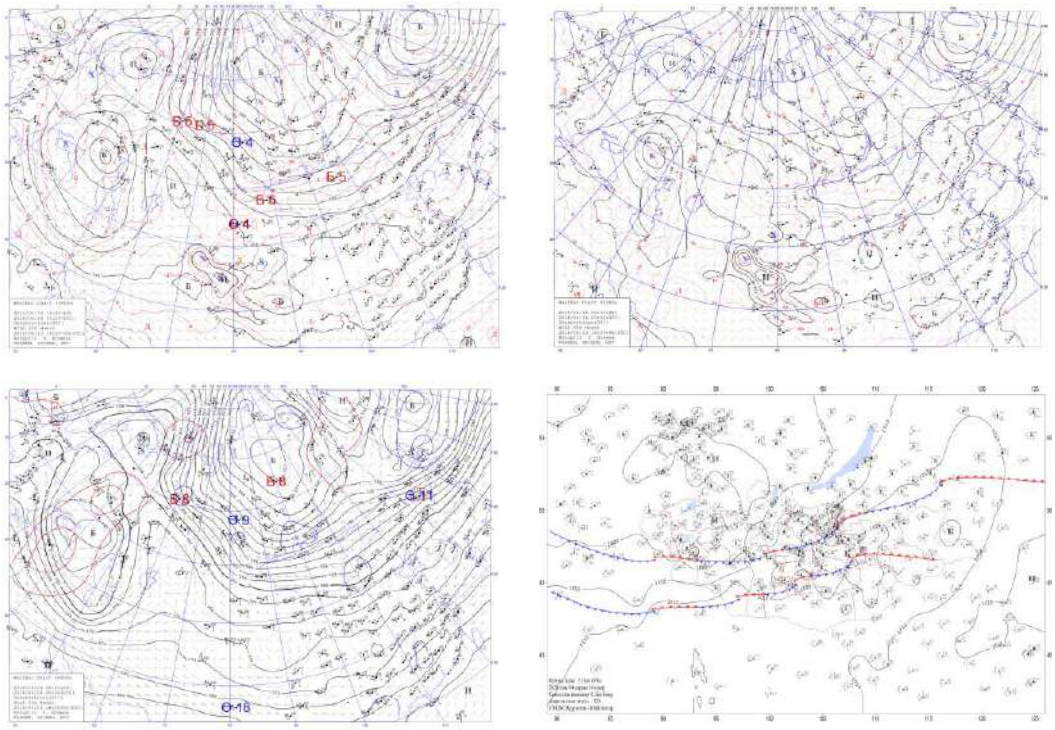
17		Баянгол	Хустайн давааа	Бороо-1	2	0.0
		Баянгол	Бороо гоулд	Бороо-1	2	
18	03-Jul	Хушаат	Хөдөө хараат	Бороо-1	1	0.2
19	25-Jul	Хушаат	Соёмбо уул	Бороо-1	2	2.0
		Хүдэр	Арвин бэлчир	Бороо-2	2	8.0
20	26-Jul	Хушаат	Соёмбо уул	Бороо-1	3	8.0

АЖИЛЛАГАА 1:

Тухайн үеийн цаг агаарын аэросиноптикийн байдал

500 гпа, 700 гпа, 850 гпа гадарга дээрх геопотенциал орны шинж байдал, урсгалын чиглэл 4-р сарын 14-ний 08 цагийн зургаар: 500 гпа-ын зураг дээр ОХУ-ын Братск төвтэй бага даралтын орны салбар хотос Монгол орны төвийн нутаг болон зүүн зүгийн нутгийг бүхэлд нь хамарч сунаж тогтон баруунаас зүүн тийш шилжих замналтай Сэлэнгэ аймаг хотосын тэнхлэгийн өмнө талд байрлаж, хүйтэн түрэлттэй, өндрийн хотос гүнзгийрэн 850 гпа-ын гадаргад Сэлэнгэ, Хэнтий, зүүн аймгуудыг хамарсан 1 битүү изобартай бага даралтын орон болон илэрцтэй, температур шигүүсэл ихтэй байсан.

Газар орчмын даралтын орны шинж байдал, фрон : Газар орчимд ОХУ-ын Красноярск төвтэй өндрийн циклоны 5 битүү изобартай, төвийн даралт 985 гпа бага даралтын орон баруун хойноос зүүн өмнө шилжиж байсан. Уг циклоны нөлөөгөөр манай нутгаар зонхилж байсан төвдөө 1020 гпа-ын их даралтын орон шахагдаж байв. Өмнөговь, Дундговь аймгийн нутгаар дамнасан 2-р зэргийн фронтын системтэй байсан.

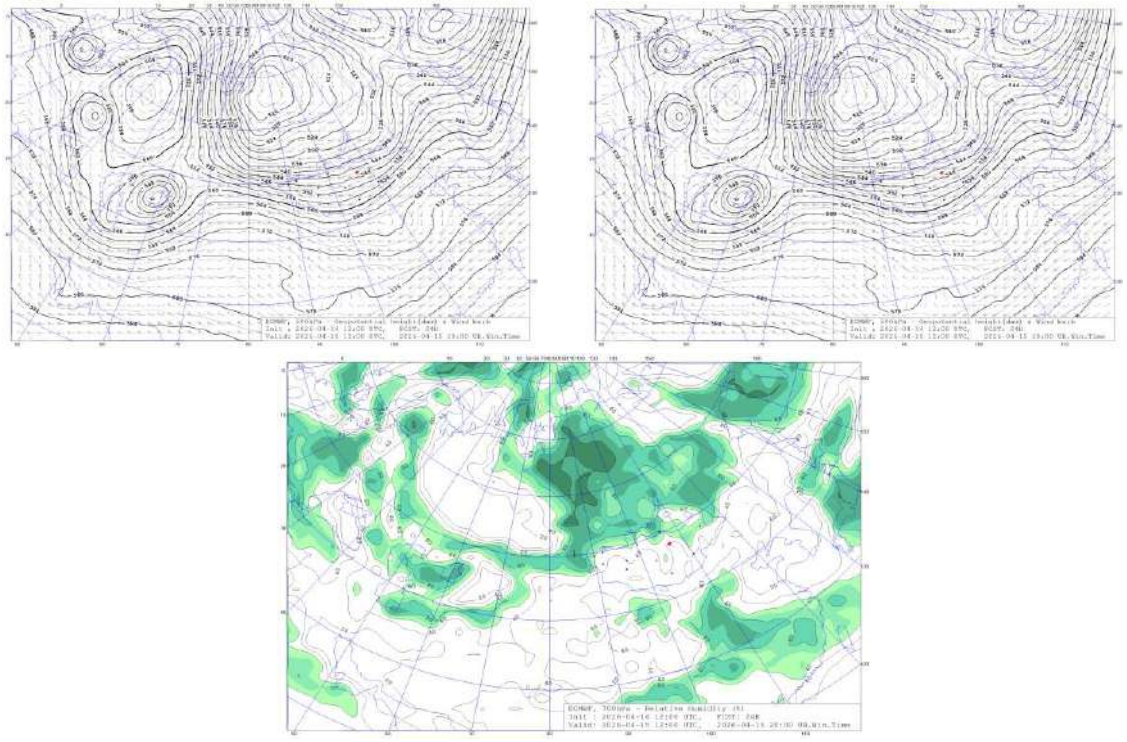

ECMWF-ын прогноз зургаар:

500 гпа-д: 4-р сарын 15-ны 20 цагийн зургаар: ОХУ-ын Байгаль нууруас баруун хойд хэсгээр орчимд төвтэй бага даралтын орны салбар хотос Монгол орны зүүн хэсгээр сунаж тогтон баруун хойноос зүүн урагш шилжих замналтай байсан.

700 гПа-д: 4-р сарын 15-ны 20 цагийн чийгийн прогноз зургаар: Сэлэнгэ аймгийн нутгаар 70%-ийн чийгтэй байна.

1000 гпа-д: 4-р сарын 15-ний 20 цагийн зургаар: Красноярск төвтэй өндрийн циклоны 3 битүү изобартай, төвийн даралт 995 гпа бага даралтын орон баруун хойноос зүүн өмнө шилжиж байсан. Уг циклоны нөлөөгөөр манай нутгаар зонхилж байсан төвдөө 1020 гпа-ын их даралтын орон шахагдаж байв.

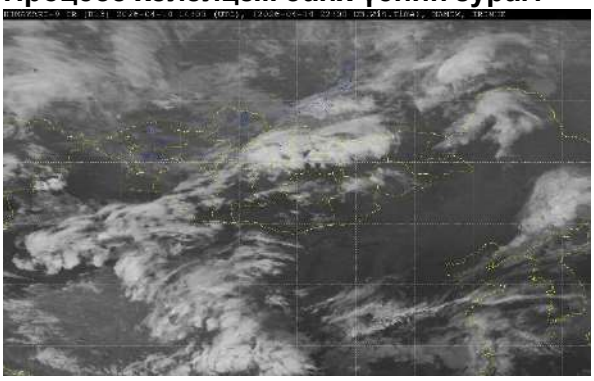

Тоон прогнозын үр дүн: Дэлхийн болон бүс нутгийн загваруудын хур тунадасны прогнозын нэгдсэн хүснэгт:

Аймаг	Станцын_нэр	Индекс	Байршил	WRF_KIM_ш	WRF_GFS_ш	ECMWF_ш	JMA_GSM_ш	WRF_KIM_е	WRF_GFS_е	ECMWF_е	JMA_GSM_е
Сэлэнгэ	Сүхбаатар	240	Б,Х			0.4				0.3	
Сэлэнгэ	Баруунхараа	241	Б,Ө	0.2							
Сэлэнгэ	Орхон	242	Б,Ө			0.1				0.2	
Сэлэнгэ	Ерөө	243	З,Ө			0.9				0.3	
Сэлэнгэ	Цагааннуур	209	Б,Х			0.1				0.2	
Сэлэнгэ	Орхонтуул	245	Б,Ө			0.1				0.1	
Сэлэнгэ	Зүүнхараа	253	З,Ө	0.1							
Сэлэнгэ	Баруунбүрэн	772	Б,Ө			0.2				0.3	
Сэлэнгэ	Зүүнбүрэн	774	Б,Х			0.1				0.4	
Сэлэнгэ	Зэлтэр	779	Б,Х			0.1				0.2	
Сэлэнгэ	Хүдэр	780	З,Х			0.7					
Сэлэнгэ	Бугант	783	З,Х			0.4					
Сэлэнгэ	Хушаат	784	Б,Х,Т			0.1				0.3	

Экспедицийн бие бүрэлдэхүүн, сипоптик инженерүүд ярилцаад өндрийн зураг, үүлний шилжилт хөдөлгөөн, загварын үр дүнгүүдийн тооцооллыг хийн 2026 оны 4-р сарын 14-ний өдөр Сэлэнгэ аймгийн нутгийн баруун хэсгээр цаашлаад нутгийн хойд хэсгийг хамран бага зэргийн хур тунадас орно гэж тооцоолов.

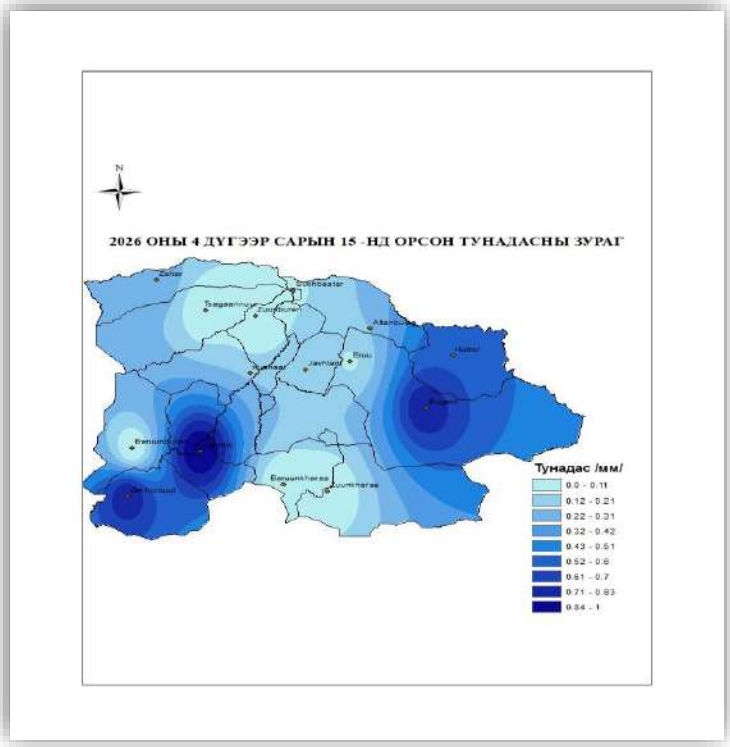
Процесс хэлэлцэж байх үеийн зураг:

Харвалт хийх үеийн зураг:

4 дүгээр сарын 15-ны үйл ажиллагааны тунадасны тархалт болон орсон хэмжээ /мм/

Станц	IV/15
Сүхбаатар	0.1мм
Баруунхараа	0мм
Орхон	1мм
Ерөө	0.1мм
Орхонтуул	0.8мм
Цагааннуур	0мм
Зүүнхараа	0мм
Баруунбүрэн	0мм
Зүүнбүрэн	0мм
Зэлтэр	0.3мм
Хүдэр	0.6мм
Бугант	0.8мм
Хушаат	0,0мм

Сэлэнгэ бороо- экспедиц нь 2026 оны 04 дүгээр сарын 15-ны өдөр Хушаат сумын нутаг “Антенитай уул” гэх газарт байрлаж (λ**=105^0**34^{l}85**”** φ**= 49^{0l}3**8,66 ***h*= 1050*м***) 23 цаг 13 минутанд 2 ширхэг пуужин харвасан бол Сэлэнгэ бороо-3 экспедиц Цагааннуур сум “Хуурчын ам” (λ**=105^0**24^{l}40**”** φ**= 50^{0l}09,**10 ***h*= 1050*м***) гэх газраас 2 ширхэг пуужин харваж ажилласан

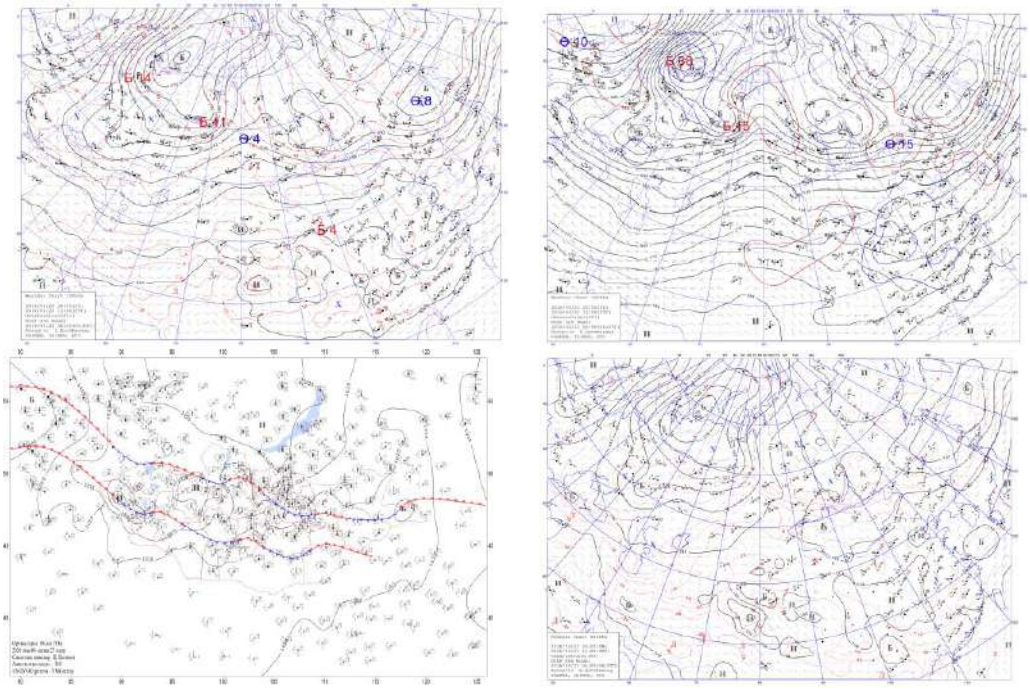
<u>АЖИЛЛАГАА 2:</u>

2026 оны 4-р сарын 23-ны өдрийн синоптик процесс:

<u>500 гпа, 700 гпа, 850 гпа гадарга дээрх геопотенциал орны шинж байдал, урсгалын чиглэл 5-р сарын 4-ний 20 цагийн зургаар</u>: 500 гпа-ын зураг дээр ОХУ-ын

Байгаль нууруас баруун хойд хэсэг орчимд төвтэй бага даралтын орны салбар хотос Монгол орны хойд хэсгийг бүхэлд нь хамарч сунаж тогтон баруунаас зүүн тийш шилжих замналтай Сэлэнгэ аймаг хотосын тэнхлэгт байрлаж, хүйтэн түрэлттэй, өндрийн хотос гүнзгийрэн 850 гпа, 700 гПа гадаргад Хэнтий аймгийн хойд хэсэгт 1 битүү изобартай бага даралтын орон болон илэрцтэй, температур шигүүсэл ихтэй байсан.

Газар орчмын даралтын орны шинж байдал, фронт : Газар орчимд ОХУ-ын Томск төвтэй өндрийн циклоны 3 битүү изобартай, төвийн даралт 990 гпа бага даралтын орон баруун хойноос зүүн өмнө шилжиж байсан. Уг циклоны нөлөөгөөр манай нутгаар зонхилж байсан төвдөө 1025 гпа-ын их даралтын орон шахагдаж байв. Архангай, Булган, Төв аймаг, Говьсүмбэр, Сүхбаатар аймгийн нутгаар дамнасан 2-р зэргийн хүйтэн фронтын системтэй байсан.

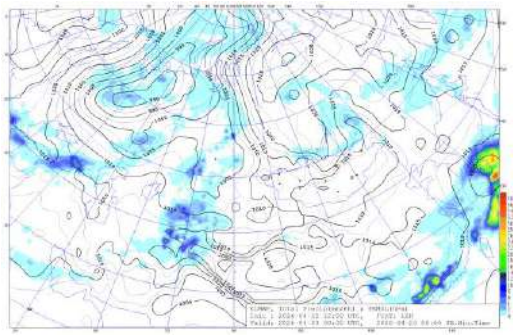
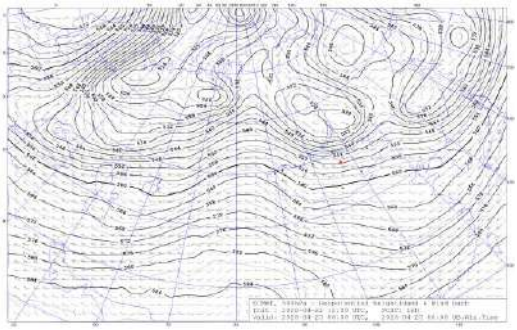
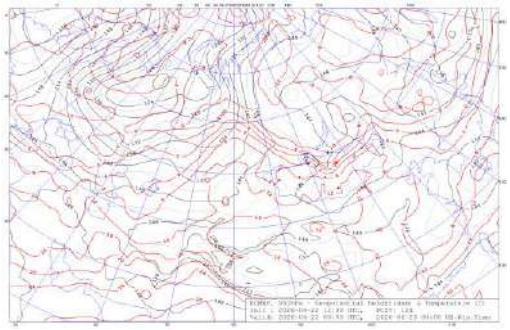
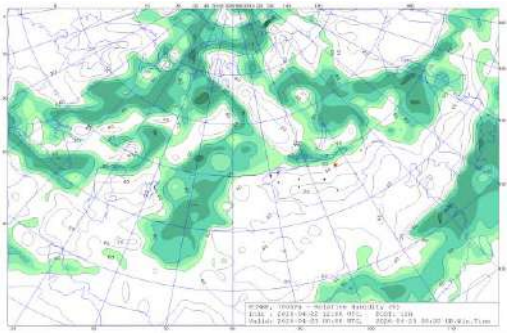

ECMWF-ын прогноз зургаар:

500 гпа-д: 4-р сарын 22-ний 20 цагийн зургаар: ОХУ-ын Байгаль нууруас баруун хойд хэсгээр орчимд 2 төвтэй бага даралтын орны салбар хотос Монгол орны зүүн хэсгээр сунаж тогтон баруун хойноос зүүн урагш шилжих замналтай байсан.

700 гПа-д: 4-р сарын 22-ний 20 цагийн чийгийн прогноз зургаар: Сэлэнгэ аймгийн нутгаар 60-80%-ийн чийгтэй байна.

1000 гпа-д: 4-р сарын 22-ний 20 цагийн зургаар: Газар орчимд ОХУ-ын Томск төвтэй өндрийн циклоны 3 битүү изобартай, төвийн даралт 990 гпа бага даралтын орон баруун хойноос зүүн өмнө шилжиж байсан. Уг циклоны нөлөөгөөр манай нутгаар зонхилж байсан төвдөө 1025 гпа-ын их даралтын орон шахагдаж байв.

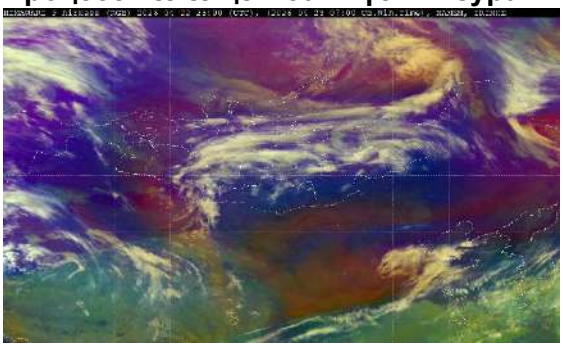

Тоон прогнозын үр дүн: **Дэлхийн болон бүс нутгийн загваруудын хур тунадасны прогнозын нэгдсэн хүснэгт:**

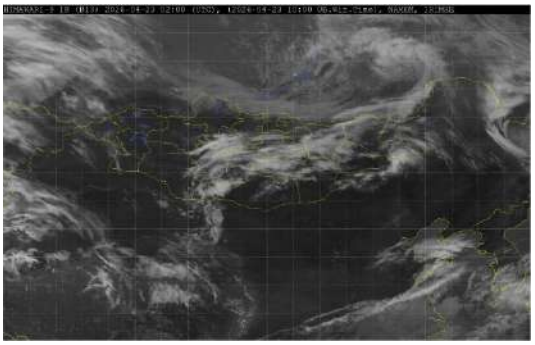
Аймаг	Станцын_нэр	Индекс	Байршил	WRF_KIM_ш	WRF_GFS_ш	ECMWF_ш	JMA_GSM_ш	WRF_KIM_ө	WRF_GFS_ө	ECMWF_ө	JMA_GSM_ө
Сэлэнгэ	Сүхбаатар	240	Б,Х			0.3	0.2	0.1			
Сэлэнгэ	Баруунхараа	241	Б,Ө	0.1	1	1.5					
Сэлэнгэ	Орхон	242	Б,Ө		1.4	0.8				0.2	
Сэлэнгэ	Ерөө	243	З,Ө			0.5				0.1	
Сэлэнгэ	Цагааннуур	209	Б,Х		0.4	0.1	0.1	0.1			
Сэлэнгэ	Орхонтуул	245	Б,Ө			0.2					
Сэлэнгэ	Зүүнхараа	253	З,Ө	0.1	2.3	2.1					
Сэлэнгэ	Баруунбүрэн	772	Б,Ө			0.4				0.1	
Сэлэнгэ	Зүүнбүрэн	774	Б,Х			0.2					
Сэлэнгэ	Зэлтэр	779	Б,Х		0.7	0.2	0.3		0.2	0.2	
Сэлэнгэ	Хүдэр	780	З,Х			1.6	0.4				
Сэлэнгэ	Бүгант	783	З,Х	0.3		1.6	0.2				
Сэлэнгэ	Хушаат	784	Б,Х,Т			0.5				0.2	

Экспедицийн бие бүрэлдэхүүн, сипоптик инженерүүд ярилцаад өндрийн зураг, үүлний шилжилт хөдөлгөөн, загварын үр дүнгүүдийн тооцооллыг хийн 2026 оны 4-р сарын 23-ны өдөр Сэлэнгэ аймгийн нутгийн баруун хэсгээр цаашлаад нутгийн хойд хэсгийг хамран бага зэргийн хур тунадас орно гэж тооцоолов.

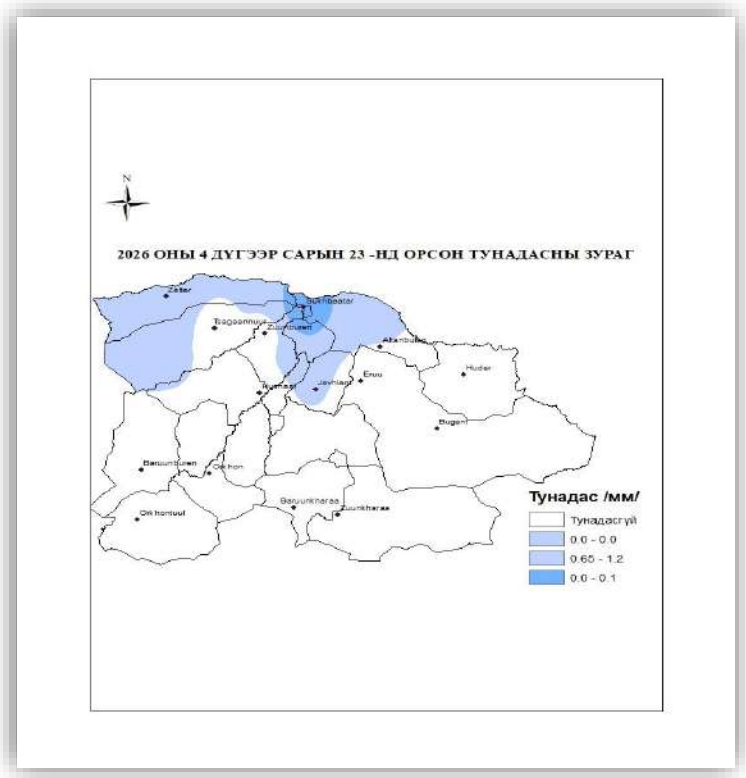
Процесс хэлэлцэж байх үеийн зураг:

Харвалт хийх үеийн зураг:

4 дүгээр сарын 23-ны үйл ажиллагааны тунадасны тархалт болон хэмжээ /мм/

Станц	IV/23
Сүхбаатар	0.1мм
Баруунхараа	
Орхон	
Ерөө	
Орхонтуул	
Цагааннуур	
Зүүнхараа	
Баруунбүрэн	
Зүүнбүрэн	
Зэлтэр	0.0мм
Хүдэр	
Бугант	
Хушаат	

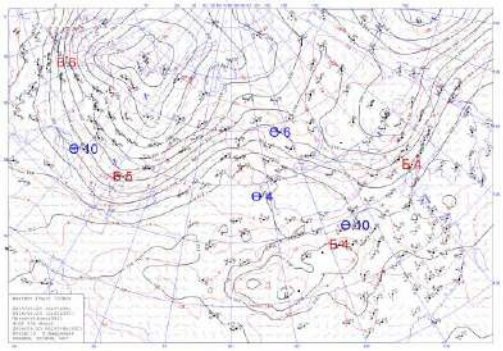
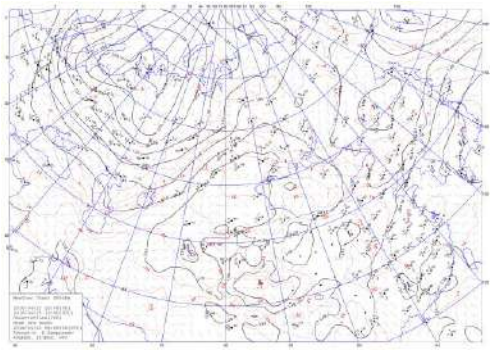
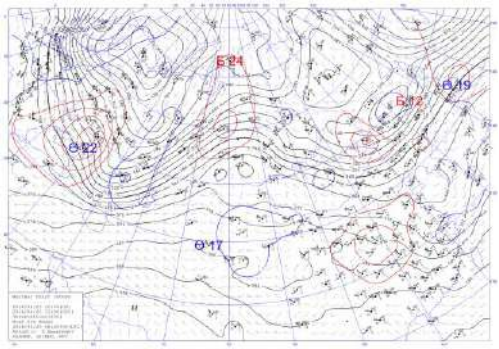
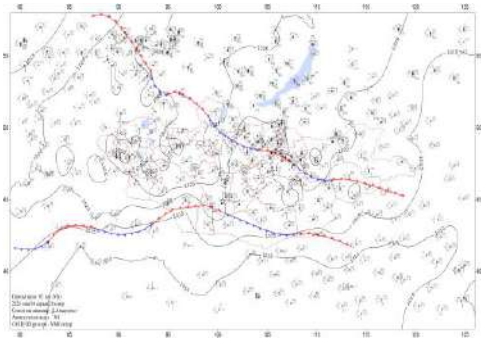
Сэлэнгэ бороо-1 экспедиц 4 дүгээр сарын 23-ны цаг агаарын нөхцөлд үнэлгээ дүгнэлт хийсний дүнд бэлтгэл ажлыг хангаж өглөөний 05 цагт Сүхбаатар сумаас гарч явсаар 08 цагт Түшиг суманд ирж зүүн хойд зүгт 15 км зайд “Хужирт” (***λ*=105^{0}11ˈ58” *φ*= 50^{0}ˈ23,**76 ***h*= 983*м)*** гэдэг газар ирж байрласан.Экспедиц 10 цаг 28 минутанд ИНЕГазрын диспетчр Чинтогтохтой холбогдон зөвшөөрөл авч 2 ширхэг пуужин харвасан.

<u>АЖИЛЛАГАА 3:</u>

2026 оны 4-р сарын 26-ны өдрийн синоптик процесс:

<u>500 гпа, 700 гпа, 850 гпа гадарга дээрх геопотенциал орны шинж байдал, урсгалын чиглэл 5-р сарын 4-ний 20 цагийн зургаар:</u> 500 гпа-ын зураг дээр ОХУ-ын Могоча орчимд төвтэй бага даралтын орон Монгол орын баруун хэсгээр байрлаж байсан. Түүний салбар хотос Монгол орны зүүн хагасыг бүхэлд нь хамарч сунаж тогтон баруун талаасаа түрэлттэй их даралтын орны нөлөөгөөр зүүн тийш шилжих замналтай. Сэлэнгэ аймаг хотосын тэнхлэгт байрлаж, хүйтний гололмттой, өндрийн хотос гүнзгийрэн 850 гпа, 700 гПа гадаргад Завхан аймаг орчимд 1 битүү изобартай бага даралтын орны илэрцтэй, температур шигүүсэл ихтэй, чийгийн дутац ихтэй байв.

<u>Газар орчмын даралтын орны шинж байдал, фрон</u> : Газар орчимд ОХУ-ын Омск төвтэй өндрийн циклоны 4 битүү изобартай, төвийн даралт 995 гпа бага даралтын орон баруун хойноос зүүн өмнө шилжиж байсан. Уг циклоны нөлөөгөөр манай нутгаар зонхилж байсан төвдөө 1025 гпа-ын их даралтын орон шахагдаж байв. 2-р зэргийн дулаан фронт систем дайран өнгөрч байсан.

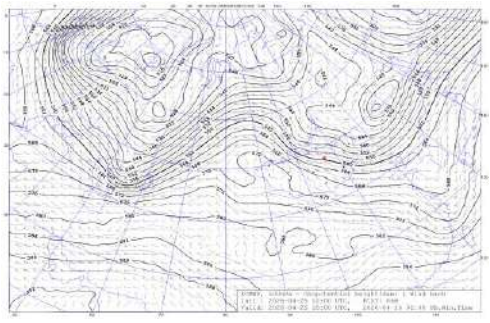

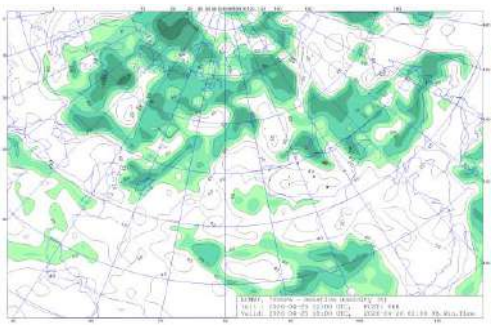
ECMWF-ын прогноз зургаар:

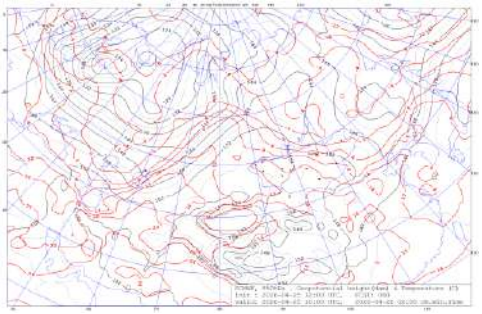
500 гпа-д: 4-р сарын 25-ны 20 цагийн зургаар: 500 гпа-ын зураг дээр ОХУ-ын Могоча орчимд төвтэй бага даралтын орон Монгол орын баруун хэсгээр байрлаж байсан. Түүний салбар хотос Монгол орны зүүн хагасыг бүхэлд нь хамарч сунаж тогтон баруун талаасаа түрэлттэй их даралтын орны нөлөөгөөр зүүн тийш шилжих замналтай байсан.

700 гПа-д: 4-р сарын 25-ны 20 цагийн чийгийн прогноз зургаар: Сэлэнгэ аймгийн нутгаар 60-90%-ийн чийгтэй байна.

1000 гпа-д: 4-р сарын 25-ны 20 цагийн зургаар: Газар орчимд ОХУ-ын Омск төвтэй өндрийн циклоны 4 битүү изобартай, төвийн даралт 995 гпа бага даралтын орон баруун хойноос зүүн өмнө шилжиж байсан. Уг циклоны нөлөөгөөр манай нутгаар зонхилж байсан төвдөө 1025 гпа-ын их даралтын орон шахагдаж байв.

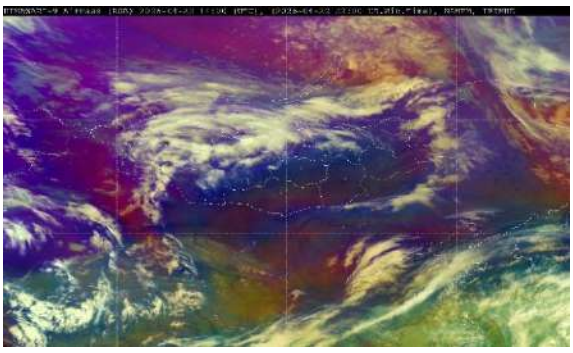

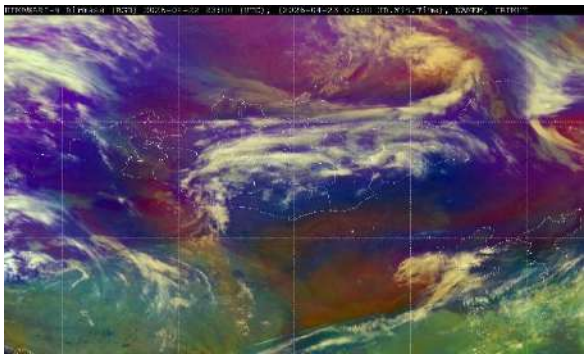
Тоон прогнозын үр дүн: **Дэлхийн болон бүс нутгийн загваруудын хур тунадасны прогнозын нэгдсэн хүснэгт:**

Аймаг	Станцын_нэр	Индекс	Байршил	WRF_KIM_ш	WRF_GFS_ш	ECMWF_ш	JMA_GSM_ш	WRF_KIM_ө	WRF_GFS_ө	ECMWF_ө	JMA_GSM_ө
Сэлэнгэ	Сүхбаатар	240	Б,Х			0.3	0.2	0.1			
Сэлэнгэ	Баруунхараа	241	Б,Ө	0.1	1	1.5					
Сэлэнгэ	Орхон	242	Б,Ө		1.4	0.8				0.2	
Сэлэнгэ	Ерөө	243	З,Ө			0.5				0.1	
Сэлэнгэ	Цагаannуур	209	Б,Х		0.4	0.1	0.1	0.1			
Сэлэнгэ	Орхонтуул	245	Б,Ө			0.2					
Сэлэнгэ	Зүүнхараа	253	З,Ө	0.1	2.3	2.1					
Сэлэнгэ	Баруунбүрэн	772	Б,Ө			0.4				0.1	
Сэлэнгэ	Зүүнбүрэн	774	Б,Х			0.2					
Сэлэнгэ	Зэлтэр	779	Б,Х		0.7	0.2	0.3		0.2	0.2	
Сэлэнгэ	Хүдэр	780	З,Х			1.6	0.4				
Сэлэнгэ	Бугант	783	З,Х	0.3		1.6	0.2				
Сэлэнгэ	Хушаат	784	Б,Х,Т			0.5				0.2	

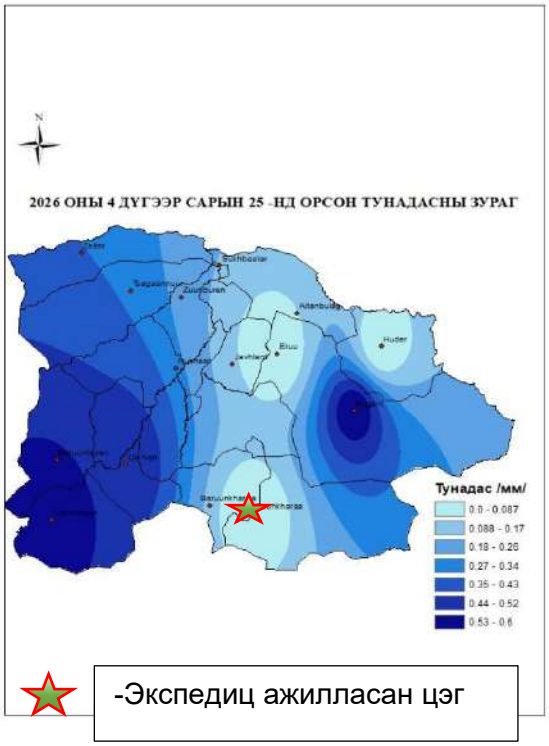
Экспедицийн бие бүрэлдэхүүн, сипоптик инженерүүд өндрийн зураг, үүлний шилжилт хөдөлгөөн, загварын үр дүнгүүдийн тооцооллыг хийн 2026 оны 4-р сарын 22-ны өдөр Сэлэнгэ аймгийн нутгийн баруун хэсгээр цаашлаад нутгийн хойд хэсгийг хамран бага зэргийн хур тунадас орно гэж тооцоолов.

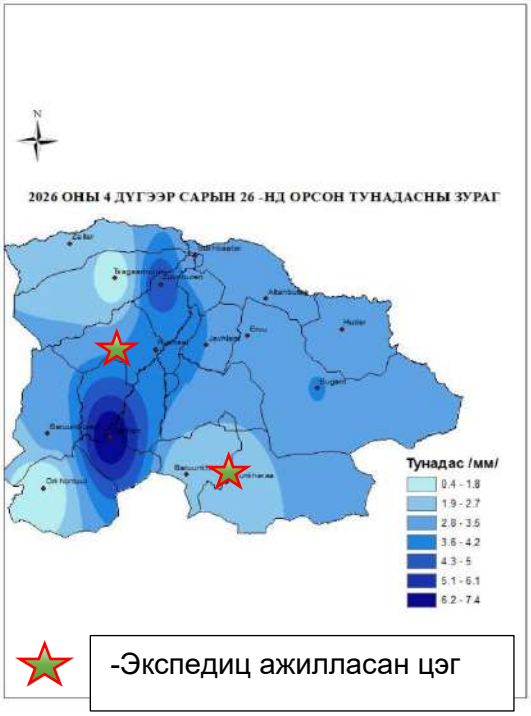
Процесс хэлэлцэж байх үеийн зураг: **Харвалт хийх үеийн зураг:**

4 дүгээр сарын 26-ны үйл ажиллагааны тунадасны тархалт болон орсон хэмжээ /мм/

Сэлэнгэ борроо-2 экспедиц Хушаат сум “Ногоон хунх” гэх газраас 3 ширхэг пуужин харвасан бол Борроо-1 экспедиц Мандал сум “Өлөнтийн ам” гэх газар байрлаж 25-ны өдөр 2ширхэг пуужин, 26-ны өдөр 2 ширхэг пуужин тус бүр харваж үйлчилсэн байна.

Станц	IV/25
Сүхбаатар	
Баруунхараа	
Орхон	0.5 мм
Ерөө	0.0 мм
Орхонтуул	0.6 мм
Цагааннуур	
Зүүнхараа	0.0 мм
Баруунбүрэн	
Зүүнбүрэн	
Зэлтэр	
Хүдэр	0.0 мм
Бугант	0.6 мм
Хушаат	

Станц	IV/26
Сүхбаатар	2.9 мм
Баруунхараа	2.0 мм
Орхон	7.4 мм
Ерөө	3.4 мм
Орхонтуул	0.4 мм
Цагааннуур	0.9 мм
Зүүнхараа	1.8 мм
Баруунбүрэн	3.0 мм
Зүүнбүрэн	5.0 мм
Зэлтэр	2.0 мм
Хүдэр	3.0 мм
Бугант	3.5 мм
Хушаат	

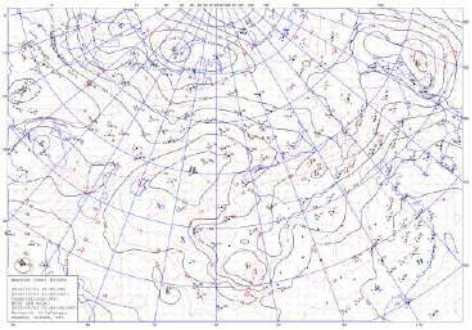
<u>АЖИЛЛАГАА 4:</u>

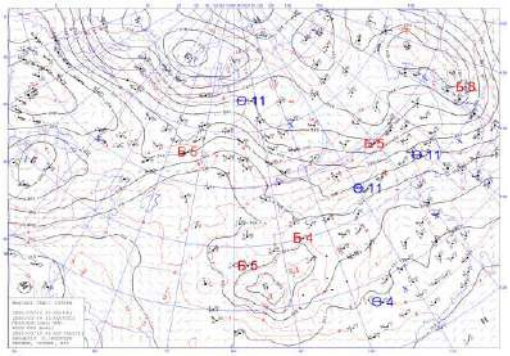
2026 оны 5-р сарын 5-ны өдрийн синоптик процесс:

<u>500 гпа, 700 гпа, 850 гпа гадарга дээрх геопотенциал орны шинж байдал, урсгалын чиглэл 5-р сарын 4-ний 20 цагийн зургаар:</u> 500 гпа-ын зураг дээр ОХУ-ын Байгаль нууруас баруун хойд хэсгээр орчимд төвтэй бага даралтын орны салбар хотос Монгол орны төвийн нутаг болон зүүн зүгийн нутгийг бүхэлд нь хамарч сунаж тогтон баруунаас зүүн тийш шилжих замналтай Сэлэнгэ аймаг хотосын тэнхлэгийн өмнө талд байрлаж, хүйтэн түрэлттэй, өндрийн

хотос гүнзгийрэн 850 гпа, 700 гПа гадаргад 1 битүү изобартай бага даралтын орон болон илэрцтэй, температур шигүүсэл ихтэй байсан.

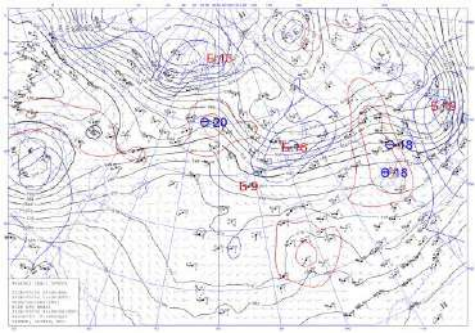
Газар орчмын даралтын орны шинж байдал, фронт : Газар орчимд ОХУ-ын Бахта төвтэй өндрийн циклоны 5 битүү изобартай, төвийн даралт 985 гпа бага даралтын орон баруун хойноос зүүн өмнө шилжиж байсан. Уг циклоны нөлөөгөөр манай нутгаар зонхилж байсан төвдөө 1020 гпа-ын их даралтын орон шахагдаж байв. Өвөрхангай, Төв, Улаанбаатар, Дундговь, Сүхбаатар аймгийн нутгаар дамнасан давхар фронтын системтэй байсан.

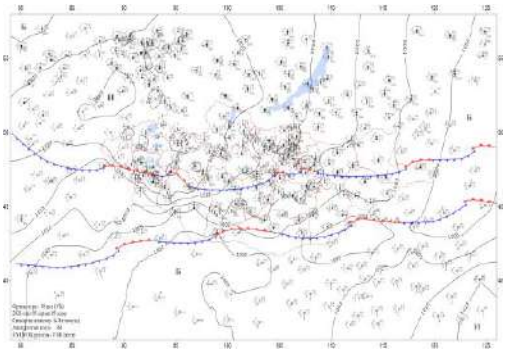

ECMWF-ын прогноз зургаар:

500 гпа-д: 5-р сарын 4-ний 20 цагийн зургаар: ОХУ-ын Байгаль нууруас баруун хойд хэсгээр орчимд төвтэй бага даралтын орны салбар хотос Монгол орны зүүн хэсгээр сунаж тогтон баруун хойноос зүүн урагш шилжих

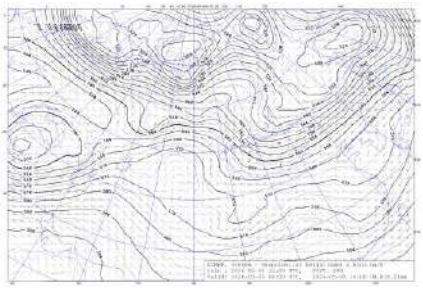

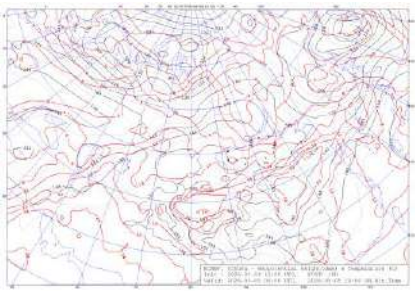

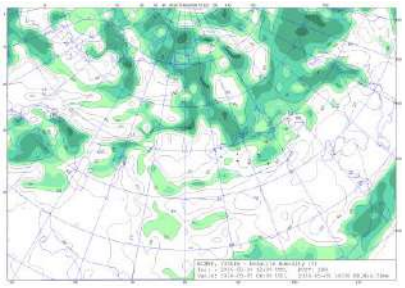
замналтай байсан.

700 гПа-д: 5-р сарын 4-ний 20 цагийн чийгийн прогноз зургаар: Сэлэнгэ аймгийн нутгаар 60-80%-ийн чийгтэй байна.

1000 гпа-д: 5-р сарын 4-ний 20 цагийн зургаар: ОХУ-ын Бахта төвтэй өндрийн циклоны 5 битүү изобартай, төвийн даралт 985 гпа бага даралтын орон баруун хойноос зүүн өмнө шилжиж байсан. Уг циклоны нөлөөгөөр манай нутгаар зонхилж байсан төвдөө 1020 гпа-ын их даралтын орон шахагдаж байв.

Тоон прогнозын үр дүн: **Дэлхийн болон бүс нутгийн загваруудын хур тунадасны прогнозын нэгдсэн хүснэгт:**

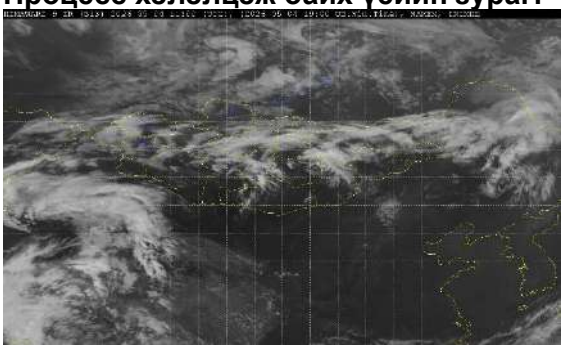
Аймаг	Станцын_нэр	Индекс	Байршил	WRF_KIM_ш	WRF_GFS_ш	ECMWF_ш	JMA_GSM_ш	WRF_KIM_ө	WRF_GFS_ө	ECMWF_ө	JMA_GSM_ө
Сэлэнгэ	Сүхбаатар	240	Б,Х		0.2		0.2			0.2	0.1
Сэлэнгэ	Баруунхараа	241	Б,Ө		0.2	0.4	0.1	0.4	0.9	1.9	0.4
Сэлэнгэ	Орхон	242	Б,Ө		1	0.1	0.2			0.2	0.4
Сэлэнгэ	Ерөө	243	З,Ө		0.3	0.1		0.1		0.2	0.3
Сэлэнгэ	Цагааннуур	209	Б,Х			0.4	0.3		1.1	0.1	
Сэлэнгэ	Орхонтуул	245	Б,Ө		0.3		0.3			1	0.5
Сэлэнгэ	Зүүнхараа	253	З,Ө		0.4	0.5	0.2	0.1	0.4	0.6	0.4
Сэлэнгэ	Баруунбүрэн	772	Б,Ө		1.3	0.1	0.3		0.9	1	0.5
Сэлэнгэ	Зүүнбүрэн	774	Б,Х				0.1			0.1	
Сэлэнгэ	Зэлтэр	779	Б,Х		0.4	1.7	0.6				0.1
Сэлэнгэ	Хүдэр	780	З,Х		0.4					0.4	0.7
Сэлэнгэ	Бугант	783	З,Х		0.4					0.8	0.6
Сэлэнгэ	Хушаат	784	Б,Х,Т		0.9	0.2				0.1	0.2

Японы тоон загварын хур тунадас хүснэгтээр:

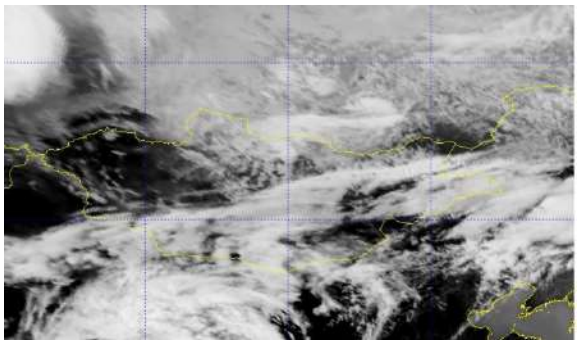
Num	Aimag	Station_name	Station_Index	2026-05-04 18:00	2026-05-05 00:00	2026-05-05 06:00	2026-05-05 12:00	2026-05-05 18:00	2026-05-06 00:00	2026-05-06 06:00	2026-05-06 12:00	2026-05-06 18:00	2026-05-07 00:00	2026-05-07 06:00	2026-05-07 12:00	2026-05-08 00:00	2026-05-08 12:00	2026-05-09 00:00	2026-05-09 12:00	2026-05-10 00:00	2026-05-10 12:00
186	Сэлэнгэ	Цагааннуур	209	0.2	0.1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	0.2	-	-	-
187	Сэлэнгэ	Сүхбаатар	240	0.2	-	0.1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0.2	-	-	-	-
188	Сэлэнгэ	Баруунхараа	241	-	0.1	0.4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0.4	-	-	-
189	Сэлэнгэ	Орхон	242	-	0.2	0.2	0.2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0.4	0.3	-	-	-
190	Сэлэнгэ	Ерөө	243	-	-	0.3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0.1	-	-	-
191	Сэлэнгэ	Орхонтуул	245	-	0.3	0.2	0.3	0.1	-	-	-	-	-	-	-	-	0.3	0.2	-	-	-
192	Сэлэнгэ	Зүүнхараа	253	0.1	0.1	0.4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0.5	-	-	-
193	Сэлэнгэ	Баруунбүрэн	772	-	0.3	0.2	0.3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0.6	0.2	-	-	-
194	Сэлэнгэ	Зүүнбүрэн	774	0.1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0.5	0.1	-	-	-
195	Сэлэнгэ	Зэлтэр	779	0.4	0.2	0.1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1.7	0.2	-	-	0.3
196	Сэлэнгэ	Хүдэр	780	-	-	0.4	0.3	-	0.2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
197	Сэлэнгэ	Бугант	783	-	-	0.4	0.2	-	0.2	-	-	-	-	-	-	-	-	0.1	-	-	-
198	Сэлэнгэ	Хушаат	784	-	-	0.2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0.4	0.2	-	-	-

Экспедицийн бие бүрэлдэхүүн, сипоптик инженерүүд ярилцаад өндрийн зураг, үүлний шилжилт хөдөлгөөн, загварын үр дүнгүүдийн тооцооллыг хийн 2026 оны 5-р сарын 5-ний өдөр Сэлэнгэ аймгийн нутгийн баруун хэсгээр цаашлаад нутгийн хойд хэсгийг хамран бага зэргийн хур тунадас орно гэж тооцоолов.

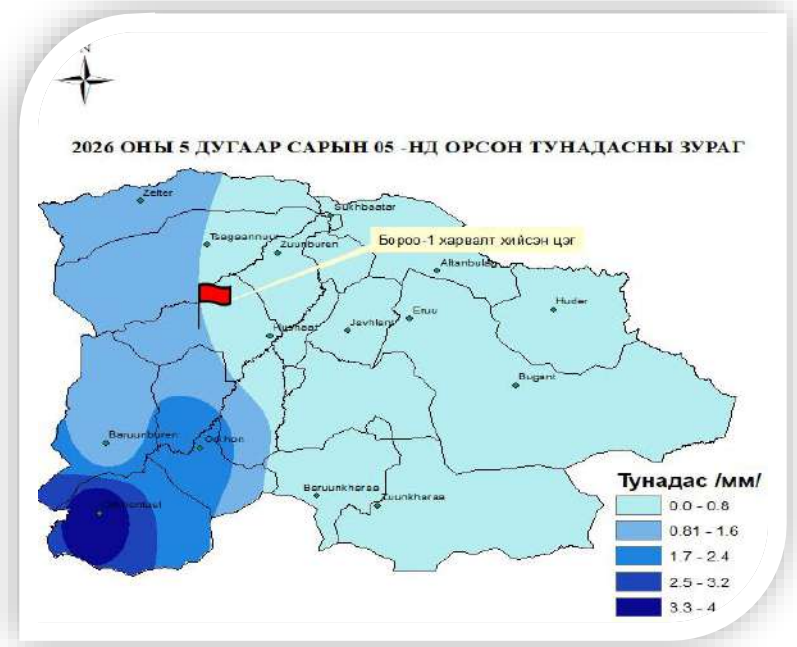
Процесс хэлэлцэж байх үеийн зураг:

Харвалт хийх үеийн зураг:

5 дугаар сарын 5-ны үйл ажиллагааны тунадасны тархалт болон орсон хэмжээ /мм/

Станц	IV/25
Сүхбаатар	
Баруунхараа	0.0мм
Орхон	2.0мм
Ерөө	
Орхонтуул	4.0мм
Цагаannуур	
Зүүнхараа	0.4мм
Баруунбүрэн	1.0мм
Зүүнбүрэн	
Зэлтэр	
Хүдэр	0.0мм
Бугант	
Хушаат	0мм

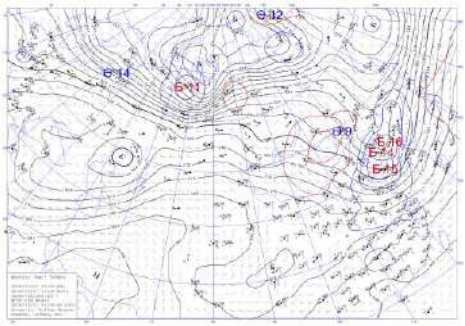
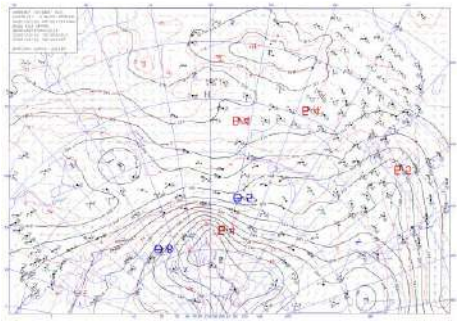
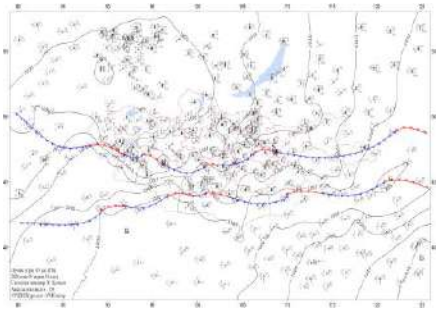
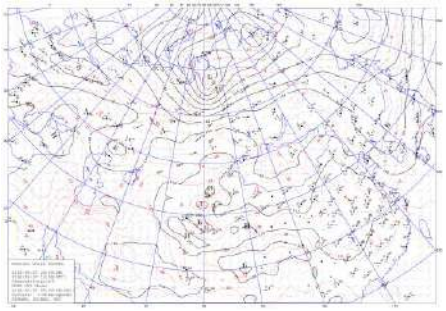
Сэлэнгэ борoo-1 экспедиц нь 2026 оны 05 дугаар сарын 5-ны өдөр Хушаат сумын нутаг “Мэргэний даваа” гэх газарт байрлаж 2 ширхэг пуужин хөөргөж ажилласан.

АЖИЛЛАГАА 5:

2026 оны 5-р сарын 8-ны өдрийн синоптик процесс:

500 гпа, 700 гпа, 850 гпа гадарга дээрх геопотенциал орны шинж байдал, урсгалын чиглэл 5-р сарын 7-ны 20 цагийн зургаар: 500 гпа-ын зураг дээр ОХУ-ын Белоярское орчимд төвтэй бага даралтын орон Монгол орны баруун хойд хэсгээр байрлаж байсан. Түүний салбар хотос Монгол орны зүүн хагасыг бүхэлд нь хамарч сунаж тогтон баруун талаасаа түрэлттэй их даралтын орны нөлөөгөөр зүүн тийш шилжих замналтай. Сэлэнгэ аймаг хотосын тэнхлэгт байрлаж, хүйтний гололмттой, өндрийн хотос гүнзгийрэн 850 гпа, 700 гПа гадаргад хотослог байв.

Газар орчмын даралтын орны шинж байдал, фрон : Газар орчимд Улаанбаатар,төв аймаг төвтэй өндрийн циклон 1 битүү изобартай, төвийн даралт 1010 гпа бага даралтын орон баруунаас зүүн тийш шилжиж байсан. ралтын орон шахагдаж байв. Сэлэнгэ аймаг хүйтэн фронтын өмнө талд байрлаж байсан.

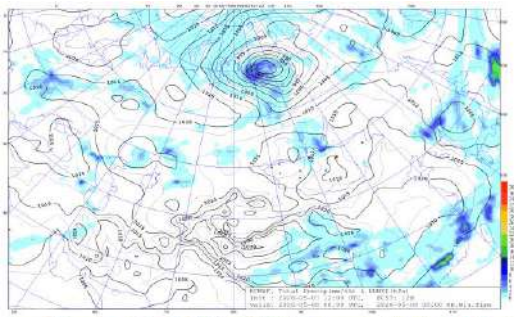
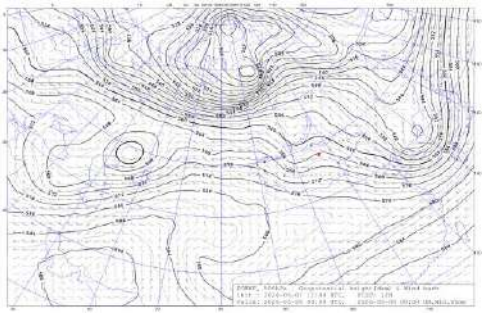
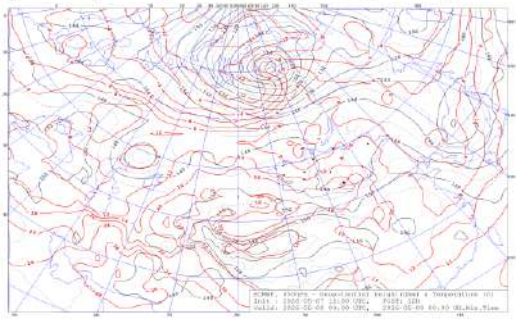
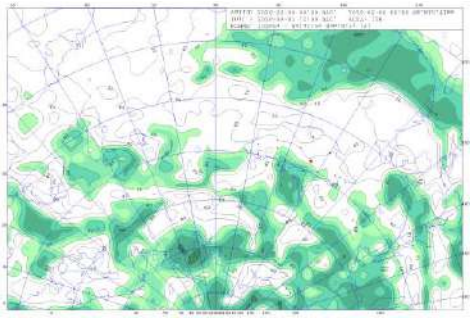

ECMWF-ын прогноз зургаар:

500 гпа-д: 5-р сарын 07-ны 20 цагийн зургаар: 500 гпа-ын зураг дээр ОХУ-ын Белоярское орчимд төвтэй бага даралтын орон Монгол орны баруун хойд хэсгээр байрлаж байсан. Түүний салбар хотос Монгол орны зүүн хагасыг бүхэлд нь хамарч сунаж тогтон баруун талаасаа түрэлттэй их даралтын орны нөлөөгөөр зүүн тийш шилжих замналтай.

700 гПа-д: 5-р сарын 07-ны 20 цагийн чийгийн прогноз зургаар: Сэлэнгэ аймгийн нутгаар 60-80%-ийн чийгтэй байна.

1000 гпа-д: 5-р сарын 07-ны 20 цагийн зургаар: Газар орчимд Улаанбаатар,төв аймаг төвтэй өндрийн циклон 1 битүү изобартай, төвийн даралт 1010 гпа бага даралтын орон баруунаас зүүн тийш шилжиж байсан. ралтын орон шахагдаж байв.

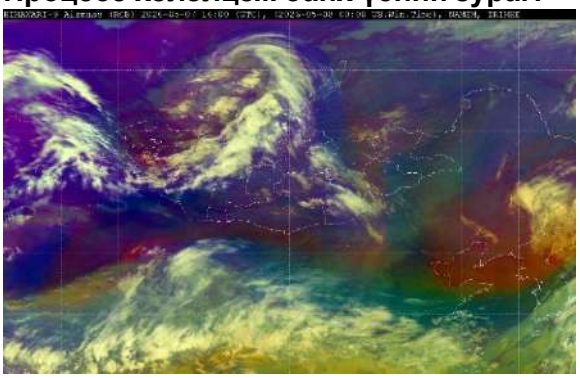
Тоон прогнозын үр дүн:

Дэлхийн болон бүс нутгийн загваруудын хур тунадасны прогнозын нэгдсэн хүснэгт:

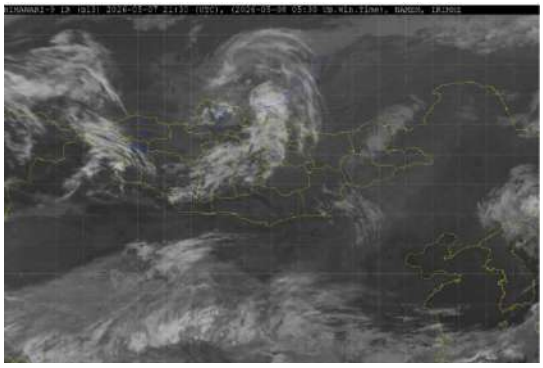
Аймаг	Станцын_нэр	Индекс	Байршил	WRF_KIM_ш	WRF_GFS_ш	ECMWF_ш	JMA_GSM_ш	WRF_KIM_э	WRF_GFS_э	ECMWF_э	JMA_GSM_э
Сэлэнгэ	Сүхбаатар	240	Б,Х							0.1	
Сэлэнгэ	Баруунхараа	241	Б,Ө				0.2			0.1	
Сэлэнгэ	Орхон	242	Б,Ө							0.3	
Сэлэнгэ	Ерөө	243	З,Ө				0.3			0.2	
Сэлэнгэ	Цагааннуур	209	Б,Х							0.1	
Сэлэнгэ	Орхонтуул	245	Б,Ө								
Сэлэнгэ	Зүүнхараа	253	З,Ө				0.4			0.2	
Сэлэнгэ	Баруунбүрэн	772	Б,Ө							0.1	
Сэлэнгэ	Зүүнбүрэн	774	Б,Х								
Сэлэнгэ	Зэлтэр	779	Б,Х							0.2	
Сэлэнгэ	Хүдэр	780	З,Х				0.7			0.3	
Сэлэнгэ	Бугант	783	З,Х				0.7			0.4	
Сэлэнгэ	Хушаат	784	Б,Х,Т							0.3	

Экспедицийн бие бүрэлдэхүүн, сипоптик инженерүүд ярилцаад өндрийн зураг, үүлний шилжилт хөдөлгөөн, загварын үр дүнгүүдийн тооцооллыг хийн 2026 оны 4-р сарын 22-ны өдөр Сэлэнгэ аймгийн нутгийн баруун хэсгээр цаашлаад нутгийн хойд хэсгийг хамран бага зэргийн хур тунадас орно гэж тооцоолов.

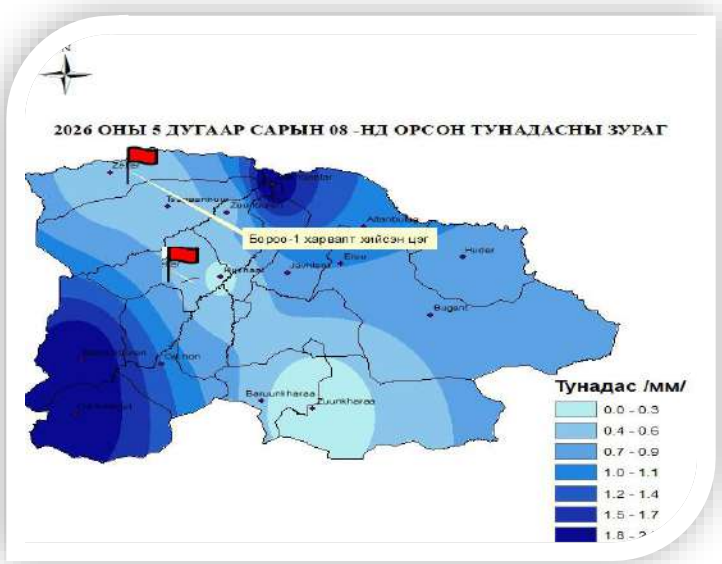
Процесс хэлэлцэж байх үеийн зураг:

Харвалт хийх үеийн зураг:

5 дугаар сарын 8-ны үйл ажиллагааны тунадасны тархалт болон орсон хэмжээ /мм/

Станц	V/8
Сүхбаатар	2мм
Баруунхараа	
Орхон	
Ерөө	
Орхонтуул	2мм
Цагааннуур	0.4мм
Зүүнхараа	0мм
Баруунбүрэн	2мм
Зүүнбүрэн	0.5мм
Зэлтэр	0.3мм
Хүдэр	
Бугант	
Хушаат	0.2мм

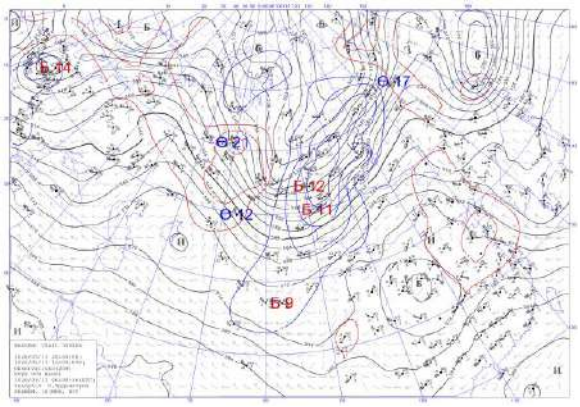
Сэлэнгэ бороо-1 экспедиц нь 2026 оны 05 дугаар сарын 8-ны өдөр Түшиг сумын нутаг “Улаан овоот” гэх газарт байрлаж 2 ширхэг пуужин хөөргөж ажилласан бол Сэлэнгэ бороо-2 экспедиц Хушаат сумын “Ногоонхунх” гэдэг газраас 3 ширхэг пуужин хөөргөж ажилласан.

АЖИЛЛАГАА 6:

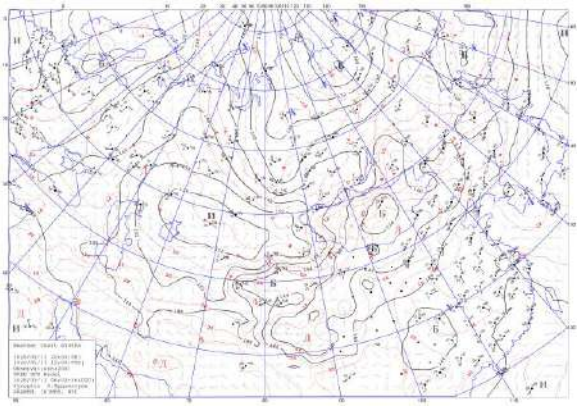
2026 оны 5-р сарын 13-ны өдрийн синоптик процесс:

500 гпа, 700 гпа, 850 гпа гадаргa дээрх геопотенциал орны шинж байдал, урсгалын чиглэл 5-р сарын 12-ны 20 цагийн зургаар: 500, 700 гпа-ын зураг дээр ОХУ-ын Мирный төвтэй бага даралтын орны сунасан хотосын нөлөөнд Монгол орны хойд хэсгийг бүхэлд нь хамарч сунаж тогтон баруунаас зүүн тийш шилжих замналтай Сэлэнгэ аймаг хотосын тэнхлэгийн өмнө талд байрлаж, хүйтэн түрэлттэй, өндрийн хотос гүнзгийрч, 850 гпа Монгол орны өмнөд хэсгээр 1 битүү изобартай бага даралтын орон болон илэрцтэй, температур шигүүсэл ихтэй байсан.

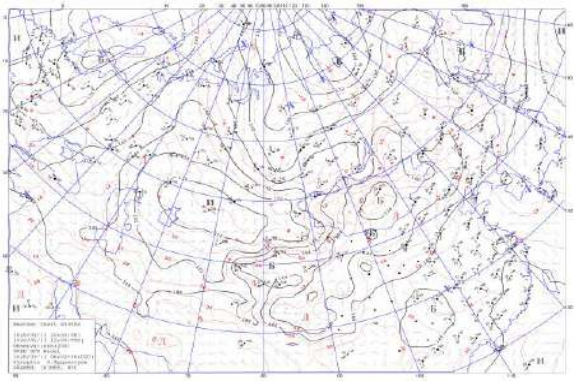
500 гПа гадаргын 12-ны 20 цагийн зураг

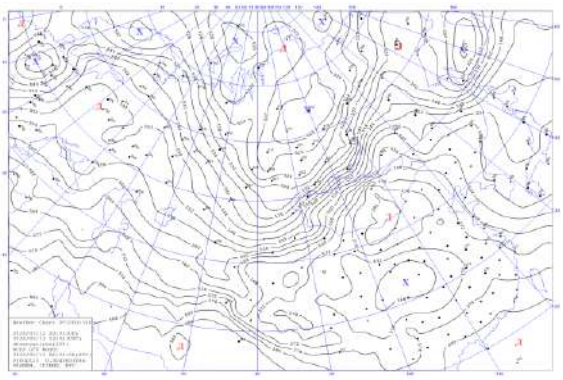
700 гПа гадаргын 12-ны 20 цагийн зураг

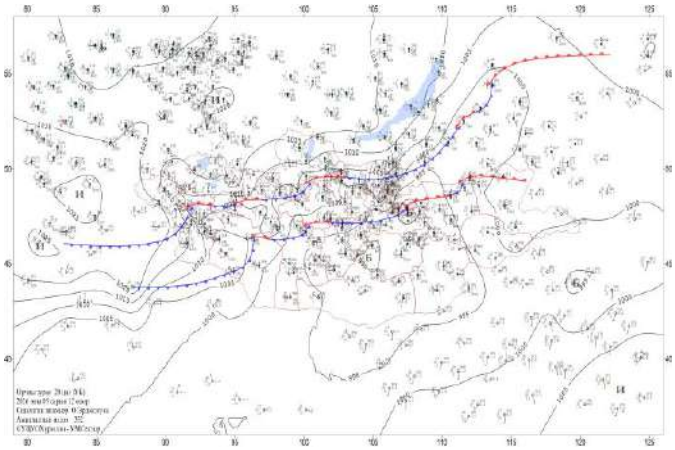
850 гПа гадаргын 12-ны 20 цагийн зураг

ОТ 1000:500 гПа гадаргын 12-ны 20 цагийн зураг

Газар орчмын даралтын орны шинж байдал, фронт : Газар орчимд Монгол орны өмнөд хэсгээр Дундговь төвтэй өндрийн циклоны 2 битүү изобартай, төвийн даралт 990 гпа бага даралтын орон баруун өмнөөс зүүн хош шилжиж байсан. Уг циклоны нөлөөгөөр манай нутгаар зонхилж байсан төвдөө 1005 гпа-ын их даралтын орон шахагдаж байв. Өвөрхангай, Баянхонгор, Төв, Улаанбаатар, Дундговь, Хэнтий аймгийн нутгаар дамнасан давхар фронтын системтэй байсан.

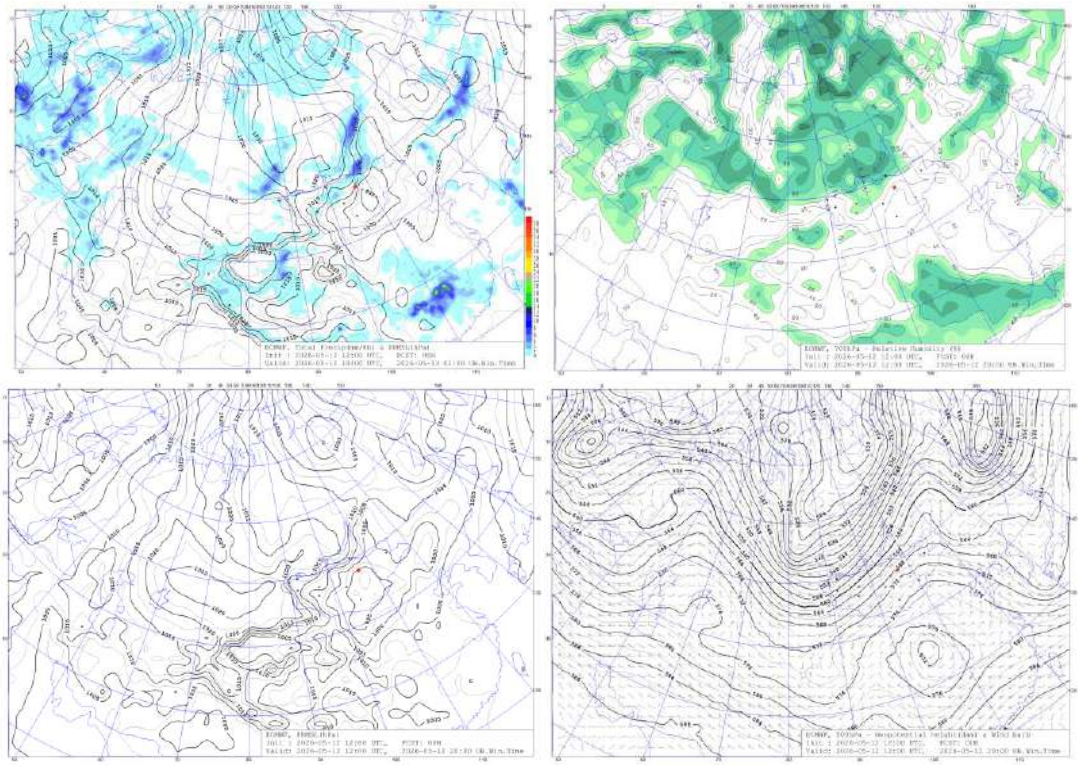

ECMWF-ын прогноз зургаар:

500 гпа-д: 12-ны 08 цагийн зургаар: ОХУ-ын Мирный орчимд төвтэй бага даралтын орны салбар хотос Монгол орны хойд хэсгээр тогтон баруун өмнөөс зүүн рүү шилжих замналтай байсан.

700 гПа-д: 12-ны 08 цагийн чийгийн прогноз зургаар: Сэлэнгэ аймгийн нутгаар 60-80%-ийн чийгтэй байв.

1000 гпа-д: 12-ны 08 цагийн зургаар: Дундговь төвтэй өндрийн циклоны 2 битүү изобартай, төвийн даралт 995 гпа бага даралтын орон баруун өмнөөс зүүн хойш шилжиж байсан. Уг циклоны нөлөөгөөр манай нутгаар зонхилж байсан төвдөө 1005 гпа-ын их даралтын орон шахагдаж байв.

Тоон прогнозын үр дүн:

Дэлхийн болон бүс нутгийн загваруудын хур тунадасны прогнозын нэгдсэн хүснэгт:

Аймаг	Станцын_нэр	Индекс	Байршил	WRF_KIM_ш	WRF_GFS_ш	ECMWF_ш	JMA_GSM_ш	WRF_KIM_ө	WRF_GFS_ө	ECMWF_ө	JMA_GSM_ө
Сэлэнгэ	Сухбаатар	240	Б,Х			2.1	3.8			0.1	
Сэлэнгэ	Баруунхараа	241	Б,Ө				1.3				
Сэлэнгэ	Орхон	242	Б,Ө			0.6	1.5			0.3	0.2
Сэлэнгэ	Ерөө	243	З,Ө	0.1		3.4	4.5				
Сэлэнгэ	Цагааннуур	209	Б,Х			0.3	3.2			0.2	0.3
Сэлэнгэ	Орхонтуул	245	Б,Ө				1.1				0.3
Сэлэнгэ	Зүүнхараа	253	З,Ө				1.6				
Сэлэнгэ	Баруунбүрэн	772	Б,Ө			0.4	1.6		0.2	0.9	0.4
Сэлэнгэ	Зүүнбүрэн	774	Б,Х	0.1		1.9	3.5			0.1	0.1
Сэлэнгэ	Зэлтэр	779	Б,Х			0.2	2.6			0.5	0.4
Сэлэнгэ	Хүдэр	780	З,Х	0.2		2.4	6				
Сэлэнгэ	Бугант	783	З,Х	0.7	0.2	0.7	4.6	0.3	0.3		
Сэлэнгэ	Хушаат	784	Б,Х,Т			1.6	2.9			0.2	0.1

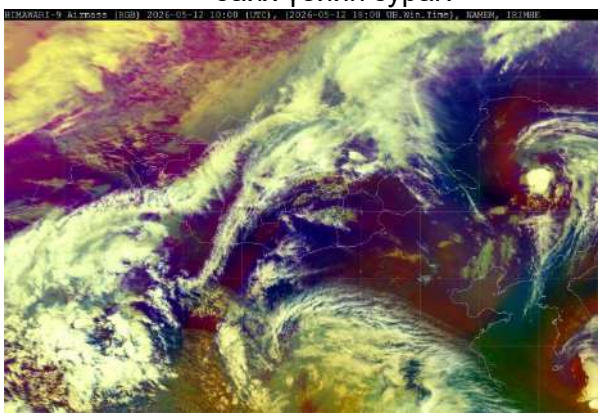
Японы тоон загварын хур тунадас хүснэгтээр:

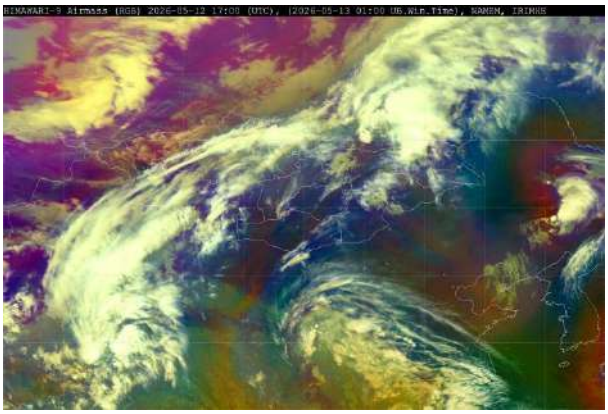
Num	Aimag	Station_name	Station_Index	2026-05-12 12:00	2026-05-12 18:00	2026-05-13 00:00	2026-05-13 06:00	2026-05-13 12:00	2026-05-13 18:00	2026-05-14 00:00	2026-05-14 06:00	2026-05-14 12:00	2026-05-14 18:00	2026-05-15 00:00	2026-05-15 06:00	2026-05-12 12:00	2026-05-13 00:00	2026-05-13 12:00	2026-05-14 00:00	2026-05-14 12:00	2026-05-15 00:00
186	Сэлэнгэ	Цагааннуур	209	1.6	0.4	1	1	-	-	-	-	-	-	0.3	2	1.6	1.4	1	-	-	0.3
187	Сэлэнгэ	Сухбаатар	240	2.1	0.4	0.6	0.6	-	-	-	-	-	-	-	1.6	2.1	1	0.6	-	-	-
188	Сэлэнгэ	Баруунхараа	241	1.8	0.8	0.3	0.5	-	-	-	-	-	-	-	-	1.8	1.1	0.5	-	-	-
189	Сэлэнгэ	Орхон	242	1.5	0.5	0.7	0.8	-	-	-	-	-	-	0.1	0.3	1.5	1.2	0.8	-	-	0.1
190	Сэлэнгэ	Ерөө	243	2.2	0.9	0.6	0.6	0.1	-	-	-	-	-	-	0.3	2.2	1.5	0.7	-	-	-
191	Сэлэнгэ	Орхонтуул	245	1.1	0.6	0.9	0.8	-	-	-	-	-	-	0.1	0.2	1.1	1.5	0.8	-	-	0.1
192	Сэлэнгэ	Зүүнхараа	253	1.6	1.2	0.3	0.4	-	-	-	-	-	-	-	-	1.6	1.5	0.4	-	-	-
193	Сэлэнгэ	Баруунбүрэн	772	1.3	0.6	1.1	1.1	-	0.1	-	-	-	-	0.2	0.4	1.3	1.7	1.1	0.1	-	0.2
194	Сэлэнгэ	Зүүнбүрэн	774	2	0.4	0.7	0.8	-	-	-	-	-	-	0.1	1.3	2	1.1	0.8	-	-	0.1
195	Сэлэнгэ	Зэлтэр	779	1.7	0.5	1.2	1.2	-	0.2	-	-	-	-	0.4	3.5	1.7	1.7	1.2	0.2	-	0.4
196	Сэлэнгэ	Хүдэр	780	2.1	2	0.7	0.6	0.2	-	-	-	-	-	-	-	2.1	2.7	0.8	-	-	-
197	Сэлэнгэ	Бугант	783	1.8	2.1	0.6	0.5	0.2	-	-	-	-	-	-	-	1.8	2.7	0.7	-	-	-
198	Сэлэнгэ	Хушаат	784	1.9	0.5	0.7	0.8	-	-	-	-	-	-	0.1	0.7	1.9	1.2	0.8	-	-	0.1

Экспедицийн бие бүрэлдэхүүн, сипоптик инженерүүд ярилцаад өндрийн зураг, үүлний шилжилт хөдөлгөөн, загварын үр дүнгүүдийн тооцооллыг хийн 2026 оны 5-р сарын 13-ны өдөр Сэлэнгэ аймгийн нутгийн баруун хэсгээр цаашлаад нийт нутгийг хамран бага зэргийн хур тунадас орно гэж тооцоолов.

Процесс хэлэлцэж байх үеийн зураг:

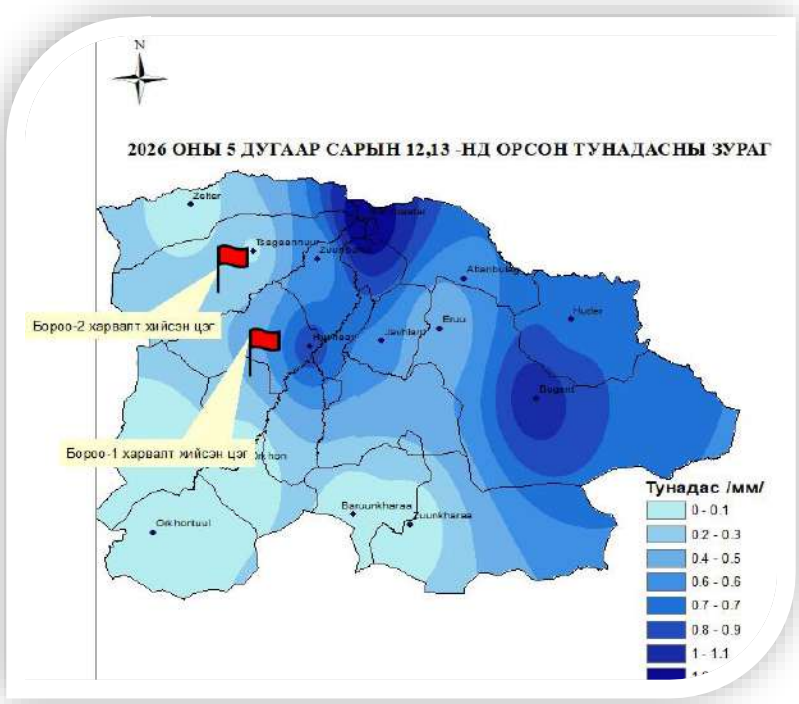
Харвалт хийх үеийн зураг:

Уг мэдээллийн дагуу Сэлэнгэ бороо-2 экспедиц 12-ны өдөр Цагааннуур сум “Боргио” гэх газраас 1 ширхэг пуужин харвасан бол Бороо-1 экспедиц 13-ны өдөр Хушаат сум “Ногоон хунх” гэх газар байрлаж 2 ширхэг пуужин тус бүр харваж үйлчилсэн байна.

5 дугаар сарын 12,13-ны үйл ажиллагааны тунадасны тархалт болон орсон хэмжээ /мм/

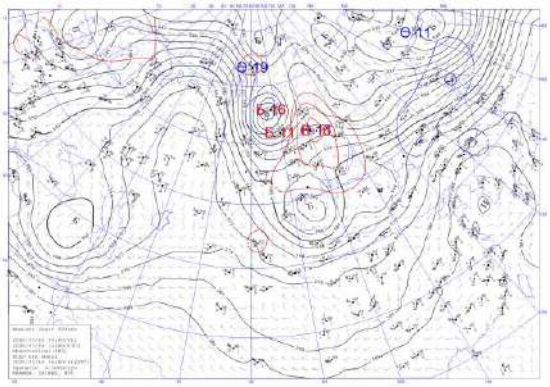
Станц	V/12,13
Сүхбаатар	1.5мм
Баруунхараа	0.0мм
Орхон	0.0мм
Ерөө	0.3мм
Орхонтуул	0.0мм
Цагааннуур	0.1мм
Зүүнхараа	0.0мм
Баруунбүрэн	0.0мм
Зүүнбүрэн	0.5мм
Зэлтэр	0.0мм
Хүдэр	0.7мм
Бугант	1.0мм
Хушаат	0.8мм

АЖИЛЛАГАА 7:

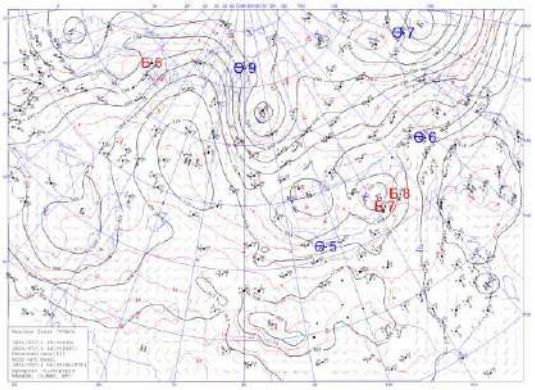
2026 оны 5-р сарын 17-ны өдрийн синоптик процесс:

500 гпа, 700 гпа, 850 гпа гадарга дээрх геопотенциал орны шинж байдал, урсгалын чиглэл 5-р сарын 16-ны 20 цагийн зургаар: 500 гПа-ын газрын гадарга Монгол орны дээр Увс аймаг төвтэй бага даралтын орны өмнө, 700, 850 гпа-ын зураг дээр Завхан төвтэй 1 битүү изобартай, бага даралтын орны өмнө манай аймаг байрлаж байсан ба зүүн тийш шилжих замналтай уг бага даралтын орон 17-ны өдөр Сэлэнгэ аймгийг баруунаас өмнө зүүн тйиш шилжилттэй байрлаж, хүйтэн түрэлттэйгээр шилжиж байв.

500 гПа гадаргын 16-ны
20 цагийн зураг

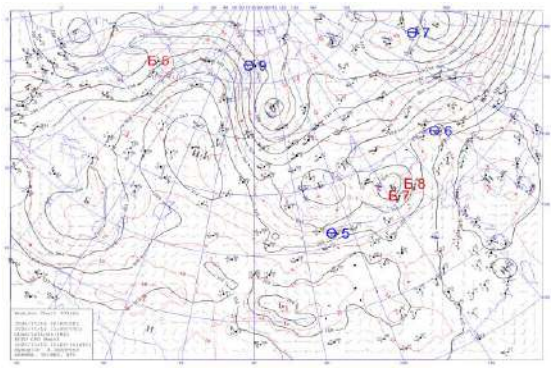
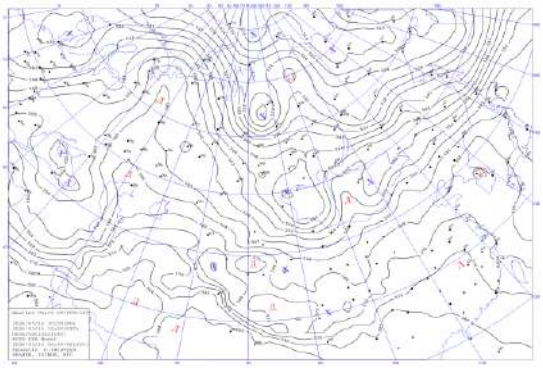

700 гПа гадаргын 16-ны
20 цагийн зураг

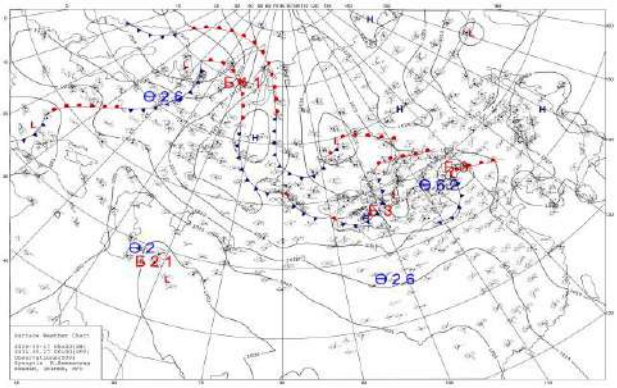

850 гПа гадаргын 16-ны
20 цагийн зураг

ОТ 1000:500 гПа гадаргын 16-ны
20 цагийн зураг

Газар орчмын даралтын орны шинж байдал, фрон : Газар орчимд Монгол орны өмнөд хэсгээр ОХУ-ын Байгаль нуур болон Хөвсгөлийн хойд хэсгээр байрлаж байсан өндрийн циклон 1 битүү изобартай, төвийн даралт 1010 гпа бага даралтын орон баруун өмнөөс зүүн хойш шилжиж уг циклоны нөлөөгөөр манай нутгаар зонхилж байсан төвдөө 1015 гпа-ын их даралтын орон шахагдаж байв. Сэлэнгэ, Булган, Хөвсгөл, Баянхонгор, Өвөрхангай й аймгийн нутгаар дамнасан давхар фронтын системтэй байсан.

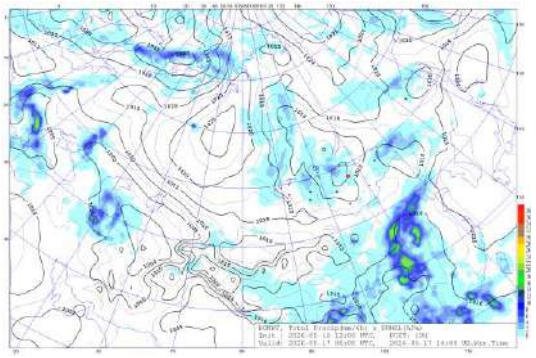
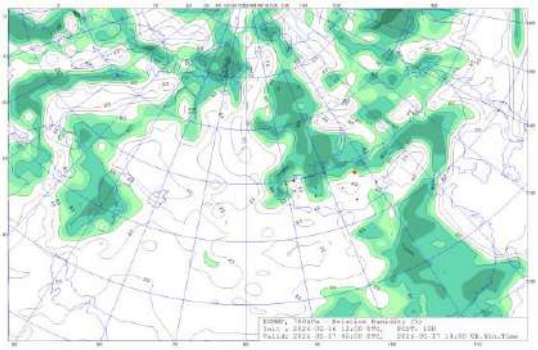

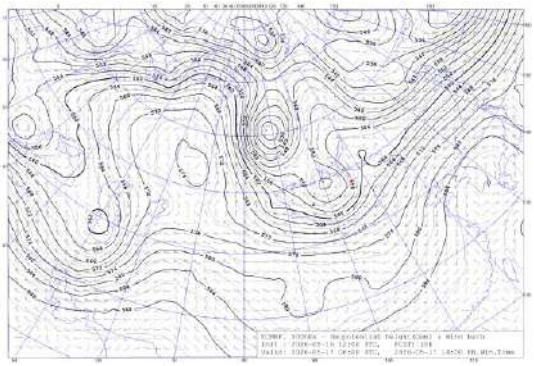
ECMWF-ын прогноз зургаар:

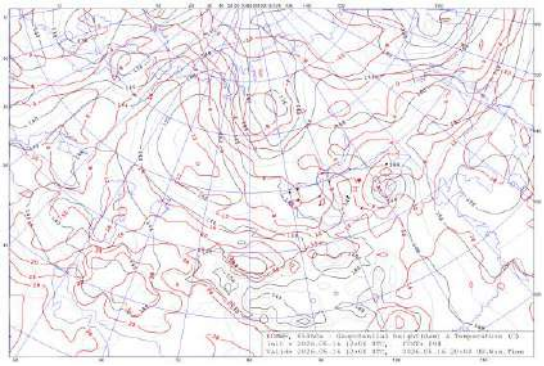
500 гпа-д: 16-ны 20 цагийн зургаар: 17-ны өдөр Хөвсгөл аймаг орчимд төвтэй бага даралтын орны нөлөөнд Монгол орны баруун хэсгээр тогтон баруунаас зүүн рүү шилжих замналтай байсан.

700 гПа-д: 16-ны 20 цагийн чийгийн прогноз зургаар: 17-ны өдөртөө Сэлэнгэ аймгийн нутгаар 80-90%-ийн чийгтэй байв.

1000 гпа-д: 16-ны 20 цагийн зургаар: 17-ны өдөр Сэлэнгэ, Булган төвтэй өндрийн циклон 2 битүү изобартай, төвийн даралт 1005 гпа бага даралтын орон Сэлэнгэ аймаг дээр баруунаас зүүн рүү шилжихээр байв.

Тоон прогнозын үр дүн:

Дэлхийн болон бүс нутгийн загваруудын хур тунадасны прогнозын нэгдсэн хүснэгт

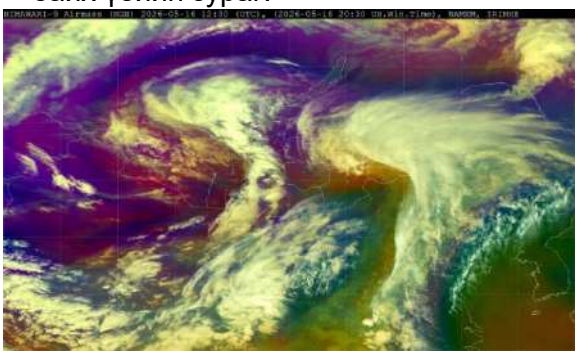
Аймаг	Станцын_нэр	Индекс	Байршил	WRF_KIM_ш	WRF_GFS_ш	ECMWF_ш	JMA_GSM_ш	WRF_KIM_ө	WRF_GFS_ө	ECMWF_ө	JMA_GSM_ө
Сэлэнгэ	Сүхбаатар	240	Б,Х	2.4	1.9	3.8	2.6	1	0.2	3.5	9
Сэлэнгэ	Баруунхараа	241	Б,Ө	2.4	0.4	5.2	5.3	0.1		0.3	1.3
Сэлэнгэ	Орхон	242	Б,Ө	6.9	4.8	7.4	8			0.3	2.9
Сэлэнгэ	Ерөө	243	З,Ө	1.3	3.6	3.4	2.4	0.7		1.1	4.7
Сэлэнгэ	Цагааннуур	209	Б,Х	3.9	0.6	8.2	5.4	1.1		2.4	10.5
Сэлэнгэ	Орхонтуул	245	Б,Ө	11.5	5.9	10.8	10.8		2.2	0.5	1.7
Сэлэнгэ	Зүүнхараа	253	З,Ө	3.1	22.6	5.7	4.8	0.5		0.5	1.3
Сэлэнгэ	Баруунбүрэн	772	Б,Ө	20.9	15.1	12	10.2			0.8	3.6
Сэлэнгэ	Зүүнбүрэн	774	Б,Х	0.4	3	5.9	4	0.6	0.3	2.3	8.2
Сэлэнгэ	Зэлтэр	779	Б,Х	5.7	9.1	9.1	5.9	1.9	1.3	5.2	15.5
Сэлэнгэ	Хүдэр	780	З,Х	1.7		2	1.2	7.2	1.6	5	5.3
Сэлэнгэ	Бугант	783	З,Х		2.2	3.4	2.1	1.6	1	2.8	3.3
Сэлэнгэ	Хушаат	784	Б,Х,Т	2.3	1.7	6.4	5	0.3	0.3	0.9	5.4

ECMWF-ийн тоон загварын хур тунадас хүснэгтээр:

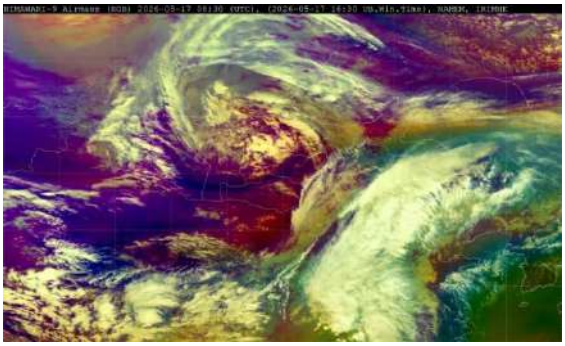
Сэлэнгэ	Баруунхараа	241	5.2	0.3	-	0.2	-	0.2	0.3	-	-	0.1	1.0	5.9
Сэлэнгэ	Орхон	242	7.4	0.3	0.2	0.4	-	0.2	0.2	-	-	0.1	2.7	7.0
Сэлэнгэ	Ерөө	243	3.4	1.1	-	0.3	-	0.2	0.3	-	-	0.1	4.5	3.4
Сэлэнгэ	Цагааннуур	209	8.2	2.4	0.3	1.2	-	0.1	-	-	-	-	3.0	6.4
Сэлэнгэ	Орхонтуул	245	10.8	0.5	0.5	1.0	-	-	0.3	-	-	-	0.5	4.1
Сэлэнгэ	Зүүнхараа	253	5.7	0.5	-	0.2	-	0.2	0.4	-	-	0.2	1.5	3.4
Сэлэнгэ	Баруунбүрэн	772	12.0	0.8	1.5	1.1	-	0.3	-	-	-	0.2	1.6	4.2
Сэлэнгэ	Зүүнбүрэн	774	5.9	2.3	-	0.6	-	-	-	-	-	-	6.8	2.1
Сэлэнгэ	Зэлтэр	779	9.1	5.2	3.3	2.6	-	0.2	-	-	-	0.2	5.9	0.8
Сэлэнгэ	Хүдэр	780	2.0	5.0	-	0.2	-	0.7	1.4	-	-	-	0.3	3.5
Сэлэнгэ	Бугант	783	3.4	2.8	-	0.4	-	0.2	1.7	-	-	-	0.4	6.2
Сэлэнгэ	Хушаат	784	6.4	0.9	-	0.2	-	0.1	0.1	-	-	0.1	4.5	4.8

Экспедицийн бие бүрэлдэхүүн, сипоптик инженерүүд ярилцаад өндрийн зураг, үүлний шилжилт хөдөлгөөн, загварын үр дүнгүүдийн тооцооллыг хийн 2026 оны 5-р сарын 21-ны өдөр 11 цагийн үеэр Сэлэнгэ аймгийн нутгийн баруун хэсгээр цаашлаад нийт нутгийг хамран бага зэргийн хур тунадас орно гэж тооцоолов.

Процесс хэлэлцэж байх үеийн зураг:

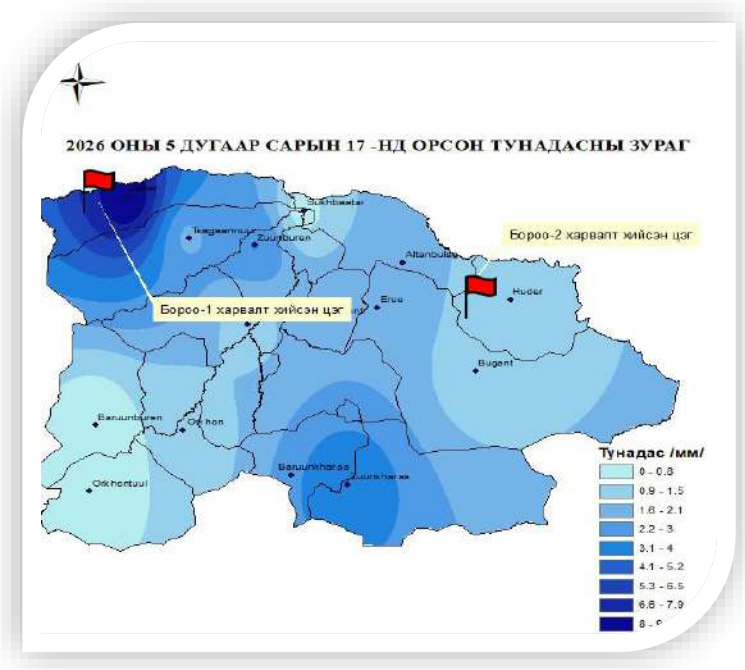

Харвалт хийх үеийн зураг:

Уг мэдээллийн дагуу Сэлэнгэ бороо-2 экспедиц Хүдэр сум “Арвин бэлчир” гэх газраас 11 цагт 13 минутанд 2 ширхэг пуужин, 16 цаг 18 минутан 1 ширхэг пуужин харвасан бол Бороо-1 экспедиц Түшиг сум “Улаан овоот” гэх газар байрлаж 2ширхэг пуужин харваж ажилласан байна.

5 дугаар сарын 17-ны үйл ажиллагааны тунадасны тархалт болон орсон хэмжээ /мм/

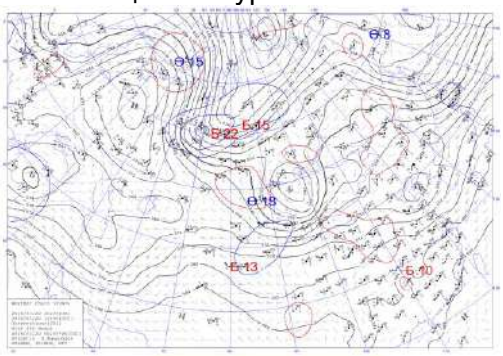
Станц	V/17
Сүхбаатар	0.5мм
Баруунхараа	0,0мм
Орхон	0.8мм
Ерөө	2.0мм
Орхонтуул	0.0мм
Цагааннуур	2.0мм
Зүүнхараа	4.0мм
Баруунбүрэн	0.0мм
Зүүнбүрэн	3.0мм
Зэлтэр	9.4мм
Хүдэр	1.0мм
Бугант	1.0мм
Хушаат	1.0мм

АЖИЛЛАГАА 8:

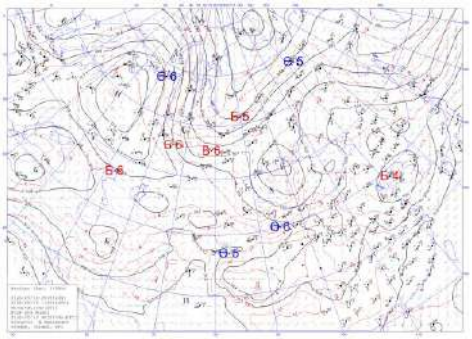
2026 оны 5-р сарын 21-ний өдрийн синоптик процесс:

<u>500 гпа, 700 гпа, 850 гпа гадарга дээрх геопотенциал орны шинж байдал, урсгалын чиглэл 5-р сарын 20-ны 20 цагийн зургаар:</u> 500 гПа-ын газрын гадарга Монгол орны Завхан аймаг төвтэй 2 битүү изобартай бага даралтын орны өмнө, дулаан түрэлттэй, 700 гПа-ын гадарга дээр Хөвсгөл төвтэй бага даралтын оронтой, 850 гпа-ын гадарга дээр Хөвсгөл, Булган төвтэй 2 битүү изобартай, бага даралтын орны өмнө манай аймаг байрлаж байсан ба зүүн тийш шилжих замналтай байв. Уг бага даралтын орон 21-ний өдөр Сэлэнгэ аймгийг баруунаас өмнө зүүн тийш шилжилт, хүйтэн түрэлттэйгээр шилжиж ирхээр байв.

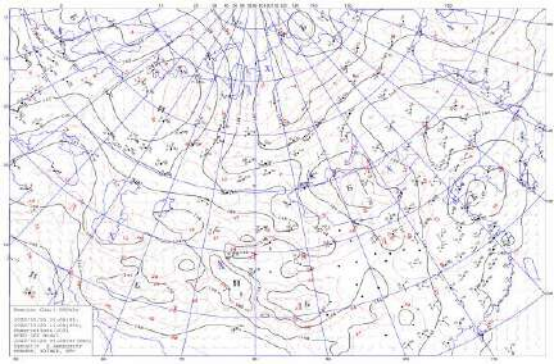
500 гПа гадаргын 20-ны
20 цагийн зураг

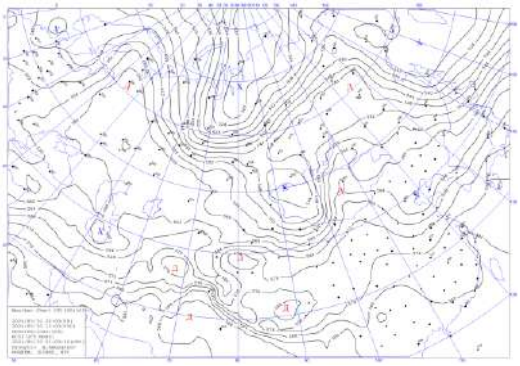
700 гПа гадаргын 20-ны
20 цагийн зураг

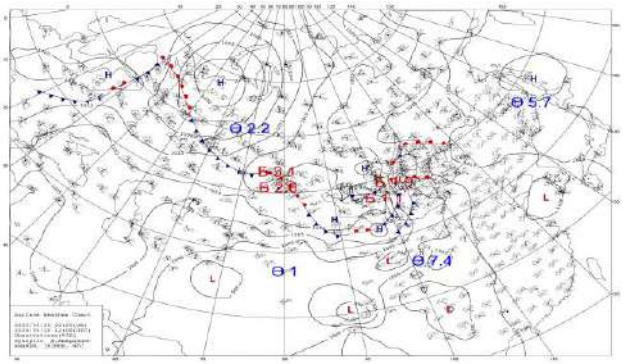
850 гПа гадаргын 20-ны
20 цагийн зураг

ОТ 1000:500 гПа гадаргын 20-ны
20 цагийн зураг

Газар орчмын даралтын орны шинж байдал, фрон : Газар орчимд Монгол орны өмнөд хэсгээр ОХУ-ын Орлик хэсгээр байрлаж байсан өндрийн циклон 1 битүү изобартай, төвийн даралт 1005 гпа бага даралтын орон хойноос зүүн урагш шилжиж уг циклоны нөлөөгөөр манай нутгаар зонхилж байсан төвдөө 1010 гПа-ын даралтын орон шахагдаж байв. Сэлэнгэ, Булган, Төв, Дундговь аймгийн нутгаар дамнасан давхар фронтын системтэй, араас 2-р зэрийн хүйтэн фронтын түрэлттэй байв.

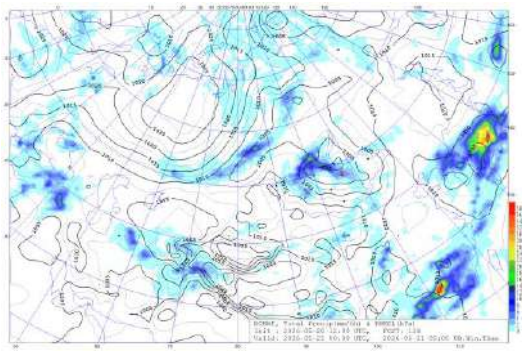

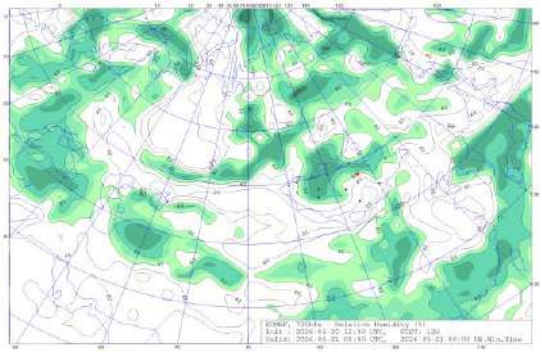
ECMWF-ын прогноз зургаар:

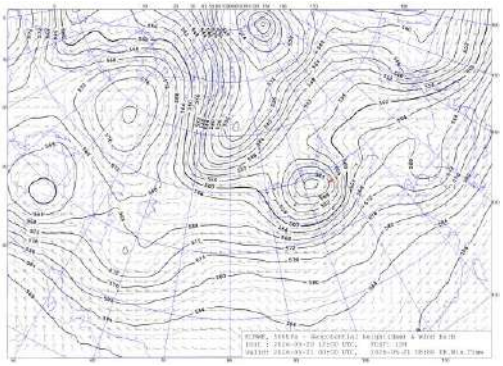
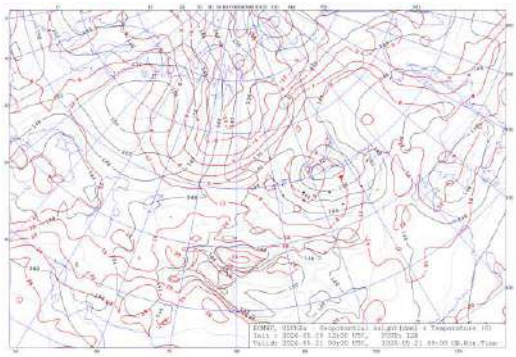
500 гпа-д: 20-ны 20 цагийн зургаар: 21-ний шөнө Хөвсгөл аймаг орчимд төвтэй бага даралтын орны нөлөөнд Монгол орны баруун хэсгээр тогтон баруунаас зүүн рүү шилжих замналтай байсан.

700 гПа-д: 20-ны 20 цагийн чийгийн прогноз зургаар: 21-ний өдөртөө Сэлэнгэ аймгийн нутгаар 80-90%-ийн чийгтэй байв.

1000 гпа-д: 20-ны 20 цагийн зургаар: 21-ний өдөр Сэлэнгэ, Булган төвтэй өндрийн циклон 2 битүү изобартай, төвийн даралт 995 гпа бага даралтын орон Сэлэнгэ аймаг дээр байрлаж байв.

Тоон прогнозын үр дүн:

Дэлхийн болон бүс нутгийн загваруудын хур тунадасны прогнозын нэгдсэн хүснэгт

Аймаг	Станцын_нэр	Индекс	Байршил	WRF_KIM_ш	WRF_GFS_ш	ECMWF_ш	JMA_GSM_ш	WRF_KIM_ө	WRF_GFS_ө	ECMWF_ө	JMA_GSM_ө
Сэлэнгэ	Сүхбаатар	240	Б,Х	2.4	1.9	3.8	2.6	1	0.2	3.5	9
Сэлэнгэ	Баруунхараа	241	Б,Ө	2.4	0.4	5.2	5.3	0.1		0.3	1.3
Сэлэнгэ	Орхон	242	Б,Ө	6.9	4.8	7.4	8			0.3	2.9
Сэлэнгэ	Ерөө	243	З,Ө	1.3	3.6	3.4	2.4	0.7		1.1	4.7
Сэлэнгэ	Цагаannуур	209	Б,Х	3.9	0.6	8.2	5.4	1.1		2.4	10.5
Сэлэнгэ	Орхонтуул	245	Б,Ө	11.5	5.9	10.8	10.8		2.2	0.5	1.7
Сэлэнгэ	Зүүнхараа	253	З,Ө	3.1	22.6	5.7	4.8	0.5		0.5	1.3
Сэлэнгэ	Баруунбүрэн	772	Б,Ө	20.9	15.1	12	10.2			0.8	3.6
Сэлэнгэ	Зүүнбүрэн	774	Б,Х	0.4	3	5.9	4	0.6	0.3	2.3	8.2
Сэлэнгэ	Зэлтэр	779	Б,Х	5.7	9.1	9.1	5.9	1.9	1.3	5.2	15.5
Сэлэнгэ	Хүдэр	780	З,Х	1.7		2	1.2	7.2	1.6	5	5.3
Сэлэнгэ	Бугант	783	З,Х		2.2	3.4	2.1	1.6	1	2.8	3.3
Сэлэнгэ	Хушаат	784	Б,Х,Т	2.3	1.7	6.4	5	0.3	0.3	0.9	5.4

ECMWF-ийн тоон загварын хур тунадас хүснэгтээр:

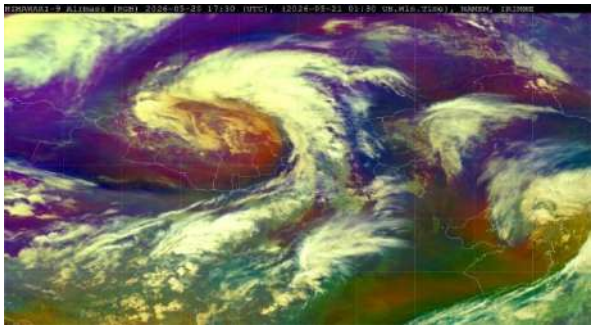
Сэлэнгэ	Сүхбаатар	240	3.8	3.5	-	1.1	-	0.2	-	-	-	-	6.5	0.4
Сэлэнгэ	Баруунхараа	241	5.2	0.3	-	0.2	-	0.2	0.3	-	-	0.1	1.0	5.9
Сэлэнгэ	Орхон	242	7.4	0.3	0.2	0.4	-	0.2	0.2	-	-	0.1	2.7	7.0
Сэлэнгэ	Ерөө	243	3.4	1.1	-	0.3	-	0.2	0.3	-	-	0.1	4.5	3.4
Сэлэнгэ	Цагаannуур	209	8.2	2.4	0.3	1.2	-	0.1	-	-	-	-	3.0	6.4
Сэлэнгэ	Орхонтуул	245	10.8	0.5	0.5	1.0	-	-	0.3	-	-	-	0.5	4.1
Сэлэнгэ	Зүүнхараа	253	5.7	0.5	-	0.2	-	0.2	0.4	-	-	0.2	1.5	3.4
Сэлэнгэ	Баруунбүрэн	772	12.0	0.8	1.5	1.1	-	0.3	-	-	-	0.2	1.6	4.2
Сэлэнгэ	Зүүнбүрэн	774	5.9	2.3	-	0.6	-	-	-	-	-	-	6.8	2.1
Сэлэнгэ	Зэлтэр	779	9.1	5.2	3.3	2.6	-	0.2	-	-	-	0.2	5.9	0.8
Сэлэнгэ	Хүдэр	780	2.0	5.0	-	0.2	-	0.7	1.4	-	-	-	0.3	3.5
Сэлэнгэ	Бугант	783	3.4	2.8	-	0.4	-	0.2	1.7	-	-	-	0.4	6.2
Сэлэнгэ	Хушаат	784	6.4	0.9	-	0.2	-	0.1	0.1	-	-	0.1	4.5	4.8

Экспедицийн бие бүрэлдэхүүн, сипоптик инженерүүд ярилцаад өндрийн зураг, үүлний шилжилт хөдөлгөөн, загварын үр дүнгүүдийн тооцооллыг хийн 2026 оны 5-р сарын 21-ны өдөр 00 цагийн үеэр Сэлэнгэ аймгийн нутгийн баруун хэсгээр цаашлаад нийт нутгийг хамран бага зэргийн хур тунадас орно гэж тооцоолов.

Процесс хэлэлцэж байх үеийн зураг:

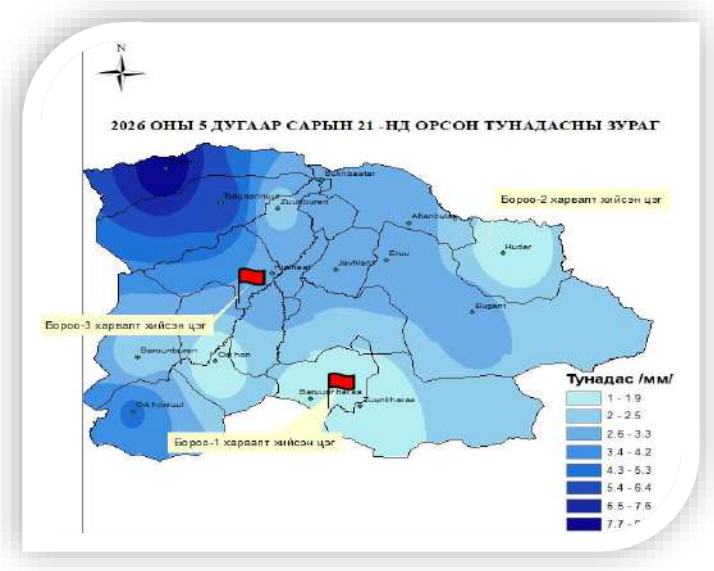

Харвалт хийх үеийн зураг:

Уг мэдээллийн дагуу Сэлэнгэ бороо-1 экспедиц Баянгол сум “Баруун урт” гэх газраас 2 ширхэг пуужин, Мандал сум "Улаан даваа" гэх газраас 2 ширхэг пуужин харвасан бол Сэлэнэгэ Бороо-2 экспедиц Хүдэр сум "Арвин бэлчир" гэдэг газраас 2 ширхэг пуужин, Сэлэнгэ бороо-3 экспедиц Хушаат сум "Мянгадар уул"-нд байлаж 2 ширхэш пуужин тус бүх харваж үйлчилсэн байна.

5 дугаар сарын 21-ны үйл ажиллагааны тунадасны тархалт болон орсон хэмжээ /мм/

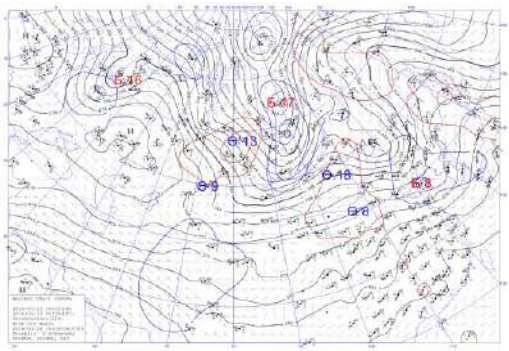
Станц	V/24
Сүхбаатар	3.0мм
Баруунхараа	1.4мм
Орхон	1.2мм
Ерөө	2.9мм
Орхонтуул	4.4мм
Цагааннуур	6.3мм
Зүүнхараа	1.0мм
Баруунбүрэн	2.0мм
Зүүнбүрэн	2.0мм
Зэлтэр	9.0мм
Хүдэр	1.3мм
Бугант	3.0мм
Хушаат	3.0мм

АЖИЛЛАГАА 9:

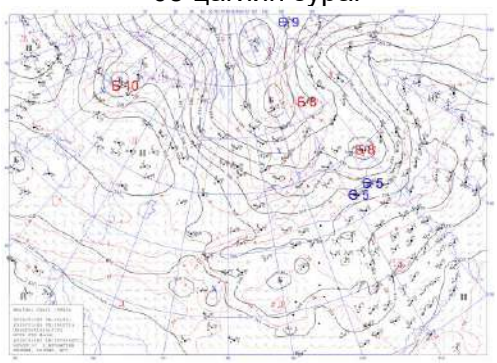
2026 оны 5-р сарын 23-ны өдрийн синоптик процесс:

500 гпа, 700 гпа, 850 гпа гадаргa дээрх геопотенциал орны шинж байдал, урсгалын чиглэл 5-р сарын 23-ны 08 цагийн зургаар: 500 гПа-ын газрын гадарга дээр ОХУ-ын хойд хэсгээр байрлаж байсан 516 гПа-ын 4 битүү изобартай түүнээс сунаж тогтсоэ өндрийн циклоны салбар хотос хүйтэн түрэлттэйгээр Монгол орны баруун хойд хэсгээр байрлаж байв. 700 гПа-ын гадарга дээр ОХУ-ын Жилинда төвтэй бага даралтын орны салбар хотос Монгол орны хойд хэсгээр байрлаж , 850 гпа-ын гадарга дээр Булган, Хөвсөлийн өмнөд хэсгээр биеэ даасан бага даралтын орон хөгжиж байв. Уг циклоны өмнө талд манай аймаг байрлаж байсан ба баруунаас зүүн тийш шилжих замналтай байв. 23-ны 17 цагийн орчим Сэлэнгэ аймгийн баруун хэсгээр шилжин, хүйтэн түрэлттэйгээр шилжиж ирхээр байв.

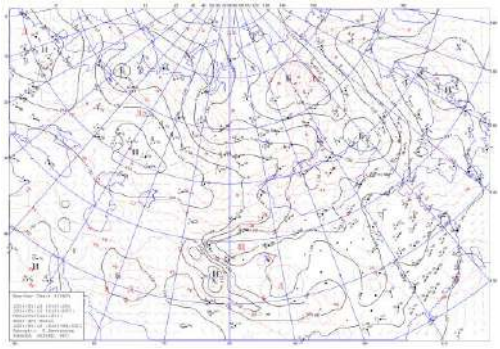
500 гПа гадаргын 23-ны 08 цагийн зураг

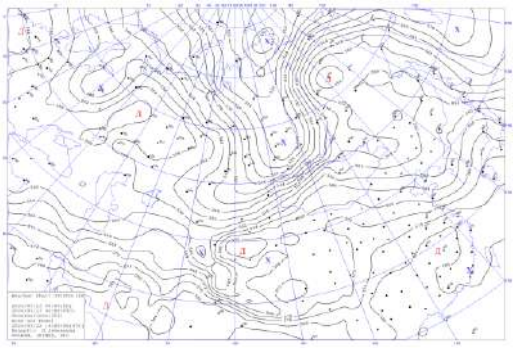
700 гПа гадаргын 23-ны 08 цагийн зураг

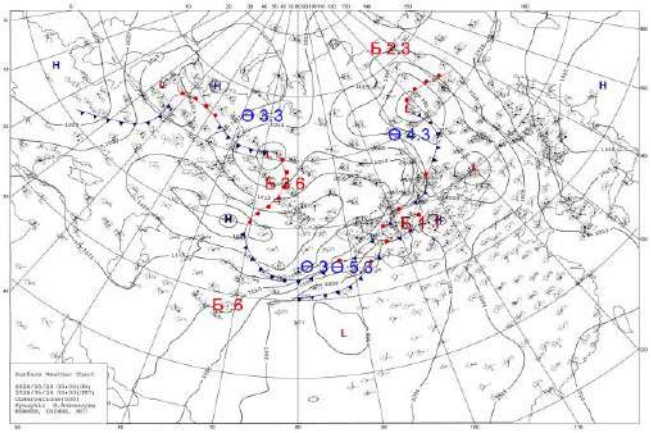
850 гПа гадаргын 23-ны 08 цагийн зураг

ОТ 1000:500 гПа гадаргын 23-ны 08 цагийн зураг

<u>Газар орчмын даралтын орны шинж байдал, фронт</u> : Газар орчимд Монгол улс ОХУ-ын Казань төвтэй 1030 гПа-ын их даралтын орны түрэлттэй , хойд хэсгээрээ Омск төвтэй 1005 гПа-ын даралттай өндрийн циклоны салбар хотосын нөлөөнд байсан ба уг салбар хотос нөлөөгөөр манай аймаг дээр байрлаж байсан 1000 гПа-ын даралтын орон шахагдаж байв. Сэлэнгэ, Булган, Хөвсгөл, Завхан, Ховд аймгийн нутгаар дамнасан давхар фронтын системтэй байв.

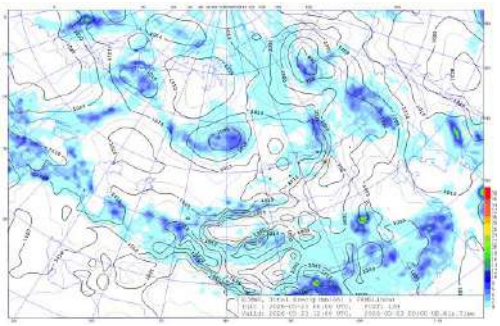

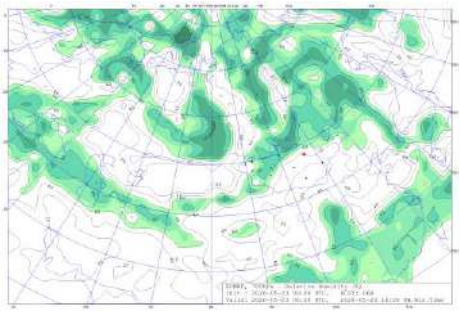
<u>ECMWF-ын прогноз зургаар:</u>

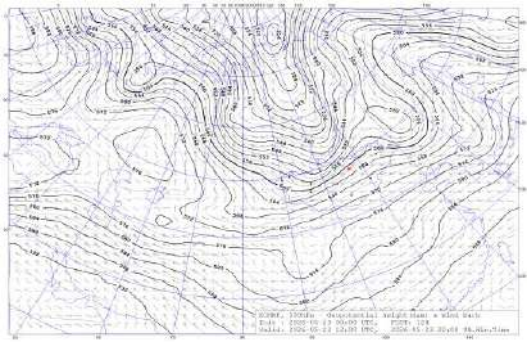
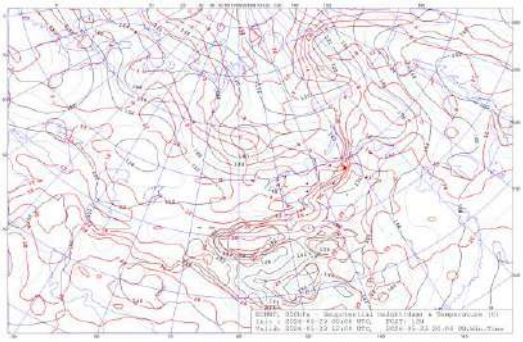
<u>500 гпа-д:</u> 23-ны 08 цагийн зургаар: 23-ны шөнө Хөвсгөл аймаг орчимд төвтэй бага даралтын орны нөлөөнд Монгол орны баруун хэсгээр тогтон баруунаас зүүн рүү шилжих замналтай байсан.

<u>700 гПа-д: 23-</u>ны 08 цагийн чийгийн прогноз зургаар: 23-ны өдөртөө Сэлэнгэ аймгийн нутгаар 60-90%-ийн чийгтэй байв.

<u>1000 гпа-д:</u> 23-ны 08 цагийн зургаар: 23-ны өдөр ОХУ-ын Казань төвтэй 1005гПа-ын бага даралтын орны өмнө сунаж тогтсон салбар хотосын нөлөөнд манай аймаг 1005 гПа-ын даралттайгаар шахагдаж байв.

Тоон прогнозын үр дүн:

Дэлхийн болон бүс нутгийн загваруудын хур тунадасны прогнозын нэгдсэн хүснэгт

Аймаг	Станцын_нэр	Индекс	Байршил	WRF_KIM_ш	WRF_GFS_ш	ECMWF_ш	JMA_GSM_ш	WRF_KIM_ө	WRF_GFS_ө	ECMWF_ө	JMA_GSM_ө
Сэлэнгэ	Сүхбаатар	240	Б,Х					0.5	0.3	0.6	1.1
Сэлэнгэ	Баруунхараа	241	Б,Ө							0.5	0.2
Сэлэнгэ	Орхон	242	Б,Ө					0.1		0.2	0.4
Сэлэнгэ	Ерөө	243	З,Ө							0.2	0.5
Сэлэнгэ	Цагаannуур	209	Б,Х					0.3		0.5	1.2
Сэлэнгэ	Орхонтуул	245	Б,Ө								0.2
Сэлэнгэ	Зүүнхараа	253	З,Ө						0.3	0.6	
Сэлэнгэ	Баруунбүрэн	772	Б,Ө							0.2	0.4
Сэлэнгэ	Зүүнбүрэн	774	Б,Х					0.1		0.3	1
Сэлэнгэ	Зэлтэр	779	Б,Х					0.4	0.4	0.9	1.8
Сэлэнгэ	Хүдэр	780	З,Х						1.4	0.2	0.3
Сэлэнгэ	Бугант	783	З,Х						1.2	0.2	0.2
Сэлэнгэ	Хушаат	784	Б,Х,Т					0.1	0.3	0.3	0.7

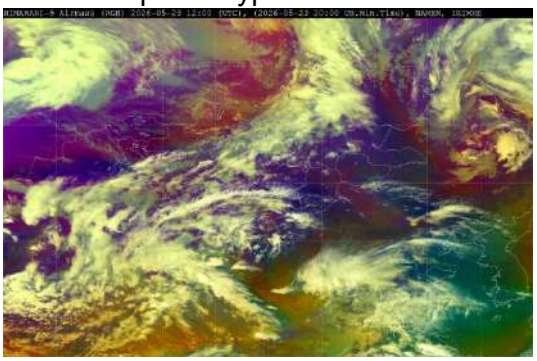
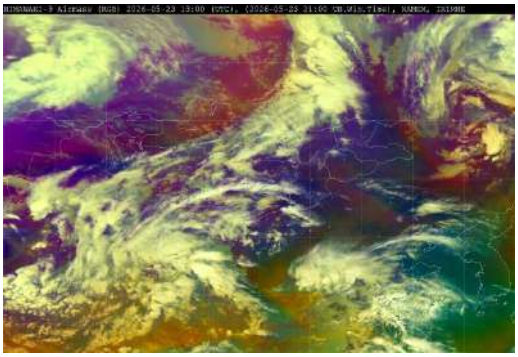
ECMWF-ийн тоон загварын хур тунадас хүснэгтээр:

Сэлэнгэ	Сүхбаатар	240	0.5	0.5	-	-	-	5.1	1.8	-	-	-	-	-
Сэлэнгэ	Баруунхараа	241	0.5	0.8	-	-	0.1	0.9	1.9	-	-	-	0.1	-
Сэлэнгэ	Орхон	242	0.3	0.6	-	-	-	3.8	0.5	-	-	-	0.1	-
Сэлэнгэ	Ерөө	243	0.3	1.3	-	-	0.1	3.5	2.1	-	-	-	-	-
Сэлэнгэ	Цагаannуур	209	0.6	0.1	-	-	-	3.2	0.4	-	-	-	0.4	-
Сэлэнгэ	Орхонтуул	245	-	0.5	-	-	0.2	0.2	0.6	-	-	-	-	-
Сэлэнгэ	Зүүнхараа	253	0.5	1.4	-	-	0.2	0.7	1.3	-	-	-	0.1	-
Сэлэнгэ	Баруунбүрэн	772	0.3	0.2	-	-	-	4.5	0.2	-	-	-	-	-
Сэлэнгэ	Зүүнбүрэн	774	0.3	0.4	-	-	-	4.9	1.4	-	-	-	0.1	-
Сэлэнгэ	Зэлтэр	779	0.9	-	-	-	-	3.4	-	-	-	-	0.6	-
Сэлэнгэ	Хүдэр	780	0.5	3.5	-	-	-	2.2	0.9	-	-	-	0.1	-
Сэлэнгэ	Бугант	783	0.3	3.5	-	-	-	1.1	0.8	-	-	-	0.1	-
Сэлэнгэ	Хушаат	784	0.2	0.6	-	-	-	4.5	1.5	-	-	-	0.2	-

Экспедицийн бие бүрэлдэхүүн, сипоптик инженерүүд ярилцаад өндрийн зураг, үүлний шилжилт хөдөлгөөн, загварын үр дүнгүүдийн тооцооллыг хийн 2026 оны 5-р сарын 23-ны өдөр 17 цагийн үеэр Сэлэнгэ аймгийн нутгийн баруунаас цаашлаад нийт нутгийг хамран бага зэргийн хур тунадас орно гэж тооцоолов.

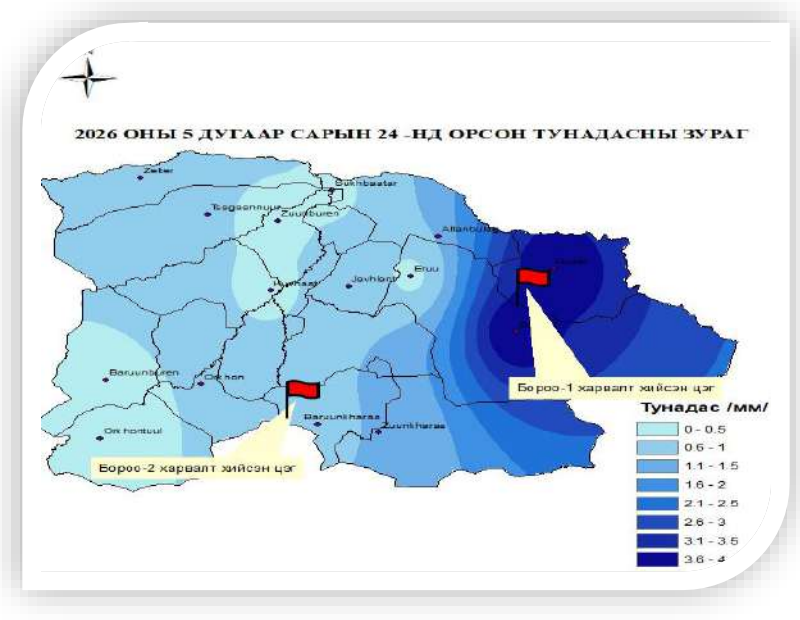
Процесс хэлэлцэж байх үеийн зураг:

Харвалт хийх үеийн зураг:

Уг мэдээллийн дагуу Сэлэнгэ бороо-1 экспедиц Хүдэр сум “Арвин бэлчир” гэх газраас 2 ширхэг пуужин, Сэлэнэгэ Бороо-2 экспедиц Баянгол сум "Хустайн даваа" гэдэг газраас 3 ширхэг пуужин хөөргөж ажилласан.

5 дугаар сарын 24-ны үйл ажиллагааны тунадасны тархалт болон орсон хэмжээ /мм/

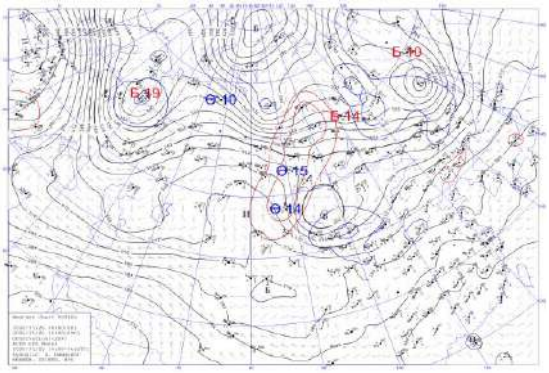
Станц	V/24
Сүхбаатар	1.0мм
Баруунхараа	0.9мм
Орхон	0.0мм
Ерөө	0.4мм
Орхонтуул	0.0мм
Цагааннуур	1.0мм
Зүүнхараа	1.0мм
Баруунбүрэн	0.0мм
Зүүнбүрэн	0.8мм
Зэлтэр	2.0мм
Хүдэр	4.0мм
Бугант	4.0мм
Хушаат	0.4мм

АЖИЛЛАГАА 10:

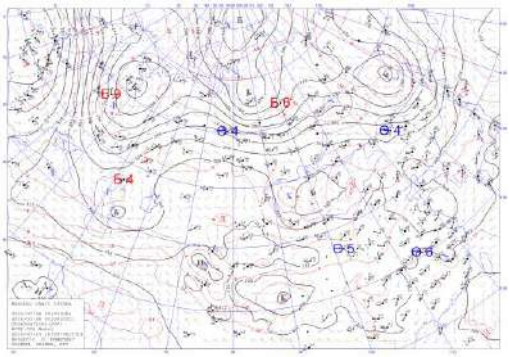
2026 оны 5-р сарын 26-ны өдрийн синоптик процесс:

500 гпа, 700 гпа, 850 гпа гадарга дээрх геопотенциал орны шинж байдал, урсгалын чиглэл 5-р сарын 26-ны 08 цагийн зургаар: 500, 700 гПа-ын газрын гадарга дээр Говь-Алтай төвтэй өндрийн циклон 558 гПа-ын 2 битүү изобартай түүнээс сунаж тогтсон өндрийн циклоны салбар хотосын дагуу Сэлэнгэ аймаг байрлаж байв. 850 гПа-ын гадарга дээр Дундговь төвтэй бага даралтын орны салбар хотос гүнзгийрч байв.

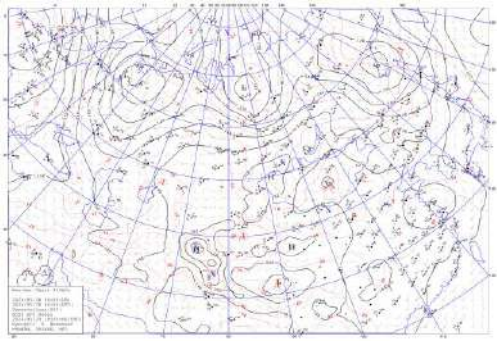
500 гПа гадаргын 26-ны
08 цагийн зураг

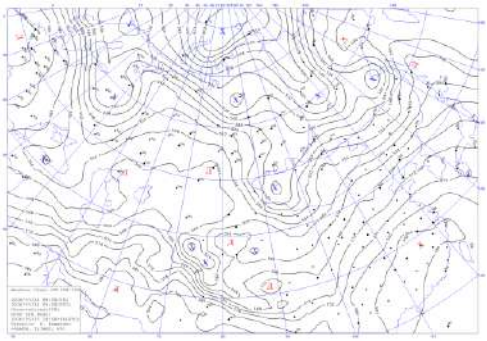
700 гПа гадаргын 26-ны
08 цагийн зураг

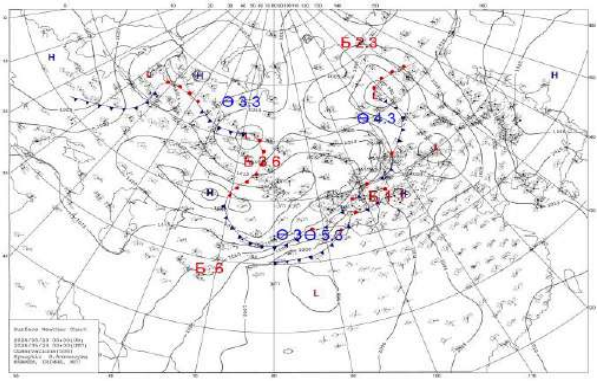
850 гПа гадаргын 26-ны 08 цагийн зураг

ОТ 1000:500 гПа гадаргын 26-ны 08 цагийн зураг

<u>Газар орчмын даралтын орны шинж байдал, фрон</u> : Газар орчимд баруунаас 1025 гПа-ын их даралтын орны түрэлттэй, баруун өмнө талаар 1 битүү изобартай 1010 гПа-ын бага даралтын оронтой хойд хэсгээрээ Омск төвтэй 1005 гПа-ын даралттай өндрийн циклоны салбар хотосын нөлөөнд байсан ба уг салбар хотос нөлөөгөөр манай аймаг дээр байрлаж байсан 1000 гПа-ын даралтын орон шахагдаж байв. Нутгийн төв хэсгээр дамнасан давхар фронтын системтэй байсан.

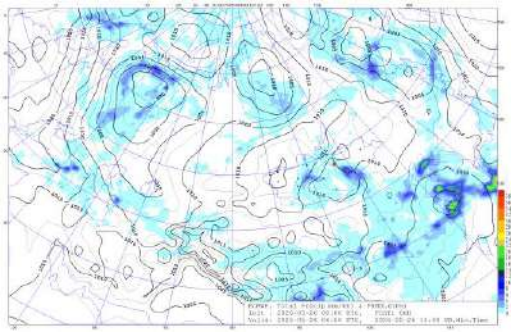

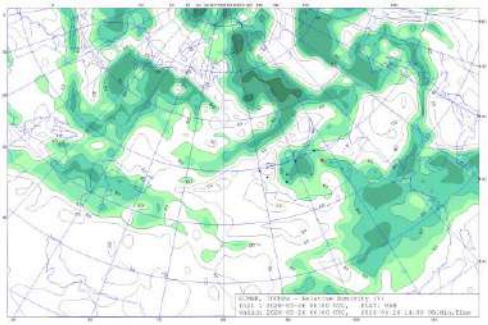
<u>ECMWF-ын прогноз зургаар:</u>

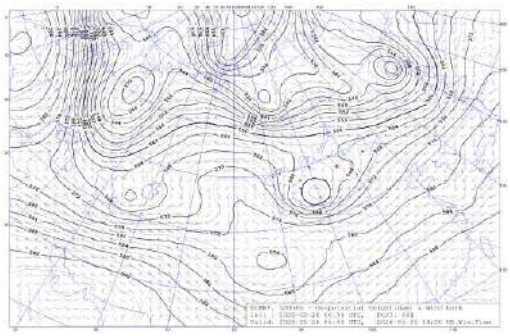
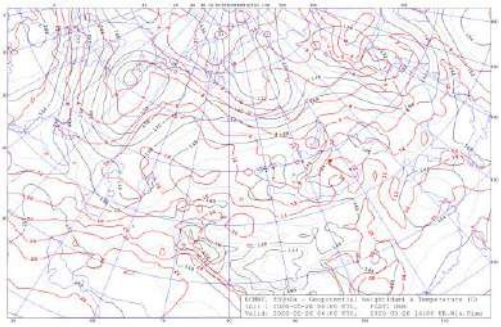
<u>500 гпа-д:</u> 26-ны 08 цагийн зургаар: Монгол орны баруун өмнө хэсгээр 1 битүү изобартай, төвийн даралт 542гПа бүхий бага даралтын оронтой. Манай аймаг хотосын тэнхлэгийн дагуу байрлаж, уг бага даралтын орон баруун өмнөөс зүүн хойш шилжиж байв.

<u>700 гПа-д: 26-</u>ны 08 цагийн чийгийн прогноз зургаар: 26-ны өдөртөө Сэлэнгэ аймгийн нутгаар 60-90%-ийн чийгтэй байв.

<u>1000 гпа-д:</u> 26-ны 08 цагийн зургаар: Өндрийн хотос газар орчимдоо 1 битүү изобартай, төвийн даралт 1005 гПа сунаж тогтсон салбар хотосын нөлөөнд манай аймаг 1025 гПа-ын даралттайгаар шахагдаж байв.

Тоон прогнозын үр дүн:

Дэлхийн болон бүс нутгийн загваруудын хур тунадасны прогнозын нэгдсэн хүснэгт

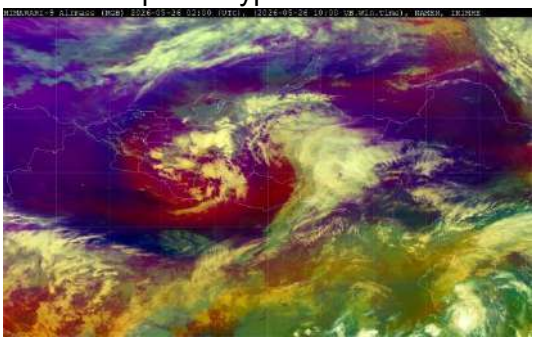
Аймаг	Станцын_нэр	Индекс	Байршил	WRF_KIM_ө	WRF_GFS_ө	ECMWF_ө	JMA_GSM_ө	WRF_KIM_ш	WRF_GFS_ш	ECMWF_ш	JMA_GSM_ш
Сэлэнгэ	Сүхбаатар	240	Б,Х			1.2	0.4			2.9	0.9
Сэлэнгэ	Баруунхараа	241	Б,Ө		6	2.8	0.9		4.4	4.8	4
Сэлэнгэ	Орхон	242	Б,Ө			3	0.9		0.6	6.2	2.4
Сэлэнгэ	Ерөө	243	З,Ө	0.1		0.8	0.4			1.5	1.5
Сэлэнгэ	Цагаannуур	209	Б,Х		7.8	0.1	0.5		1.2	1.1	0.5
Сэлэнгэ	Орхонтуул	245	Б,Ө			0.1	1.1			3.9	2.4
Сэлэнгэ	Зүүнхараа	253	З,Ө			2.8	1.1	0.2	2	2.7	3.3
Сэлэнгэ	Баруунбүрэн	772	Б,Ө		0.5	0.5	0.9		2.5	0.1	1.6
Сэлэнгэ	Зүүнбүрэн	774	Б,Х			1.7	0.3			2.6	1.1
Сэлэнгэ	Зэлтэр	779	Б,Х			0.5	1			0.1	
Сэлэнгэ	Хүдэр	780	З,Х	1		0.8	0.4			0.7	0.6
Сэлэнгэ	Бугант	783	З,Х	1		1.7	0.8			0.8	1.2
Сэлэнгэ	Хушаат	784	Б,Х,Т	0.2		2.8	0.4			4.1	1.8

ECMWF-ийн тоон загварын хур тунадас хүснэгтээр:

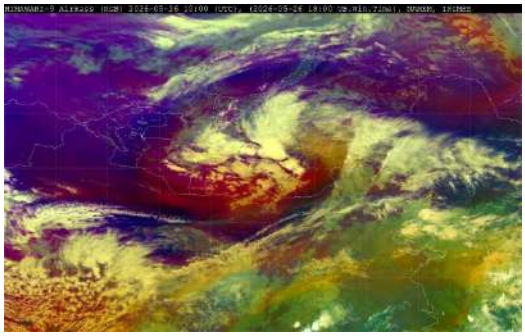
Aimag	Station_name	sid	05-26 12:00	05-27 00:00	05-27 12:00	05-28 00:00	05-28 12:00	05-29 00:00	05-29 12:00	05-30 00:00	05-30 12:00	05-31 00:00	05-31 12:00	06-01 00:00
Сэлэнгэ	Сүхбаатар	240	1.2	2.9	-	-	-	-	-	0.1	2.3	0.7	4.8	8.7
Сэлэнгэ	Баруунхараа	241	2.8	4.8	0.1	-	-	-	-	-	4.4	0.7	1.7	1.1
Сэлэнгэ	Орхон	242	3.0	6.2	-	-	-	-	-	-	2.8	0.9	1.5	1.2
Сэлэнгэ	Ерөө	243	0.8	1.5	-	-	-	-	-	-	2.9	0.8	4.7	5.2
Сэлэнгэ	Цагаannуур	209	0.1	1.1	-	-	-	-	0.1	-	0.9	2.2	4.2	4.5
Сэлэнгэ	Орхонтуул	245	0.1	3.9	-	-	-	-	-	-	1.2	0.2	-	0.2
Сэлэнгэ	Зүүнхараа	253	2.8	2.7	-	-	-	-	-	-	5.2	1.0	3.4	2.0
Сэлэнгэ	Баруунбүрэн	772	0.5	0.1	-	-	-	-	-	-	1.9	0.3	1.0	1.0
Сэлэнгэ	Зүүнбүрэн	774	1.7	2.6	-	-	0.1	-	-	0.1	3.4	1.2	4.0	7.3
Сэлэнгэ	Зэлтэр	779	0.5	0.1	-	-	0.1	-	-	-	1.8	1.3	7.0	6.6
Сэлэнгэ	Хүдэр	780	0.8	0.7	-	-	-	-	-	-	4.5	0.1	1.4	5.4
Сэлэнгэ	Бугант	783	1.7	0.8	-	-	-	-	-	-	6.4	0.4	2.9	5.6
Сэлэнгэ	Хушаат	784	2.8	4.1	-	-	-	-	-	-	3.8	1.6	3.3	4.2

Экспедицийн бие бүрэлдэхүүн, сипоптик инженерүүд ярилцаад өндрийн зураг, үүлний шилжилт хөдөлгөөн, загварын үр дүнгүүдийн тооцооллыг хийн 2026 оны 5-р сарын 26-ны өдөр 16 цагийн үеэр Сэлэнгэ аймгийн нутгийн баруунаас цаашлаад нийт нутгийг хамран бага зэргийн хур тунадас орно гэж тооцоолов.

Процесс хэлэлцэж байх үеийн зураг:

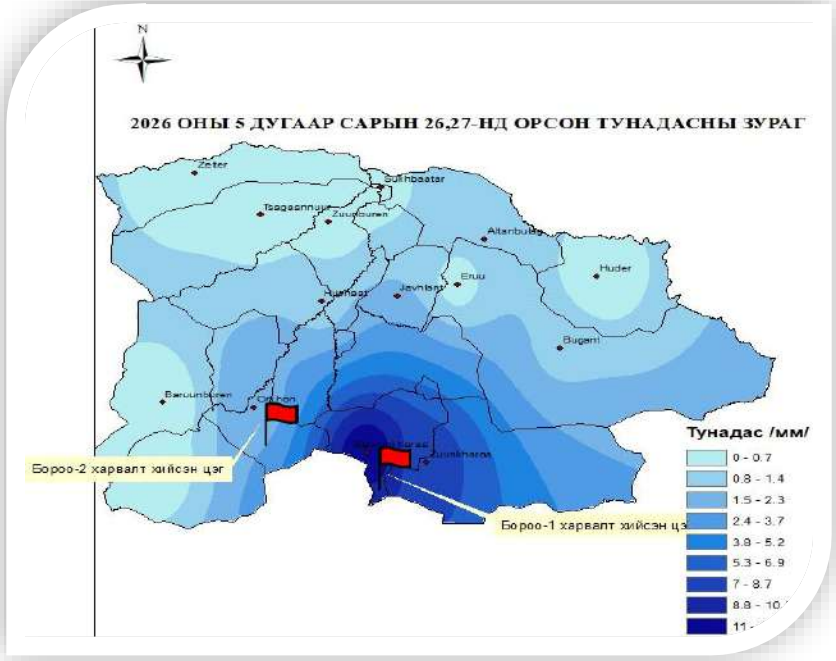

Харвалт хийх үеийн зураг:

Уг мэдээллийн дагуу Сэлэнгэ бороо-2 экспедиц нь 2026 оны 05 дугаар сарын 26-ны өдөр Орхон сумын нутаг “Бэлэн далай” гэх газарт байрлаж 2 ширхэг пуужин хөөргөж ажилласан бол Бороо-1 экспедиц Баянгол сум “Баянцогт хайрхан”-аас 2 ширхэг пуужин, Мандал сум “Баавгайтын ам” гэх газраас 2 ширхэг пуужин хөөргөж ажиллсан.

5 дугаар сарын 26.27-ны үйл ажиллагааны тунадасны тархалт болон орсон хэмжээ /мм/

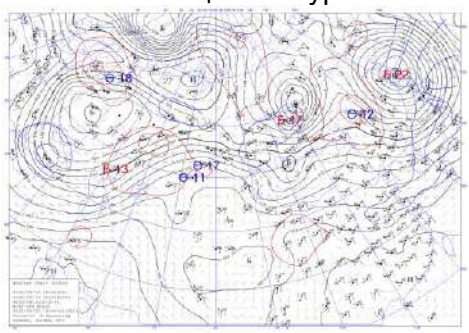
Станц	V/26,27
Сүхбаатар	0.4мм
Баруунхараа	13.3мм
Орхон	1.7мм
Ерөө	0.4мм
Орхонтуул	0.0мм
Цагааннуур	0.0мм
Зүүнхараа	8.0мм
Баруунбүрэн	0.0мм
Зүүнбүрэн	0.0мм
Зэлтэр	0.0мм
Хүдэр	0.0мм
Бугант	1.2мм
Хушаат	1.0мм

АЖИЛЛАГАА 11:

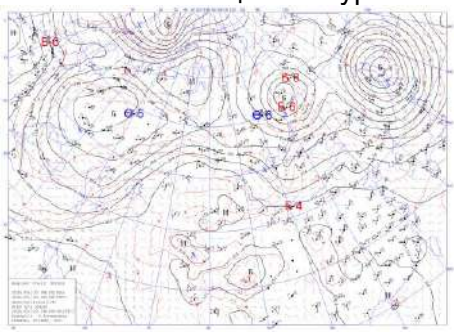
2026 оны 5-р сарын 30-ны өдрийн синоптик процесс:

500 гпа, 700 гпа, 850 гпа гадарга дээрх геопотенциал орны шинж байдал, урсгалын чиглэл 5-р сарын 30-ны 08 цагийн зургаар: 500-ын газрын гадаргад Монгол орны хойд хэсгээр 1 битүү изобартай бага даратлын оронтой, Сэлэнгэ аймаг бага даралтын орны өмнө талд хотосын тэнхлэгийн дагуу байрлаж, 700, 850 гПа-ын гадарга дээр 4 битүү изобарттай ОХУ-ын Якутск төвтэй бага даралтын орон түүнээс сунаж тогтсон хотосын тэнхлэгийн дагуу Сэлэнгэ аймаг байрлаж байв.

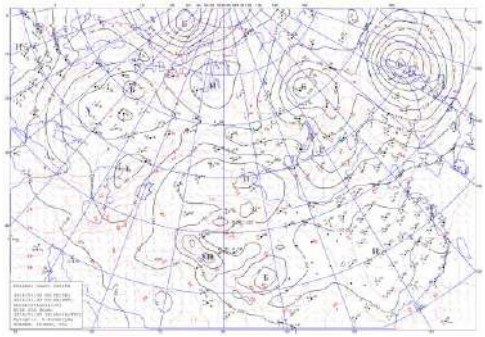
500 гПа гадаргын 30-ны 08 цагийн зураг

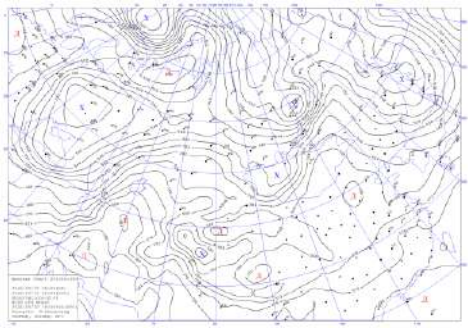
700 гПа гадаргын 30-ны 08 цагийн зураг

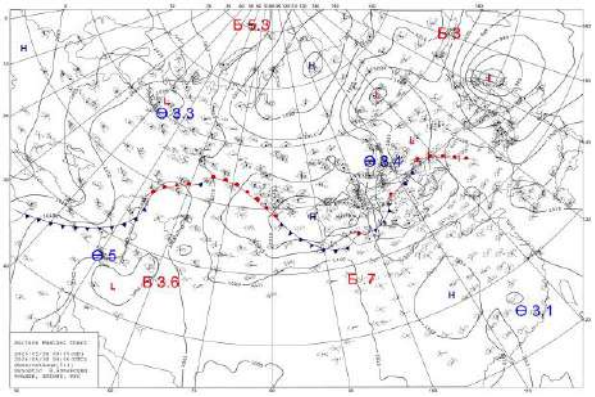
850 гПа гадаргын 30-ны 08 цагийн зураг

ОТ 1000:500 гПа гадаргын 30-ны 08 цагийн зураг

<u>Газар орчмын даралтын орны шинж байдал, фрон</u> : Газар орчимд баруунаас 1025 гПа-ын их даралтын орны түрэлттэй, зүүн талдаа 995 гПа-ын 1 битүү изобартай 1010 гПа-ын бага даралтын оронтой өндрийн циклоны салбар хотосын нөлөөнд байсан ба уг салбар хотос нөлөөгөөр манай аймаг дээр байрлаж байсан 1005 гПа-ын даралтын орон шахагдаж байв. Монгол орны төв хэсгээр дамнасан давхар фронтын системтэй байсан.

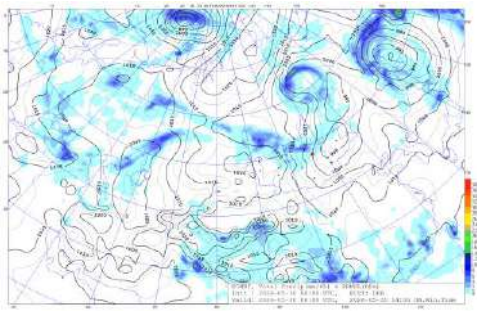

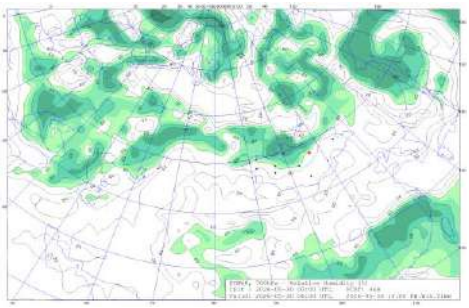
<u>ECMWF-ын прогноз зургаар:</u>

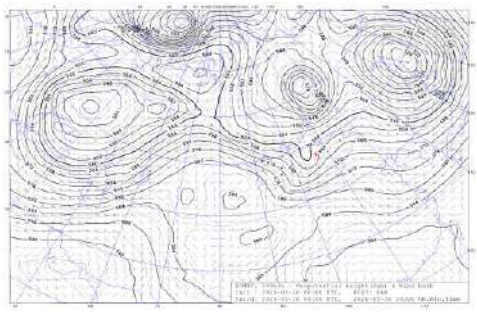
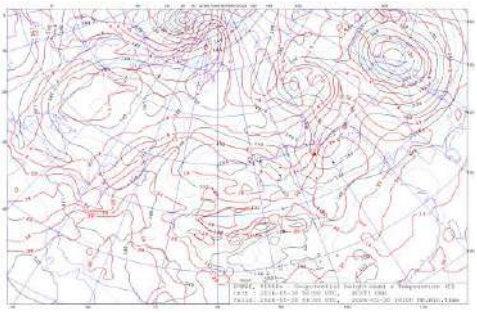
<u>500 гпа-д: 30</u>-ны 08 цагийн зургаар: ОХУ-ын Якутск төвтэй 6 битүү изобартай, төвийн даралт 528гПа бүхий бага даралтын оронтой түүнээс салбарлаж тогтсон хотосын нөлөөнд манай аймаг хотосын тэнхлэгийн дагуу байрлаж, уг бага даралтын орон баруунаас зүүн тийш шилжиж байв.

<u>700 гПа-д: 30-</u>ны 08 цагийн чийгийн прогноз зургаар: 30-ны өдөртөө Сэлэнгэ аймгийн нутгаар 80-90%-ийн чийгтэй байв.

<u>1000 гпа-д:</u> 30-ны 08 цагийн зургаар: Өндрийн хотос газар орчимдоо 2 битүү изобартай, төвийн даралт 995 гПа сунаж тогтсон салбар хотосын нөлөөнд манай аймаг 1005 гПа-ын даралттайгаар шахагдаж байв.

Тоон прогнозын үр дүн:

Дэлхийн болон бүс нутгийн загваруудын хур тунадасны прогнозын нэгдсэн хүснэгт

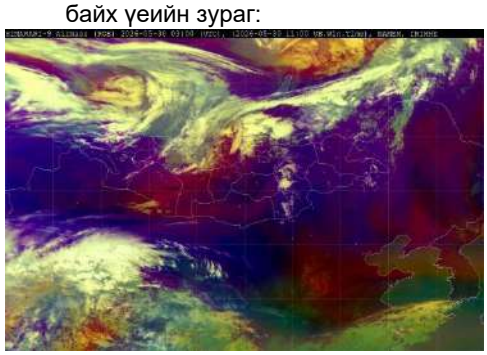
Аймаг	Станцын_нэр	Индекс	Байршил	WRF_KIM_ө	WRF_GFS_ө	ECMWF_ө	JMA_GSM_ө	WRF_KIM_ш	WRF_GFS_ш	ECMWF_ш	JMA_GSM_ш
Сэлэнгэ	Сүхбаатар	240	Б,Х	0.4	4	5.5	4.3			0.2	0.7
Сэлэнгэ	Баруунхараа	241	Б,Ө	1.1	7.8	8	6.9		1.1	1.5	2.5
Сэлэнгэ	Орхон	242	Б,Ө	5.9	8.4	10.8	6.9		2.9	2.4	4.4
Сэлэнгэ	Ерөө	243	З,Ө	2.6	0.2	9.4	7.6				0.7
Сэлэнгэ	Цагааннуур	209	Б,Х	7.9	7.4	6.6	6.9		0.3	0.5	3.7
Сэлэнгэ	Орхонтуул	245	Б,Ө	27.4	19.9	1.9	4.8			1.1	4.2
Сэлэнгэ	Зүүнхараа	253	З,Ө	7.2	0.2	10.3	6.9	0.1		0.6	2
Сэлэнгэ	Баруунбүрэн	772	Б,Ө	17.9	1.9	10.2	6.2			2	4.9
Сэлэнгэ	Зүүнбүрэн	774	Б,Х	4.4	7.8	5.8	5.1			0.2	1.8
Сэлэнгэ	Зэлтэр	779	Б,Х	2	16.1	4.8	7.2		0.3	1.7	4.4
Сэлэнгэ	Хүдэр	780	З,Х	2	3.7	13.3	10.2	0.1			
Сэлэнгэ	Бугант	783	З,Х	2.4	10.4	17.9	9.2			0.1	0.4
Сэлэнгэ	Хушаат	784	Б,Х,Т	3.3	5	9.6	6.3			0.7	2.6

ECMWF-ийн тоон загварын хур тунадас хүснэгтээр:

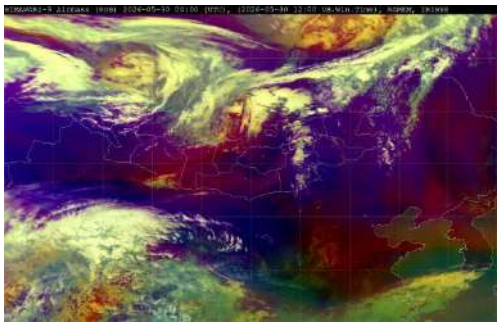
Aimag	Station_name	sid	05-30 12:00	05-31 00:00	05-31 12:00	06-01 00:00	06-01 12:00	06-02 00:00	06-02 12:00	06-03 00:00	06-03 12:00	06-04 00:00	06-04 12:00	06-05 00:00
Сэлэнгэ	Сүхбаатар	240	5.5	0.2	5.3	-	0.3	-	0.4	-	-	-	2.5	12.5
Сэлэнгэ	Баруунхараа	241	8.0	1.5	2.4	0.1	2.4	-	1.1	-	-	0.4	4.8	4.6
Сэлэнгэ	Орхон	242	10.8	2.4	4.5	0.3	2.6	0.4	1.0	-	0.2	1.1	1.9	1.2
Сэлэнгэ	Ерөө	243	9.4	-	6.0	-	0.4	0.2	0.8	-	-	-	5.3	14.3
Сэлэнгэ	Цагааннуур	209	6.6	0.5	7.5	-	0.4	-	0.3	-	-	-	3.0	16.4
Сэлэнгэ	Орхонтуул	245	1.9	1.1	2.3	1.4	1.5	-	-	-	-	0.5	2.6	0.2
Сэлэнгэ	Зүүнхараа	253	10.3	0.6	3.5	-	2.1	-	1.1	-	-	0.3	4.3	8.6
Сэлэнгэ	Баруунбүрэн	772	10.2	2.0	2.8	0.9	4.7	0.8	0.9	-	0.4	1.4	2.8	3.6
Сэлэнгэ	Зүүнбүрэн	774	5.8	0.2	7.5	-	0.3	-	-	-	-	-	3.4	16.4
Сэлэнгэ	Зэлтэр	779	4.8	1.7	5.6	-	1.1	0.1	0.6	-	0.2	-	3.1	13.2
Сэлэнгэ	Хүдэр	780	13.3	-	2.7	-	0.1	0.3	1.8	-	-	-	0.7	11.3
Сэлэнгэ	Бугант	783	17.9	0.1	3.8	-	0.2	0.2	2.1	-	-	-	2.3	8.0
Сэлэнгэ	Хушаат	784	9.6	0.7	7.7	-	1.3	0.1	0.5	-	-	-	3.6	7.2

Экспедицийн бие бүрэлдэхүүн, сипоптик инженерүүд ярилцаад өндрийн зураг, үүлний шилжилт хөдөлгөөн, загварын үр дүнгүүдийн тооцооллыг хийн 2026 оны 5-р сарын 30-ны өдөр 14 цагийн үеэр Сэлэнгэ аймгийн нутгийг хамран бага зэргийн хур тунадас орно гэж тооцоолов.

Процесс хэлэлцэж байх үеийн зураг:

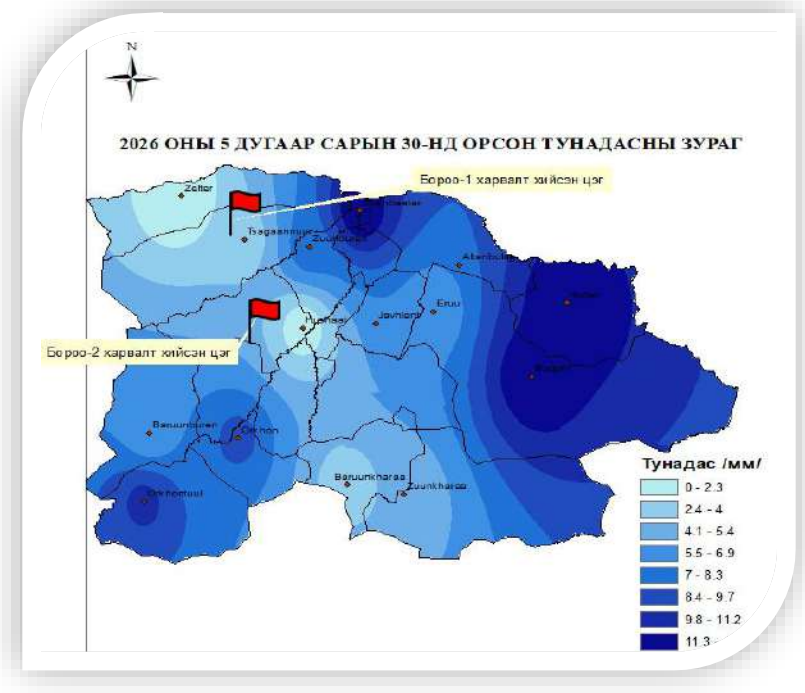

Харвалт хийх үеийн зураг:

Уг мэдээллийн дагуу Сэлэнгэ бороо-2 экспедиц нь 2026 оны 05 дугаар сарын 30-ны өдөр Хушаат сумын нутаг “Мэргэний даваа” гэх газарт байрлаж 4 ширхэг пуужин хөөргөж ажилласан бол Бороо-1 экспедиц Цагааннуур сум “Нам даваа”-аас 2 ширхэг пуужин хөөргөж ажилласан байна.

5 дугаар сарын 30-ны үйл ажиллагааны тунадасны тархалт болон орсон хэмжээ /мм/

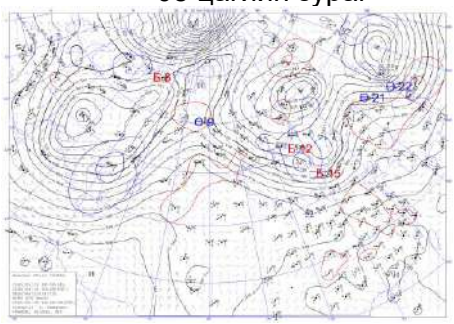
Станц	V/30
Сүхбаатар	13.0мм
Баруунхараа	3.0мм
Орхон	8.8мм
Ерөө	5.8мм
Орхонтуул	10.2мм
Цагааннуур	3.0мм
Зүүнхараа	4.0мм
Баруунбүрэн	6.0мм
Зүүнбүрэн	8.0мм
Зэлтэр	0.0мм
Хүдэр	13.0мм
Бугант	13.0мм
Хушаат	1.0мм

АЖИЛЛАГАА 12:

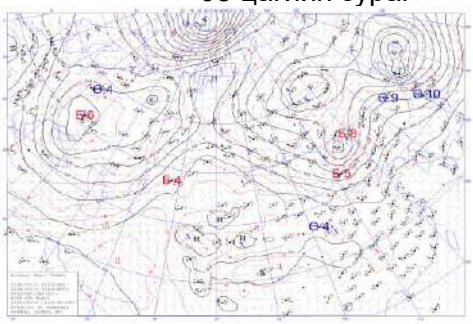
2026 оны 5-р сарын 31-ний өдрийн синоптик процесс:

<u>500 гпа, 700 гпа, 850 гпа гадаргад дээрх геопотенциал орны шинж байдал, урсгалын чигэлэл 5-р сарын 31-ний 08 цагийн зургаар:</u> 500-ын газрын гадаргад ОХУ-ын Якутск төвтэй 5 битүү изобартай бага даралттай сунаж тогтсон хотосын тэнхлэгийн ард Сэлэнгэ аймаг байрлаж, 700, 850 гПа-ын гадаргад дээр 1 битүү изобарттай БНХАУ-ын Хөлөнбуйр төвтэй бага даралтын орон түүнээс сунаж тогтсон сулхан хотосын дагуу Сэлэнгэ аймаг байрлаж байв.

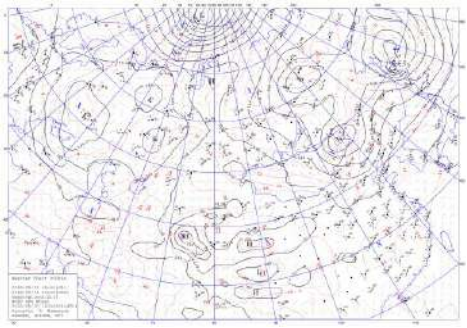
500 гПа гадаргын 30-ны 08 цагийн зураг

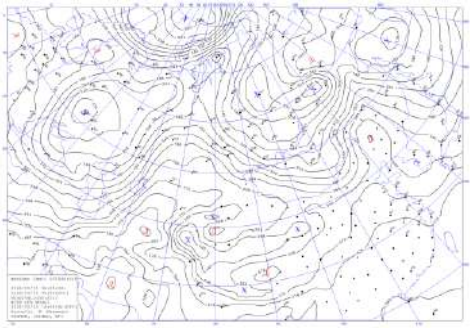
700 гПа гадаргын 30-ны 08 цагийн зураг

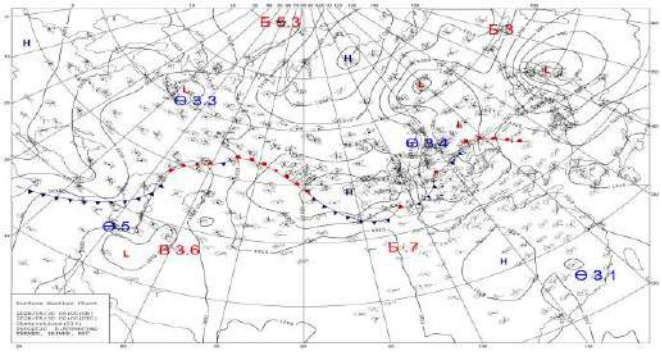
850 гПа гадаргын 30-ны 08 цагийн зураг

ОТ 1000:500 гПа гадаргын 30-ны 08 цагийн зураг

Газар орчмын даралтын орны шинж байдал, фрон : Газар орчимд баруунаас 1025 гПа-ын их даралтын орны түрэлттэй, зүүн талдаа 995 гПа-ын 1 битүү изобартай бага даралтын орны салбар хотосын нөлөөнд байсан ба уг салбар хотос нөлөөгөөр манай аймаг дээр байрлаж байсан 1005 гПа-ын даралтын орон шахагдаж байв. Монгол орны төв хэсгээр дамнасан давхар фронтын системтэй байсан.

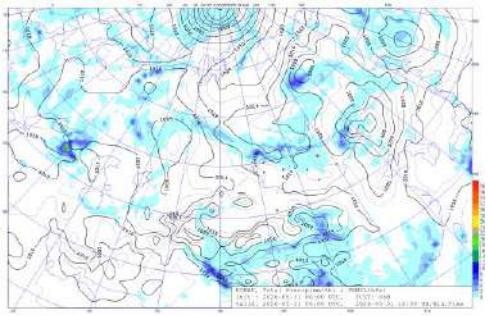

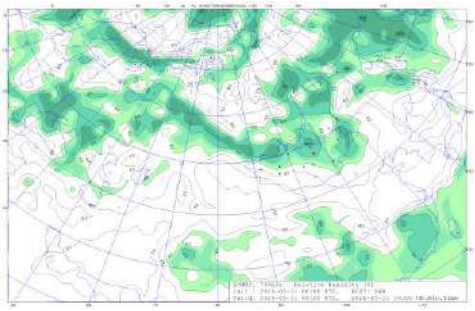
ECMWF-ын прогноз зургаар:

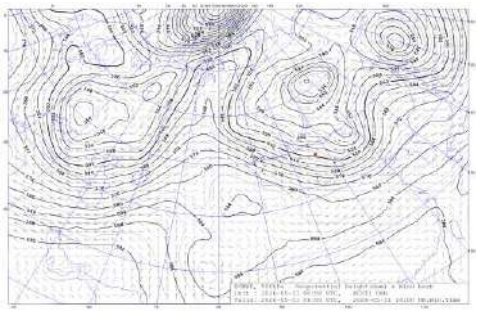
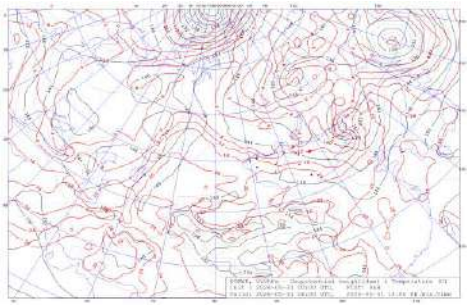
500 гпа-д: 31-ний 08 цагийн зургаар: ОХУ-ын Якутск төвтэй 5 битүү изобартай, төвийн даралт 536 гПа бүхий бага даралтын оронтой түүнээс салбарлаж тогтсон хотосын нөлөөнд байсан ба манай аймаг хотосын тэнхлэгийн дагуу байрлаж, уг бага даралтын орон зүүн тийш шилжиж байв.

700 гПа-д: 31-ний 08 цагийн чийгийн прогноз зургаар: 31-ний өдөртөө Сэлэнгэ аймгийн нутгаар 80-90%-ийн чийгтэй байв.

1000 гпа-д: 31-ний 08 цагийн зургаар: Өндрийн хотос газар орчимдоо 3 битүү изобартай, төвийн даралт 990 гПа бага даралтын орны ард талд сунаж тогтсон салбар хотосын нөлөөнд манай аймаг 1010 гПа-ын даралттайгаар шахагдаж байв.

Тоон прогнозын үр дүн:
Дэлхийн болон бүс нутгийн загваруудын хур тунадасны прогнозын нэгдсэн хүснэгт

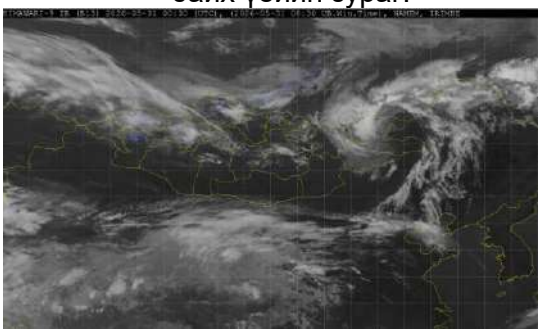
Аймаг	Станцын_нэр	Индекс	Байршил	WRF_KIM_ө	WRF_GFS_ө	ECMWF_ө	JMA_GSM_ө	WRF_KIM_ш	WRF_GFS_ш	ECMWF_ш	JMA_GSM_ш
Сэлэнгэ	Сүхбаатар	240	Б,Х			4.2	2.2				
Сэлэнгэ	Баруунхараа	241	Б,Ө	2.2	1.3	3.7	1.5			0.1	1.2
Сэлэнгэ	Орхон	242	Б,Ө	3.4	1.6	3.8	1.9	0.1		0.5	2
Сэлэнгэ	Ерөө	243	З,Ө	0.3		4.5	1.9				0.2
Сэлэнгэ	Цагааннуур	209	Б,Х	3	3.5	4.3	3.6				0.2
Сэлэнгэ	Орхонтуул	245	Б,Ө	1.5	0.3	3.3	1.1	0.7		1.5	3.1
Сэлэнгэ	Зүүнхараа	253	З,Ө	2.1	0.3	2.7	1.6		0.2	0.1	0.8
Сэлэнгэ	Баруунбүрэн	772	Б,Ө	2.1	0.7	3.4	2	0.7		1.6	2.8
Сэлэнгэ	Зүүнбүрэн	774	Б,Х	0.5		5.6	2.8			0.1	0.1
Сэлэнгэ	Зэлтэр	779	Б,Х	2.1	0.2	3.9	3.9				0.3
Сэлэнгэ	Хүдэр	780	З,Х			2.4	1.4				
Сэлэнгэ	Бугант	783	З,Х	0.6		3.9	1.7				0.1
Сэлэнгэ	Хушаат	784	Б,Х,Т	1.6	0.7	6.1	2.6				0.6

ECMWF-ийн тоон загварын хур тунадас хүснэгтээр:

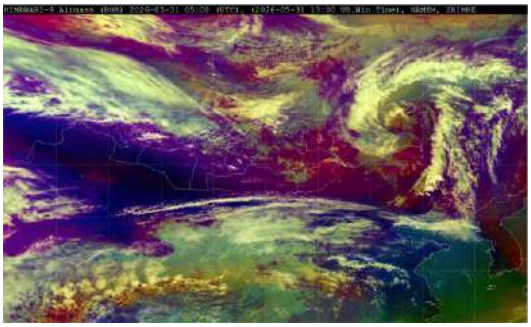
Aimag	Station_name	sid	05-31 12:00	06-01 00:00	06-01 12:00	06-02 00:00	06-02 12:00	06-03 00:00	06-03 12:00	06-04 00:00	06-04 12:00	06-05 00:00	06-05 12:00	06-06 00:00
Сэлэнгэ	Сүхбаатар	240	4.2	-	0.2	0.2	0.8	-	0.5	-	-	-	0.1	1.7
Сэлэнгэ	Баруунхараа	241	3.7	0.1	2.5	-	1.3	-	-	-	0.2	-	-	1.1
Сэлэнгэ	Орхон	242	3.8	0.5	4.2	-	1.5	-	0.1	-	-	-	0.1	1.6
Сэлэнгэ	Ерөө	243	4.5	-	0.1	0.2	1.5	-	0.2	-	-	-	0.1	0.6
Сэлэнгэ	Цагааннуур	209	4.3	-	0.6	0.3	0.4	-	0.4	-	-	-	-	1.8
Сэлэнгэ	Орхонтуул	245	3.3	1.5	2.4	0.1	0.8	-	-	-	0.1	-	0.9	3.9
Сэлэнгэ	Зүүнхараа	253	2.7	0.1	2.2	-	0.9	-	0.1	-	0.3	-	-	0.9
Сэлэнгэ	Баруунбүрэн	772	3.4	1.6	7.0	0.1	2.1	-	0.1	-	-	-	0.5	2.4
Сэлэнгэ	Зүүнбүрэн	774	5.6	0.1	0.3	0.2	0.7	-	0.4	-	-	-	-	1.7
Сэлэнгэ	Зэлтэр	779	3.9	-	1.3	0.1	0.8	-	1.3	0.2	-	-	0.1	4.4
Сэлэнгэ	Хүдэр	780	2.4	-	-	0.7	2.7	-	0.6	-	-	-	0.1	0.8
Сэлэнгэ	Бугант	783	3.9	-	0.2	0.5	3.4	-	0.4	-	0.1	-	0.3	0.9
Сэлэнгэ	Хушаат	784	6.1	-	0.8	0.2	0.8	-	0.1	-	-	-	0.1	0.8

Экспедицийн бие бүрэлдэхүүн, сипоптик инженерүүд ярилцаад өндрийн зураг, үүлний шилжилт хөдөлгөөн, загварын үр дүнгүүдийн тооцооллыг хийн 2026 оны 5-р сарын 31-ний өдрийн 13 цагийн үеэр Сэлэнгэ аймгийн нутгийг хамран хур тунадас орно гэж тооцоолов.

Процесс хэлэлцэж байх үеийн зураг:

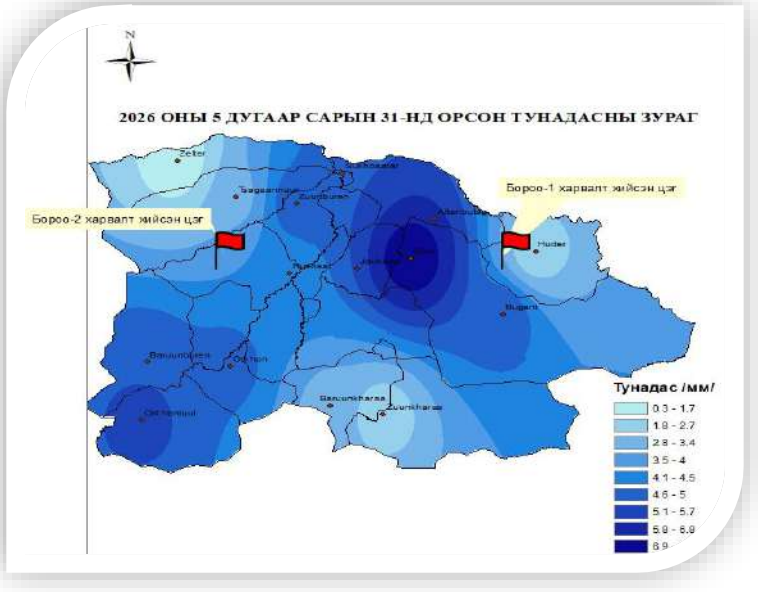
Харвалт хийх үеийн зураг:

Уг мэдээллийн дагуу Сэлэнгэ бороо-2 экспедиц нь 2026 оны 05 дугаар сарын 31-ны өдөр Хушаат сумын нутаг “Ногоонхунх” гэх газарт байрлаж 3 ширхэг пуужин хөөргөж

ажилласан бол Бороо-1 экспедиц Хүдэр сум “Арвин бэлчир” гэдэг газраас 2 ширхэг пуужин хөөргөж ажилласан байна.

5 дугаар сарын 31-ны үйл ажиллагааны тунадасны тархалт болон орсон хэмжээ /мм/

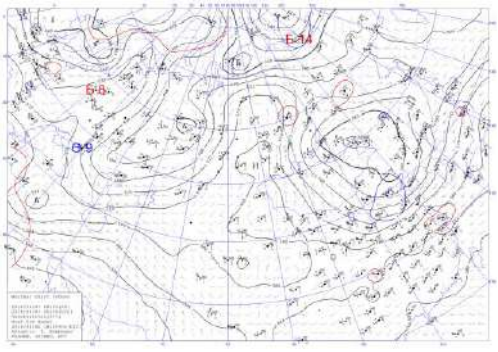
Станц	V/31
Сүхбаатар	5.0мм
Баруунхараа	3.0мм
Орхон	4.8мм
Ерөө	8.2мм
Орхонтуул	5.3мм
Цагааннуур	3.1мм
Зүүнхараа	2.0мм
Баруунбүрэн	5.0мм
Зүүнбүрэн	5.0мм
Зэлтэр	0.3мм
Хүдэр	2.0мм
Бугант	5.0мм
Хушаат	4.2мм

АЖИЛЛАГАА 13:

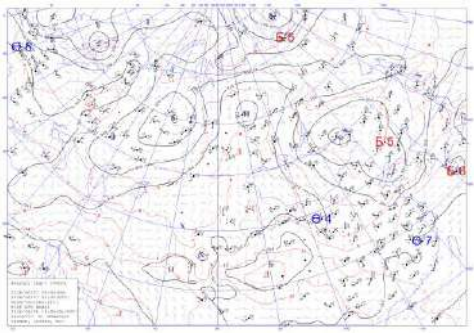
2026 оны 6-р сарын 07-ны өдрийн синоптик процесс:

500 гпа, 700 гпа, 850 гпа гадаргад дээрх геопотенциал орны шинж байдал, урсгалын чиглэл 5-р сарын 31-ний 08 цагийн зургаар: Монгол орны зүүн хойд талд 2 битүү изобартай бага даралтын орон байрлаж, баруун талаас гүвээ түрж байв. Сэлэнгэ аймгийн нутгийн зүүн хойд тал сунаж тогтсон хотосын нөлөөнд байв.

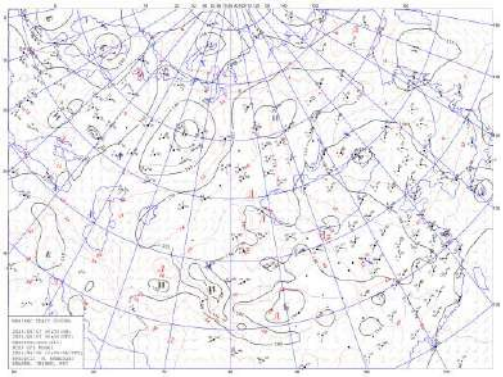
500 гПа гадаргын 07-ны
08 цагийн зураг

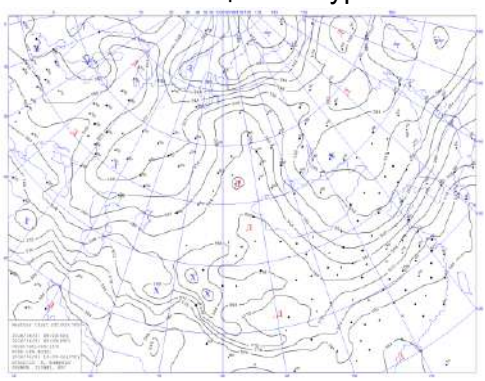
700 гПа гадаргын 07-ны
08 цагийн зураг

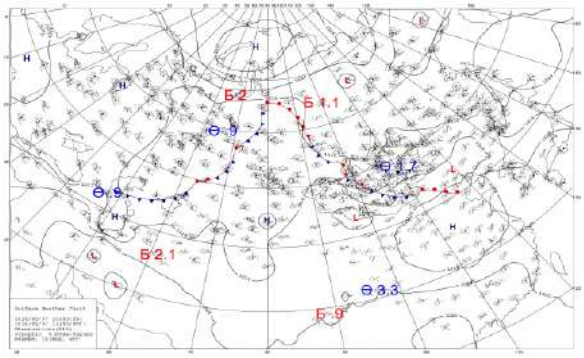
850 гПа гадаргын 07-ны 08 цагийн зураг

ОТ 1000:500 гПа гадаргын 07-ны 08 цагийн зураг

Газар орчмын даралтын орны шинж байдал, фронт : Газар орчимд Монгол орны баруун хойд хэсэгт 1020–1025 гПа орчмын их даралтын орон байрлаж, нутгийн зүүн хойд хэсгээр хүйтэн фронт ажиглагдаж байв.

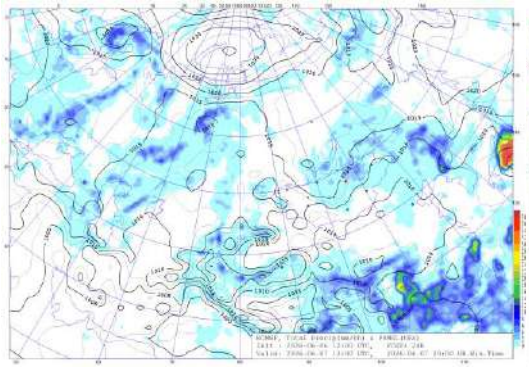

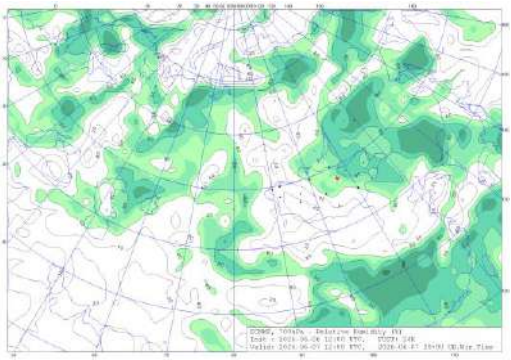
ECMWF-ын прогноз зургаар:

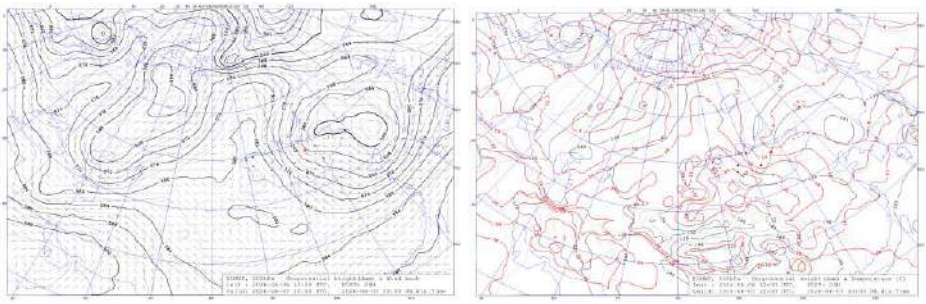
500 гпа-д: 07-ны 20 цагийн зургаар Монгол орны зүүн хойд талд 2 битүү изобартай бага даралтын орон байрлаж агаарын урсгалыг хойноос болгож байв.

700 гПа-д: 07-ны 20 цагийн чийгийн прогноз зургаар: 07-ны өдөртөө Сэлэнгэ аймгийн нутгаар 60-80%-ийн чийгтэй байв.

1000 гпа-д: 07-ны 20 цагийн зургаар Монгол орны хойд хэсгээр 1015–1020 гПа орчмын харьцангуй их даралтын орон, нутгийн төв хэсгээр 1010–1015 гПа-ын изобарууд ажиглагдаж. Монгол орны зүүн хойд хэсгээр хур тунадасны бүс үргэлжилхээр байв.

Тоон прогнозын үр дүн:

Дэлхийн болон бүс нутгийн загваруудын хур тунадасны прогнозын нэгдсэн хүснэгт

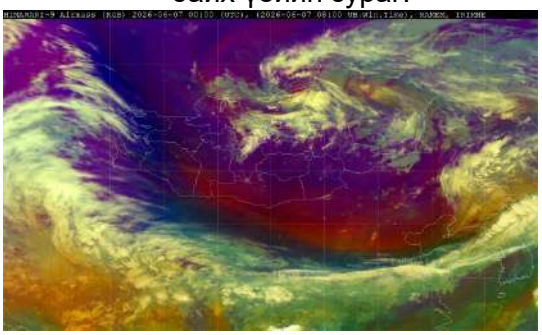
Аймаг	Станцын_нэр	Индекс	Байршил	WRF_KIM_ш	WRF_GFS_ш	ECMWF_ш	JMA_GSM_ш	WRF_KIM_ө	WRF_GFS_ө	ECMWF_ө	JMA_GSM_ө
Сэлэнгэ	Сүхбаатар	240	Б,Х	1.3						3.2	0.1
Сэлэнгэ	Баруунхараа	241	Б,Ө	0.5						0.4	
Сэлэнгэ	Орхон	242	Б,Ө	0.2			0.1			0.8	0.1
Сэлэнгэ	Ерөө	243	З,Ө	1.5			0.1			1.2	0.2
Сэлэнгэ	Цагаannуур	209	Б,Х				0.2			4.9	0.3
Сэлэнгэ	Орхонтуул	245	Б,Ө	1.3			0.1			0.2	
Сэлэнгэ	Зүүнхараа	253	З,Ө	1.8			0.1	2.5		0.8	0.1
Сэлэнгэ	Баруунбүрэн	772	Б,Ө	2.2			0.2	0.3		1.8	0.2
Сэлэнгэ	Зүүнбүрэн	774	Б,Х				0.1			3.5	
Сэлэнгэ	Зэлтэр	779	Б,Х			0.1	0.6	0.1		5.8	0.4
Сэлэнгэ	Хүдэр	780	З,Х	0.5	0.8	0.4	0.1	2.4	0.6	4.5	1
Сэлэнгэ	Бугант	783	З,Х	0.3	0.2	0.5	0.3	5.4	0.2	1.3	0.6
Сэлэнгэ	Хушаат	784	Б,Х,Т	0.4			0.1			1.4	

Японы тоон загварын хур тунадас хүснэгтээр:

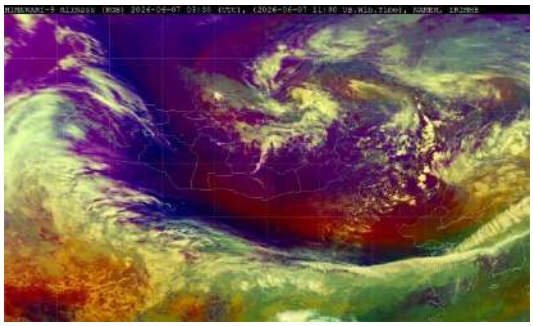
Num	Aimag	Station_name	Station_Index	2026-06-07 00:00	2026-06-07 06:00	2026-06-07 12:00	2026-06-07 18:00	2026-06-08 00:00	2026-06-08 06:00	2026-06-08 12:00	2026-06-08 18:00	2026-06-09 00:00	2026-06-09 06:00	2026-06-09 12:00	2026-06-09 18:00	2026-06-07 00:00	2026-06-07 12:00	2026-06-08 00:00	2026-06-08 12:00	2026-06-09 00:00	2026-06-09 12:00
184	Орхон	Улаанполгой	19	-	0.2	0.4	-	0.3	0.1	-	-	-	-	-	-	-	0.6	0.3	0.1	-	-
185	Орхон	Эрдэнэт	236	-	0.2	0.3	0.1	0.3	0.1	-	-	-	-	-	-	-	0.5	0.4	0.1	-	-
Num	Aimag	Station_name	Station_Index	2026-06-07 00:00	2026-06-07 06:00	2026-06-07 12:00	2026-06-07 18:00	2026-06-08 00:00	2026-06-08 06:00	2026-06-08 12:00	2026-06-08 18:00	2026-06-09 00:00	2026-06-09 06:00	2026-06-09 12:00	2026-06-09 18:00	2026-06-07 00:00	2026-06-07 12:00	2026-06-08 00:00	2026-06-08 12:00	2026-06-09 00:00	2026-06-09 12:00
186	Сэлэнгэ	Цагаannуур	209	0.1	0.9	0.9	-	0.2	0.1	-	-	-	-	-	-	0.1	1.8	0.2	0.1	-	-
187	Сэлэнгэ	Сүхбаатар	240	0.3	1.5	1	0.1	-	-	-	-	-	-	-	-	0.3	2.5	0.1	-	-	-
188	Сэлэнгэ	Баруунхараа	241	-	0.3	0.6	-	0.1	-	-	-	-	-	-	-	-	0.9	0.1	-	-	-
189	Сэлэнгэ	Орхон	242	-	0.2	0.5	-	0.1	-	-	-	-	-	-	-	-	0.7	0.1	-	-	-
190	Сэлэнгэ	Ерөө	243	0.1	1.4	1.5	0.1	-	-	0.3	0.5	-	-	-	-	0.1	2.9	0.1	0.3	0.5	-
191	Сэлэнгэ	Орхонтуул	245	-	-	0.3	0.1	0.1	-	-	-	-	-	-	-	-	0.3	0.2	-	-	-
192	Сэлэнгэ	Зүүнхараа	253	-	0.6	1.1	0.1	0.2	-	0.2	0.6	-	-	-	-	-	1.7	0.3	0.2	0.6	-
193	Сэлэнгэ	Баруунбүрэн	772	-	0.2	0.5	-	0.2	0.1	-	-	-	-	-	-	-	0.7	0.2	0.1	-	-
194	Сэлэнгэ	Зүүнбүрэн	774	0.1	0.9	0.9	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0.1	1.8	-	-	-	-
195	Сэлэнгэ	Зэлтэр	779	0.2	1.1	0.8	0.1	0.3	0.2	-	-	-	-	-	-	0.2	1.9	0.4	0.2	-	-
196	Сэлэнгэ	Хүдэр	780	0.1	2.3	2.4	0.2	0.1	0.2	1.8	1.1	-	-	-	-	0.1	4.7	0.3	2	1.1	-
197	Сэлэнгэ	Бугант	783	0.1	1.9	2.3	0.2	0.2	0.2	1.2	1.4	-	-	-	-	0.1	4.2	0.4	1.4	1.4	-
198	Сэлэнгэ	Хушаат	784	-	0.6	0.8	-	0.1	-	-	-	-	-	-	-	-	1.4	0.1	-	-	-

Экспедицийн бие бүрэлдэхүүн, сипоптик инженерүүд ярилцаад өндрийн зураг, үүлний шилжилт хөдөлгөөн, загварын үр дүнгүүдийн тооцооллыг хийн 2026 оны 6-р сарын 07-ны өдрийн 13 цагийн үеэр Сэлэнгэ аймгийн нутгийг хамран хур тунадас орно гэж тооцоолов.

Процесс хэлэлцэж байх үеийн зураг:

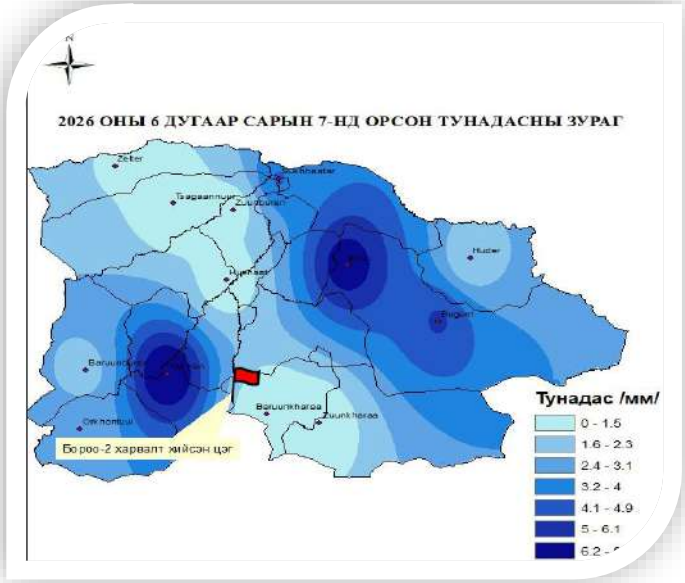

Харвалт хийх үеийн зураг:

Уг мэдээллийн дагуу Сэлэнгэ бороо-1 экспедиц нь 2026 оны 06 дугаар сарын 7-ны өдөр Баянгол сумын нутаг “Хустайн даваа” гэх газарт байрлаж 2 ширхэг пуужин хөөргөж ажилласан.

6 дугаар сарын 7-ны үйл ажиллагааны тунадасны тархалт болон орсон хэмжээ /мм/

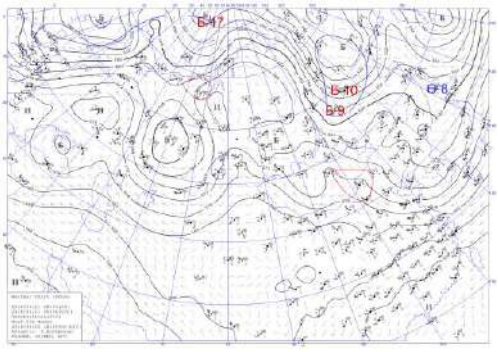
Станц	VI/7
Сүхбаатар	4.0мм
Баруунхараа	0.0мм
Орхон	8.0мм
Ерөө	7.1мм
Орхонтуул	2.4мм
Цагааннуур	0.3мм
Зүүнхараа	0.6мм
Баруунбүрэн	2.0мм
Зүүнбүрэн	1.0мм
Зэлтэр	1.4мм
Хүдэр	1.6мм
Бугант	5.0мм
Хушаат	0.5мм

АЖИЛЛАГАА 14:

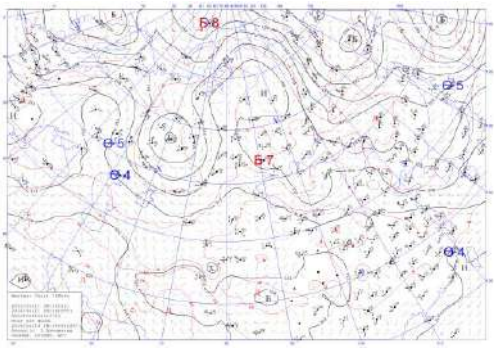
2026 оны 6-р сарын 11-ний өдрийн синоптик процесс:

500 гпа, 700 гпа, 850 гпа гадарга дээрх геопотенциал орны шинж байдал, урсгалын чиглэл 6-р сарын 11-ний 08 цагийн зургаар: 500 гПа-ын газрын гадарга дээр Байгаль нуурын баруун хэсгээр байрлаж байсан 568 гПа-ын изобартай циклоны салбар хотос Монгол орны баруун хойд хэсгээр, Сэлэнгэ аймаг хотосын өмнөд захад байрлаж байв. 700 гПа-ын гадарга дээр Монгол орны төвийн бүс хотосын нөлөөнд , 850 гпа-ын гадарга дээр сарнимал зонд байсан. Уг Байгаль нуур орчим төвтэй өндрийн циклоны салбар хотос баруунаас зүүн тийш чиглэлтэйгээр 11-ний үдээс хойш 12-ны шөнө Сэлэнгэ аймгийн нутагт шилжиж ирхээр байв.

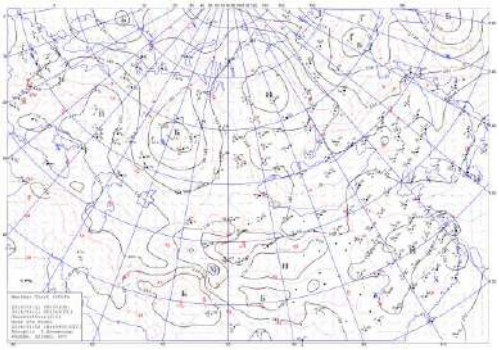
500 гПа гадаргын 23-ны 08 цагийн зураг

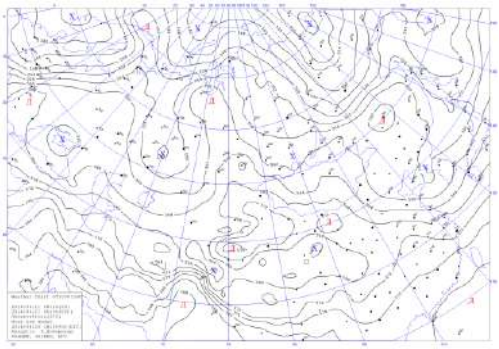
700 гПа гадаргын 23-ны 08 цагийн зураг

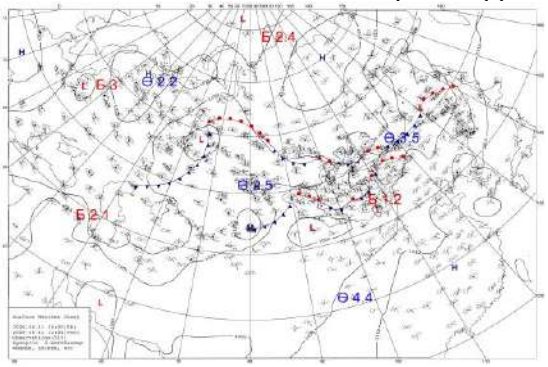
850 гПа гадаргын 23-ны 08 цагийн зураг

ОТ 1000:500 гПа гадаргын 23-ны 08 цагийн зураг

<u>Газар орчмын даралтын орны шинж байдал, фронт</u> : Газар орчимд Хөвсгөл аймаг 1010 гПа-ын даралттай хотосын нөлөөнд, Сэлэнгэ аймаг хүйтэн фронтын өмнө талд байв.

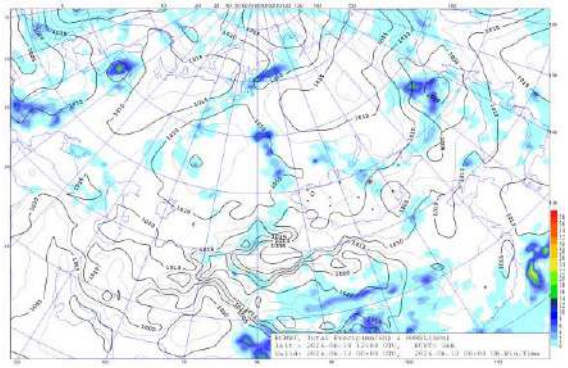

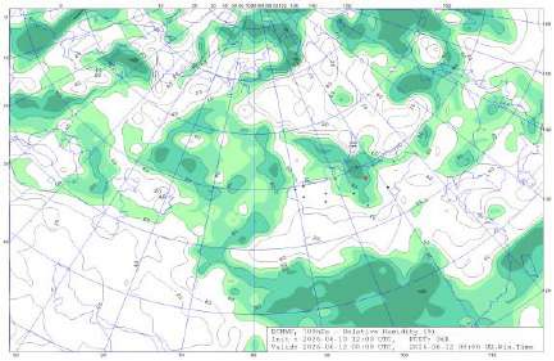
<u>ECMWF-ын прогноз зургаар:</u>

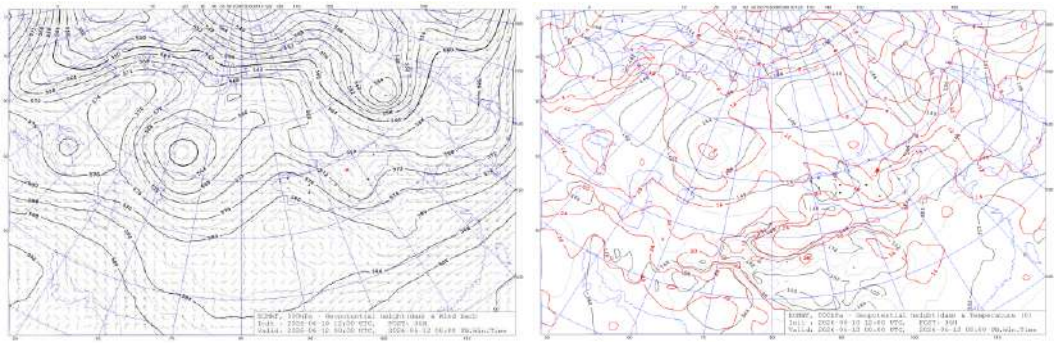
<u>500 гпа-д:</u> 12-ны 08 цагийн зургаар: 12-ны шөнө Байгаль нуур орчим Байгаль нуур орчим өндрийн циклоны салбар хотос баруунаас зүүн тийш чиглэлтэйгээр Сэлэнгэ аймгийн нутагт шилжиж ирхээр байв.

<u>700 гПа-д: 12-</u>ны 08 цагийн чийгийн прогноз зургаар: 12-ны шөнө Сэлэнгэ аймгийн нутгаар 80-90%-ийн чийгтэй байв.

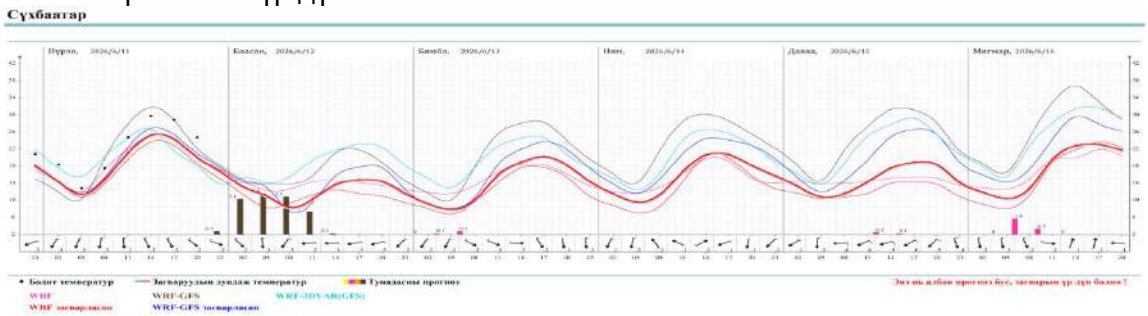
<u>1000 гпа-д:</u> 12-ны 08 цагийн зургаар: 12-ны шөнө ОХУ-ын Байгаль нуурын баруун хэсгээс сунасан 1010гПа-ын даралттай хотосын нөлөөнд орхоор байв.

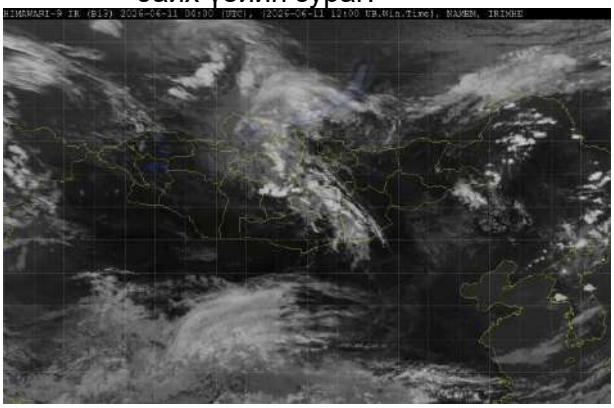

Тоон прогнозын үр дүн:

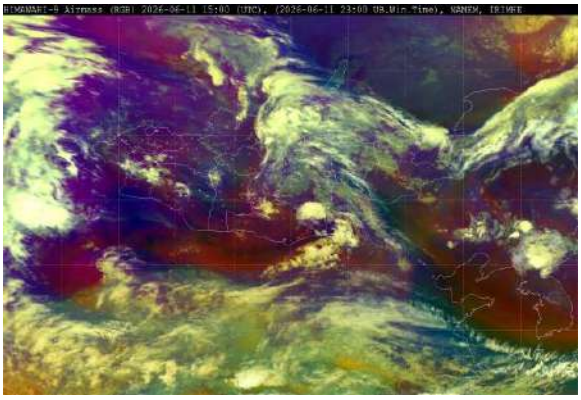

Экспедицийн бие бүрэлдэхүүн, сипоптик инженерүүд ярилцаад өндрийн зураг, үүлний шилжилт хөдөлгөөн, загварын үр дүнгүүдийн тооцооллыг хийн 2026 оны 6-р сарын 11-нээс 12-нд шилжих шөнө Сэлэнгэ аймгийн нутгаар бороо, аадар бороо, дуу цахилгаантай бороо орох нөхцөл бүрдэж байна тооцов.

Процесс хэлэлцэж байх үеийн зураг:

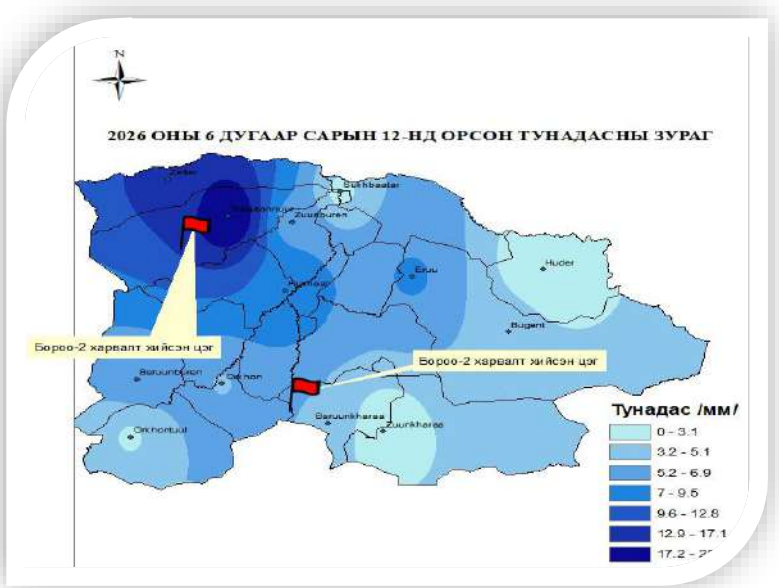

Харвалт хийх үеийн зураг:

Уг мэдээллийн дагуу Сэлэнгэ бороо-1 экспедиц нь 2026 оны 06 дугаар сарын 12-ны өдөр Баянгол сумын нутаг “Хустайн даваа” гэх газарт байрлаж 1 ширхэг пуужин хөөргөж ажилласан бол Сэлэнгэ бороо-2 экспедиц Цагааннуур сумын “Боргио толгой” гэдэг газраас 2 ширхэг пуужин хөөргөж ажилласан.

6 дугаар сарын 12-ны үйл ажиллагааны тунадасны тархалт болон орсон хэмжээ /мм/

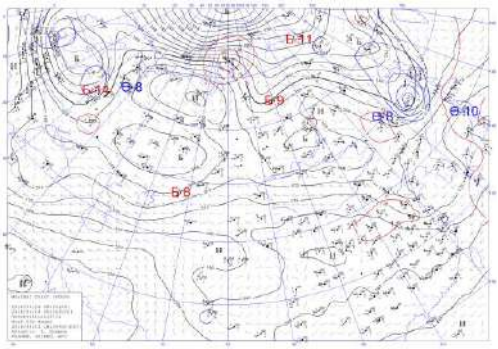
Станц	VI/12
Сүхбаатар	2.6мм
Баруунхараа	4.8мм
Орхон	5.0мм
Ерөө	7.2мм
Орхонтуул	2.9мм
Цагааннуур	23.6мм
Зүүнхараа	0.8мм
Баруунбүрэн	6.0мм
Зүүнбүрэн	5.5мм
Зэлтэр	14.0мм
Хүдэр	0.0мм
Бугант	5.0мм
Хушаат	8.0мм

АЖИЛЛАГАА 15:

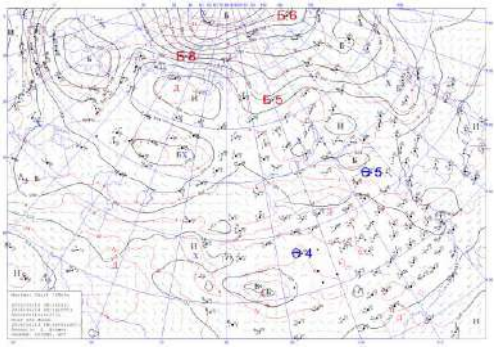
2026 оны 6-р сарын 14-ний өдрийн синоптик процесс:

500 гпа, 700 гпа, 850 гпа гадарга дээрх геопотенциал орны шинж байдал, урсгалын чиглэл 6-р сарын 14-ний 08 цагийн зургаар: 500 гПа-ын газрын гадарга дээр ОХУ-ын Омск орчим төвтэй 564 гПа-ын 1 битүү изобартай циклоны салбар хотос Монгол орны хойд хэсэгт байрлаж агаарын урсгалыг барууны баруун хойноос болгож байв

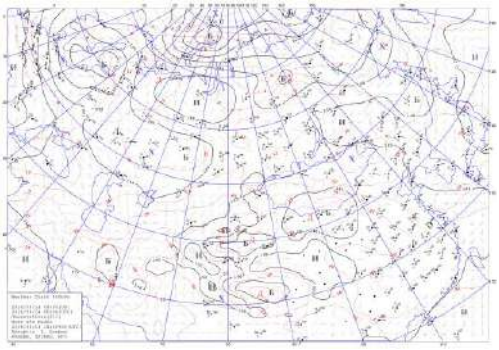
500 гПа гадаргын 23-ны 08 цагийн зураг

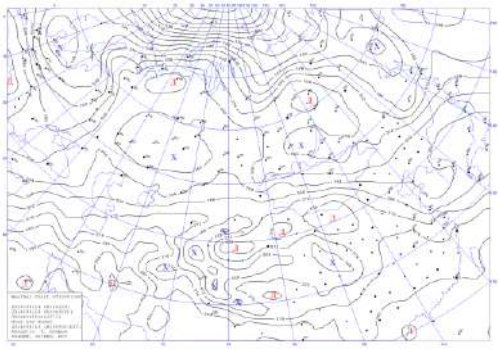
700 гПа гадаргын 23-ны 08 цагийн зураг

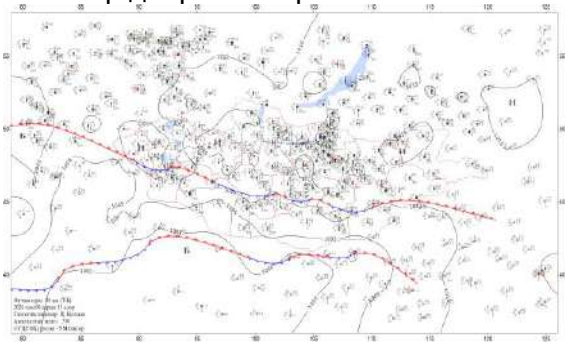
850 гПа гадаргын 23-ны 08 цагийн зураг

ОТ 1000:500 гПа гадаргын 23-ны 08 цагийн зураг

Газар орчмын даралтын орны шинж байдал, фронт : Газар орчимд 1010 гПа-ын битүү изобартай бага даралтын орны нөлөөнд орсон бөгөөд 2-р зэргийн хүйтэн фронт Сэлэнгэ аймгийн баруун өмнө хэсгээр дайран өнгөрч байв.

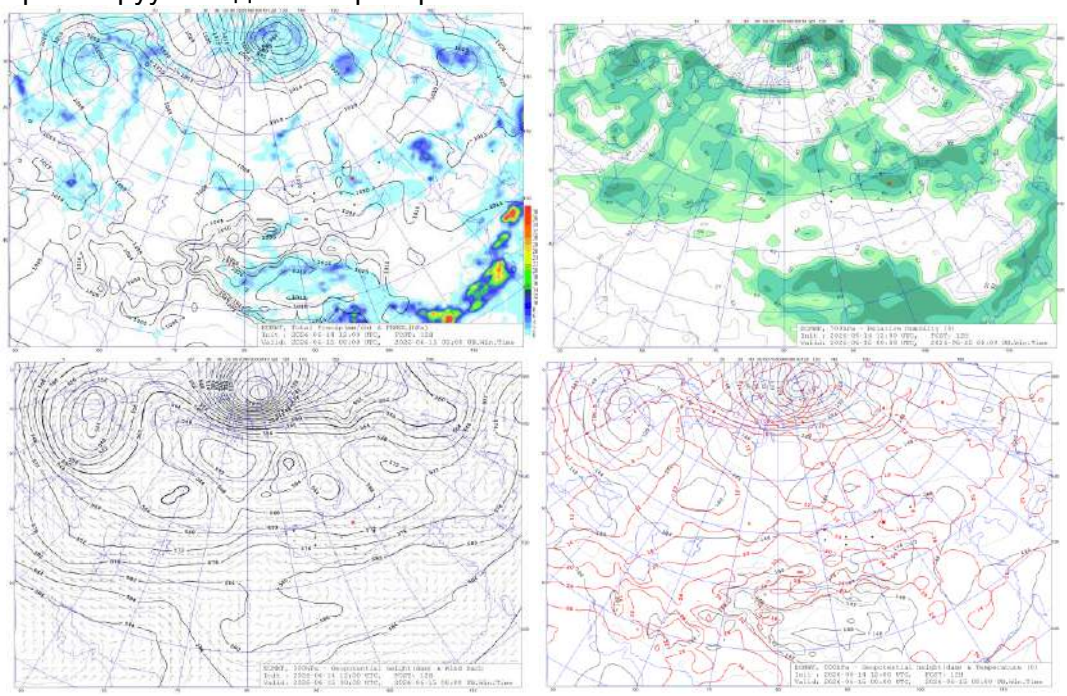

ECMWF-ын прогноз зургаар:

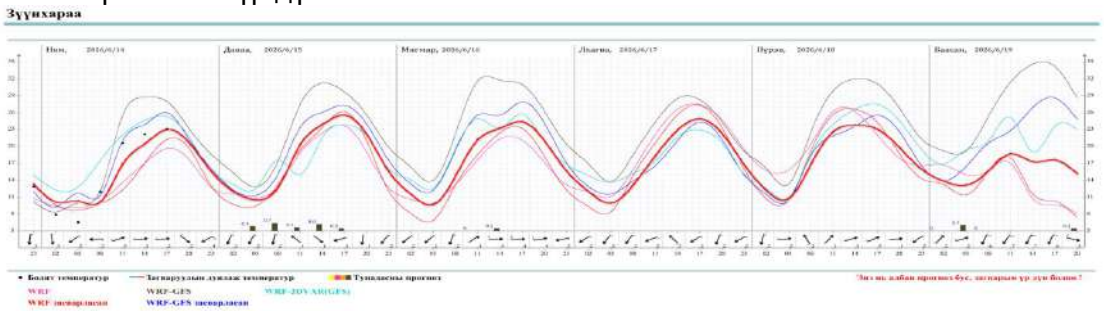
500 гпа-д: 15-ны 08 цагийн зургаар: ОХУ-ын Омск орчим төвтэй өндрийн циклоны салбар хотос Монгол орны баруун хойд хэсгээр түрж ирхээр байв.

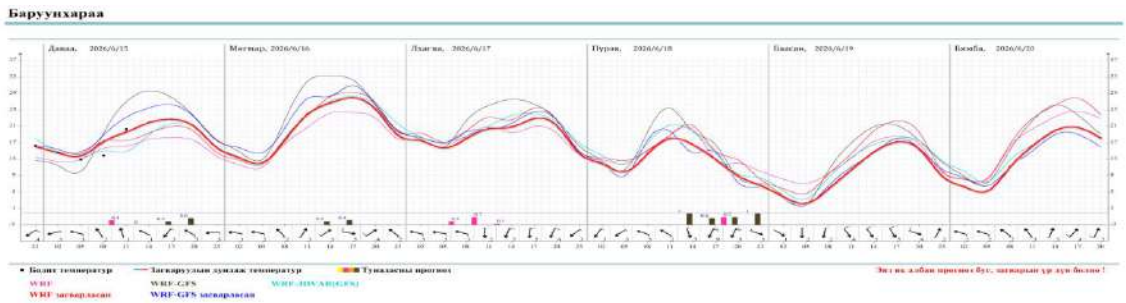
700 гПа-д: 15-ны 08 цагийн чийгийн прогноз зургаар: 15-нд Сэлэнгэ аймгийн нутгаар 80-90%-ийн чийгтэй байв.

1000 гпа-д: 15-ны 08 цагийн зургаар: 15-нд 1010гПа-ын даралттай сулавтар хотосын нөлөөнд Монгол орны баруун хойд хэсэг орхоор байв.

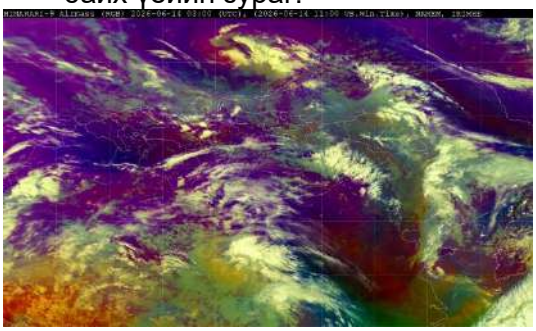
Тоон прогнозын үр дүн:

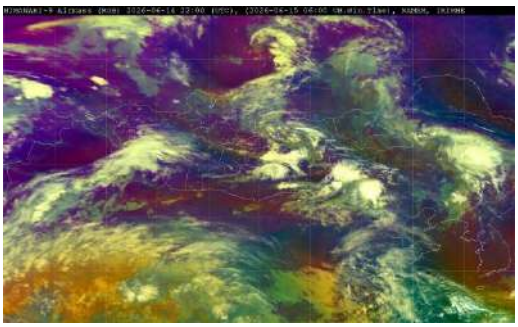

Экспедицийн бие бүрэлдэхүүн, сипоптик инженерүүд ярилцаад өндрийн зураг, үүлний шилжилт хөдөлгөөн, загварын үр дүнгүүдийн тооцооллыг хийн 14-нөөс 15-нд шилжих шөнөдөө нутгийн баруун өмнөд хэсгээр, 15-нд нийт нутгийг хамран бага зэргийн бороо орно гэж тооцов.

Процесс хэлэлцэж байх үеийн зураг:

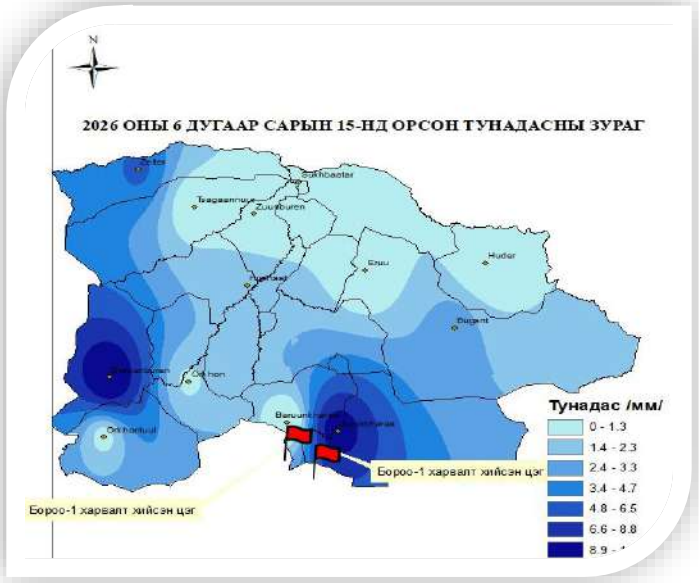

Харвалт хийх үеийн зураг:

Уг мэдээллийн дагуу Сэлэнгэ бороо-1 экспедиц Мандал сум “Уртын ам” гэх газраас 2 ширхэг пуужин, Баянгол сум “Уртын ам” гэх газар байрлаж 2 ширхэг пуужин тус бүр харваж үйлчилсэн байна.

6 дугаар сарын 15-ны үйл ажиллагааны тунадасны тархалт болон орсон хэмжээ /мм/

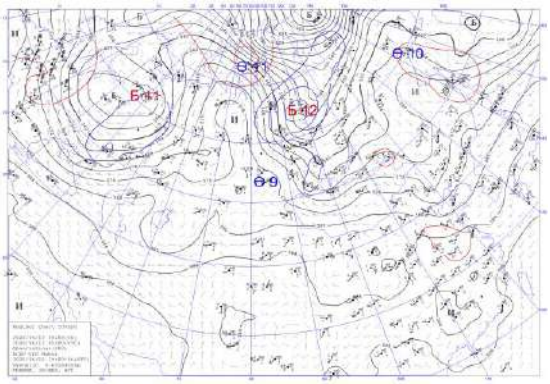
Станц	VI/15
Сүхбаатар	0.3мм
Баруунхараа	0.0мм
Орхон	1.1мм
Ерөө	0.0мм
Орхонтуул	0.9мм
Цагааннуур	0.3мм
Зүүнхараа	10.3мм
Баруунбүрэн	12.0мм
Зүүнбүрэн	0.0мм
Зэлтэр	5.0мм
Хүдэр	0.0мм
Бугант	2.8мм
Хушаат	2.0мм

АЖИЛЛАГАА 16:

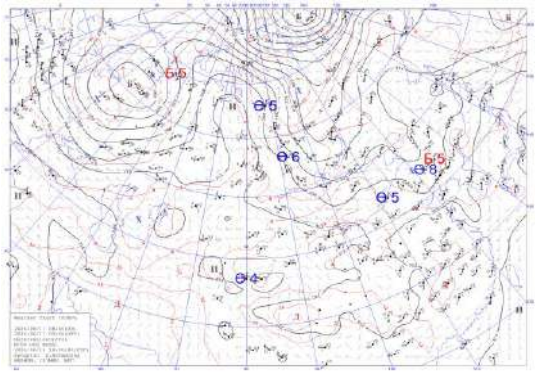
2026 оны 6-р сарын 17-ны өдрийн синоптик процесс:

500 гпа, 700 гпа, 850 гпа гадарга дээрх геопотенциал орны шинж байдал, урсгалын чиглэл 5-р сарын 17-ны 08 цагийн зургаар: 500, 700 гПа-ын зурагт хойд өргөргийн сэрүүн агаарын урсгал түрж Монгол орны баруун хойд хэсэгт сунаж тогтсон байна. 850 гпа-ын зураг дээр Киренск орчим төвтэй өндрийн циклоны салбар хотос Монгол орны хойд хэсэгт нөлөөлж байв.

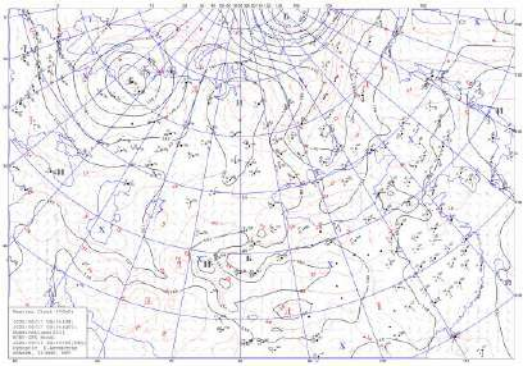
500 гПа гадаргын 17-ны
08 цагийн зураг

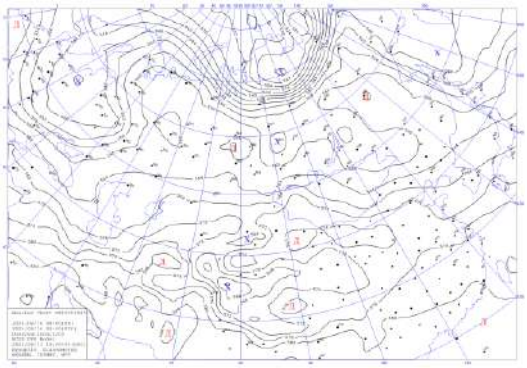
700 гПа гадаргын 17-ны
08 цагийн зураг

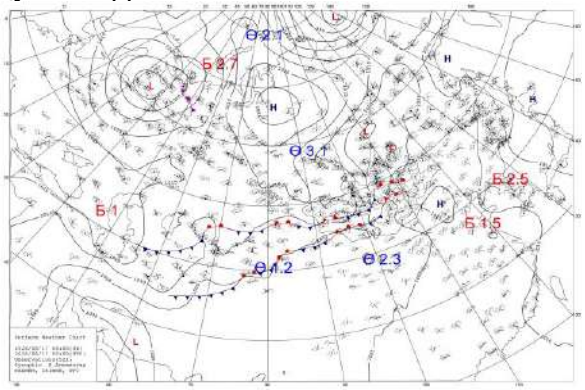
850 гПа гадаргын 17-ны
08 цагийн зураг

ОТ 1000:500 гПа гадаргын 17-ны
08 цагийн зураг

Газар орчмын даралтын орны шинж байдал, фронт : Газар орчимд Монгол орны хойд хэсгээр 1005 гпа бага даралтын орон баруунаас зүүн тийш шилжиж байв. Сэлэнгэ аймгийн нутгийн өмнө хэсэг дулаан фронтын системтэй байсан.

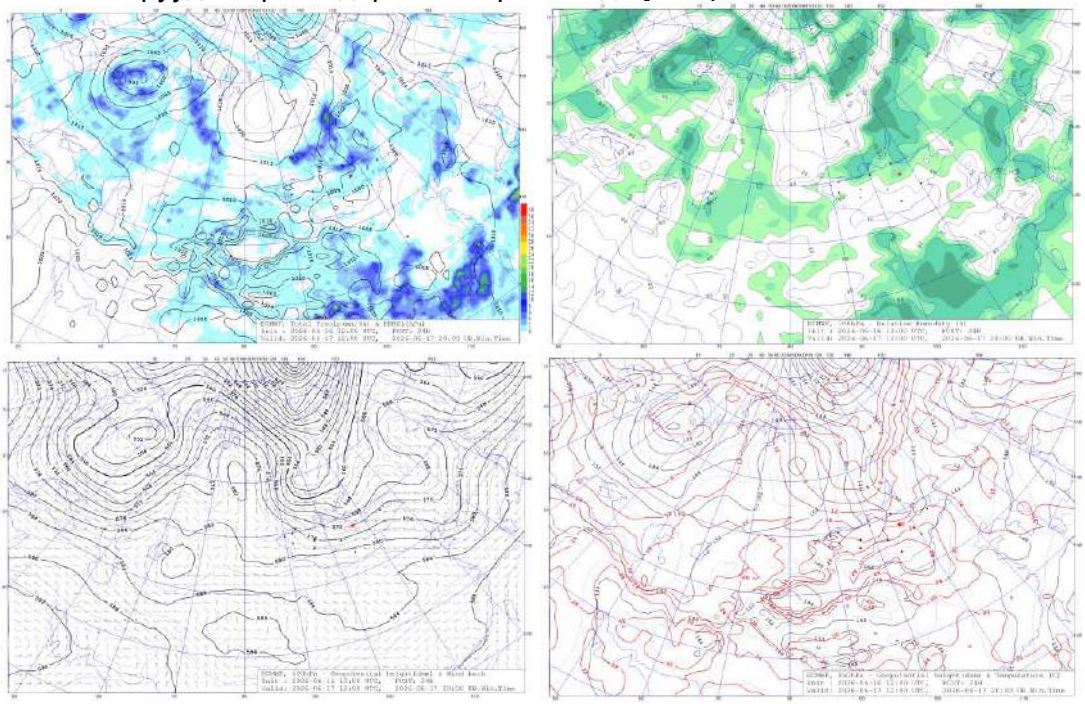

ECMWF-ын прогноз зургаар:

500 гпа-д: 17-ны 20 цагийн зургаар: 17-ны өдөр Киренск орчим төвтэй өндрийн циклоны салбар хотос Сэлэнгэ аймгийн нутгийн хойд хэсэгт нөлөөлхөөр байв.

700 гПа-д: 17-ны 20 цагийн чийгийн прогноз зургаар: 17-ны өдөртөө Сэлэнгэ аймгийн нутгаар 60-80%-ийн чийгтэй байв.

1000 гпа-д: 17-ны 20 цагийн зургаар: Монгол орны хойд болон төвийн хэсгээр 1000-1015 гПа-н изобарууд байрлаж даралтын орон жигд бус тархалттай байв.

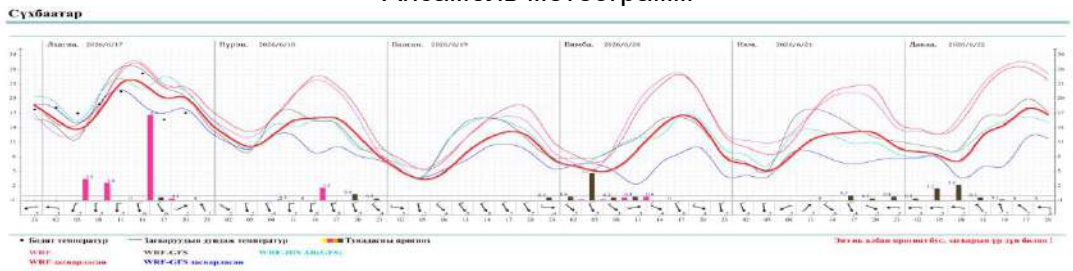

Тоон прогнозын үр дүн:

Дэлхийн болон бүс нутгийн загваруудын хур тунадасны прогнозын нэгдсэн хүснэгт

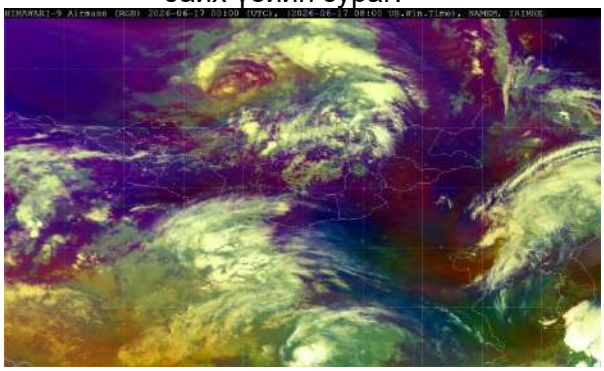
Аймаг	Станцын_нэр	Индекс	Байршил	WRF_KIM_ш	WRF_GFS_ш	ECMWF_ш	JMA_GSM_ш	WRF_KIM_ө	WRF_GFS_ө	ECMWF_ө	JMA_GSM_ө
Сэлэнгэ	Сүхбаатар	240	Б,Х					0.3	3.1		0.2
Сэлэнгэ	Баруунхараа	241	Б,Ө						0.7		
Сэлэнгэ	Орхон	242	Б,Ө								
Сэлэнгэ	Ерөө	243	З,Ө						1		
Сэлэнгэ	Цагаануул	209	Б,Х						1.6		0.1
Сэлэнгэ	Орхонтуул	245	Б,Ө						3.5		
Сэлэнгэ	Зүүнхараа	253	З,Ө								
Сэлэнгэ	Баруунбүрэн	772	Б,Ө						0.7		
Сэлэнгэ	Зүүнбүрэн	774	Б,Х						4		0.1
Сэлэнгэ	Зэлтэр	779	Б,Х						5.1		0.2
Сэлэнгэ	Хүдэр	780	З,Х					1	1.2		
Сэлэнгэ	Бугант	783	З,Х					1.2	2		
Сэлэнгэ	Хушаат	784	Б,Х,Т					0.1			

Ансамбль метеограмм

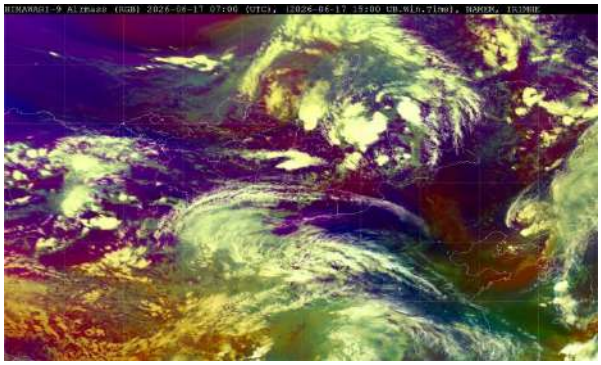

Экспедицийн бие бүрэлдэхүүн, сипоптик инженерүүд ярилцаад өндрийн зураг, үүлний шилжилт хөдөлгөөн, загварын үр дүнгүүдийн тооцооллыг хийн 2026 оны 6-р сарын 17-ны өдөр 14 цагийн үеэр Сэлэнгэ аймгийн нутгийн хойд хэсгээр цаашлаад нийт нутгийг хамран тогтворгүй байдал эрчимжиж, босоо хөгжилтэй үүл үүсэж, түр зуурын аадар бороо орно гэж тооцоолов.

Процесс хэлэлцэж байх үеийн зураг:

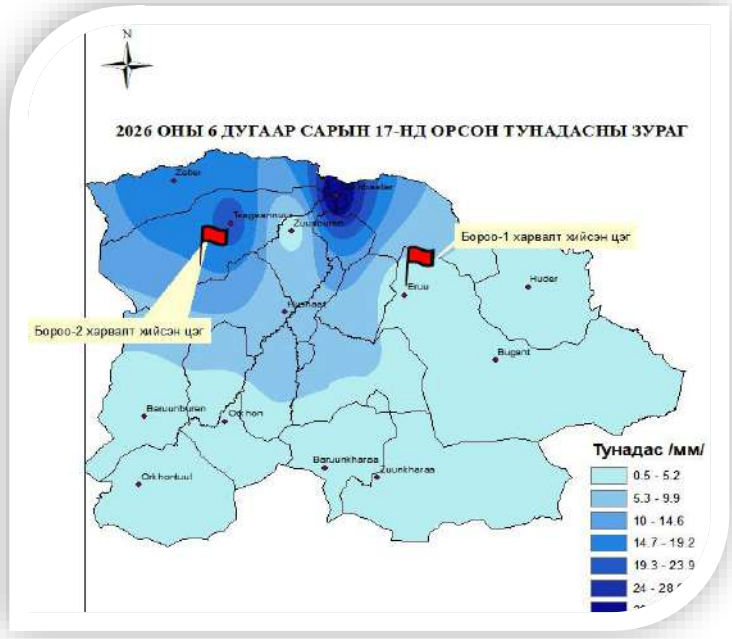

Харвалт хийх үеийн зураг:

Уг мэдээллийн дагуу Сэлэнгэ бороо-2 экспедиц Цагааннуур сум “Боргио толгой” гэх газраас 14 цагт 27 минутанд 2 ширхэг пуужин, Бороо-1 экспедиц Ерөө сум “Дөхөм” гэх газар байрлаж 1 ширхэг пуужин харваж ажилласан байна..

6 дугаар сарын 17-ны үйл ажиллагааны тунадасны тархалт болон орсон хэмжээ /мм/

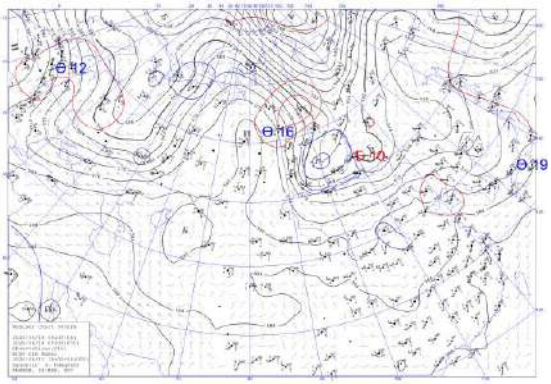
Станц	VI/17
Сүхбаатар	33.3мм
Баруунхараа	0.5мм
Орхон	2.2мм
Ерөө	2.3мм
Орхонтуул	1.7мм
Цагааннуур	21.5мм
Зүүнхараа	1.8мм
Баруунбүрэн	2.0мм
Зүүнбүрэн	2.6мм
Зэлтэр	19.0мм
Хүдэр	1.0мм
Бугант	1.4мм
Хушаат	8.0мм

АЖИЛЛАГАА 17:

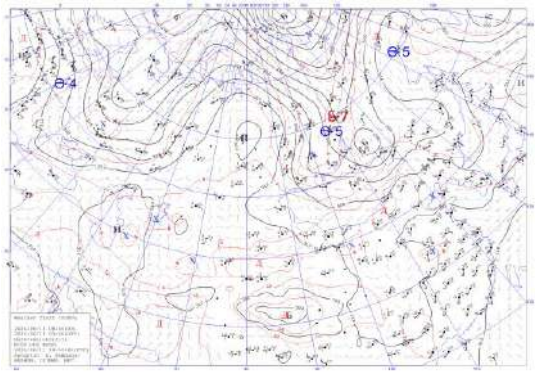
2026 оны 6-р сарын 18-ны өдрийн синоптик процесс:

500 гпа, 700 гпа, 850 гпа гадарга дээрх геопотенциал орны шинж байдал, урсгалын чиглэл 5-р сарын 18-ны 08 цагийн зургаар: ОХУ-ын Байгаль нуур орчим төвтэй хүйтэн түрэлттэй өндрийн циклоны салбар хотос Монгол орны хойд хэсэгт байрлаж агаарын урсгалыг баруунаас зүүн тийш болгож байв.

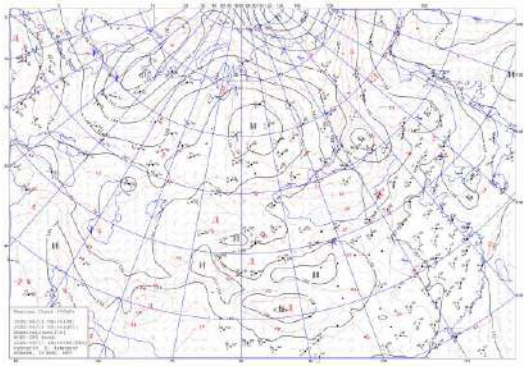
500 гПа гадаргын 18-ны
08 цагийн зураг

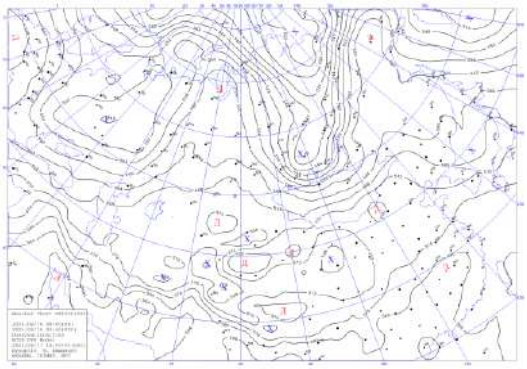
700 гПа гадаргын 18-ны
08 цагийн зураг

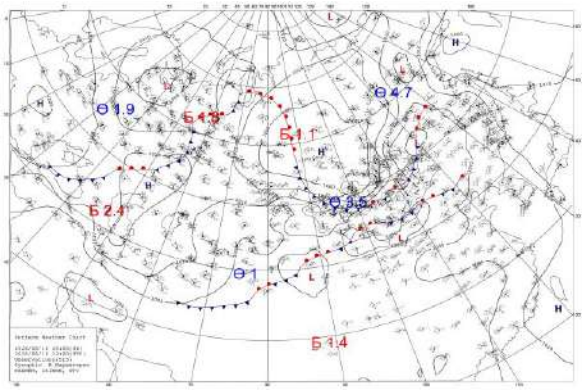
850 гПа гадаргын 18-ны
08 цагийн зураг

ОТ 1000:500 гПа гадаргын 18-ны
08 цагийн зураг

<u>Газар орчмын даралтын орны шинж байдал, фронт</u> : Газар орчимд 1020 гПа орчмын изобар бүхий их даралтын төв Монголын баруун хойд талд байрлаж байна. Харин Монгол орны өмнөд хэсгээр 1000 гПа орчмын бага даралтын орон байрласнаар даралтын зөрүү үүссэн байна.

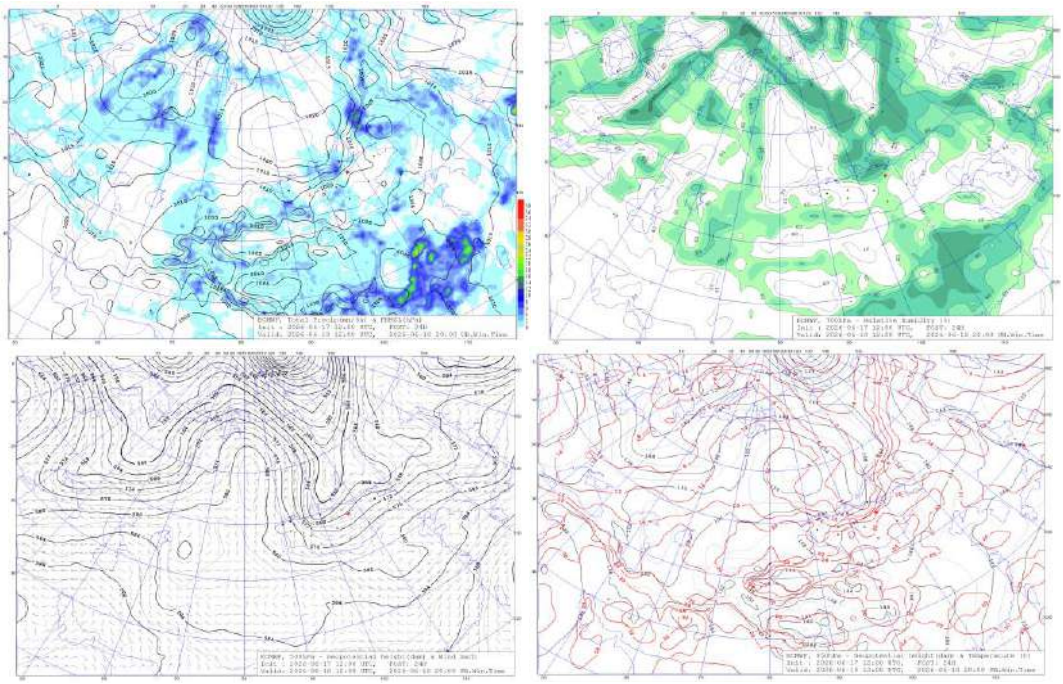

<u>ECMWF-ын прогноз зургаар:</u>

<u>500 гпа-д:</u> 18-ны 20 цагийн зургаар: 18-ны өдөр Байгаль нуур орчимоос сунаж тогтсон хотос Сэлэнгэ аймгийн нутгийн баруун хойд хэсэгт нөлөөлхөөр байв.

<u>700 гПа-д: 18</u>-ны 20 цагийн чийгийн прогноз зургаар: 18-ны өдөртөө Сэлэнгэ аймгийн нутгаар 80-90%-ийн чийгтэй байв.

<u>1000 гпа-д:</u> 18-ны 20 цагийн зургаар 1020 гПа орчмын изобар бүхий их даралтын төв Монголын баруун хойд талд байрлаж, өмнөд хэсгээр 1005 гПа орчмын бага даралтын орон байрласнаар даралтын зөрүү үүссэн байна.

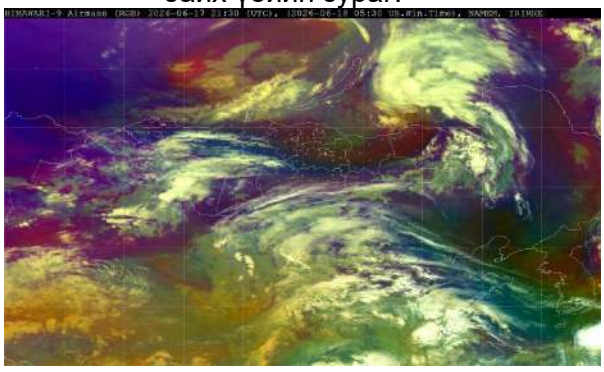
Тоон прогнозын үр дүн:

Дэлхийн болон бүс нутгийн загваруудын хур тунадасны прогнозын нэгдсэн хүснэгт

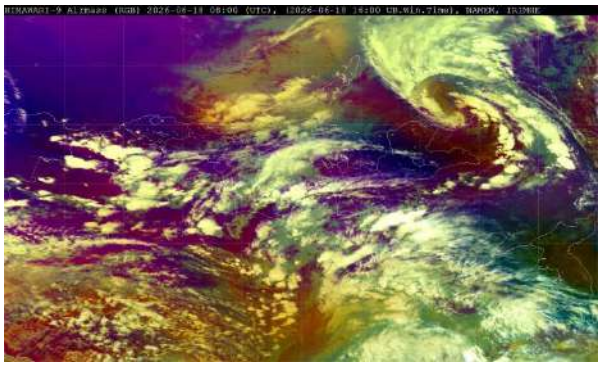
Аймаг	Станцын_нэр	Индекс	Байршил	WRF_KIM_ш	WRF_GFS_ш	ECMWF_ш	JMA_GSM_ш	WRF_KIM_ө	WRF_GFS_ө	ECMWF_ө	JMA_GSM_ө
Сэлэнгэ	Сүхбаатар	240	Б,Х	10.4	3.1		6.1				
Сэлэнгэ	Баруунхараа	241	Б,Ө	5.5	3.9		13.4				
Сэлэнгэ	Орхон	242	Б,Ө	5.5	3.1		11	0.1			
Сэлэнгэ	Ерөө	243	З,Ө	3	9.700001		10.9				
Сэлэнгэ	Цагааннуур	209	Б,Х	5.6	4.2		3.9				0.1
Сэлэнгэ	Орхонтуул	245	Б,Ө	2.3	0.3		10.7	0.4			
Сэлэнгэ	Зүүнхараа	253	З,Ө	2.9	2.6		13.7				0.1
Сэлэнгэ	Баруунбүрэн	772	Б,Ө	5	2.1		8.7				
Сэлэнгэ	Зүүнбүрэн	774	Б,Х	9.200001	1.5		6.1	0.4			
Сэлэнгэ	Зэлтэр	779	Б,Х	5.6	0.3		1.9	0.3	0.2		0.2
Сэлэнгэ	Хүдэр	780	З,Х	4.4	2.3		13.1				1.2
Сэлэнгэ	Бугант	783	З,Х	4.5	5.8		13.8				0.9
Сэлэнгэ	Хушаат	784	Б,Х,Т	8.3	2		8.6				

Экспедицийн бие бүрэлдэхүүн, сипоптик инженерүүд ярилцаад өндрийн зураг, үүлний шилжилт хөдөлгөөн, загварын үр дүнгүүдийн тооцооллыг хийн 2026 оны 6-р сарын 18-ны өдөр Сэлэнгэ аймгийн нийт нутгийг хамран бороо орно гэж тооцоолов.

Процесс хэлэлцэж байх үеийн зураг:

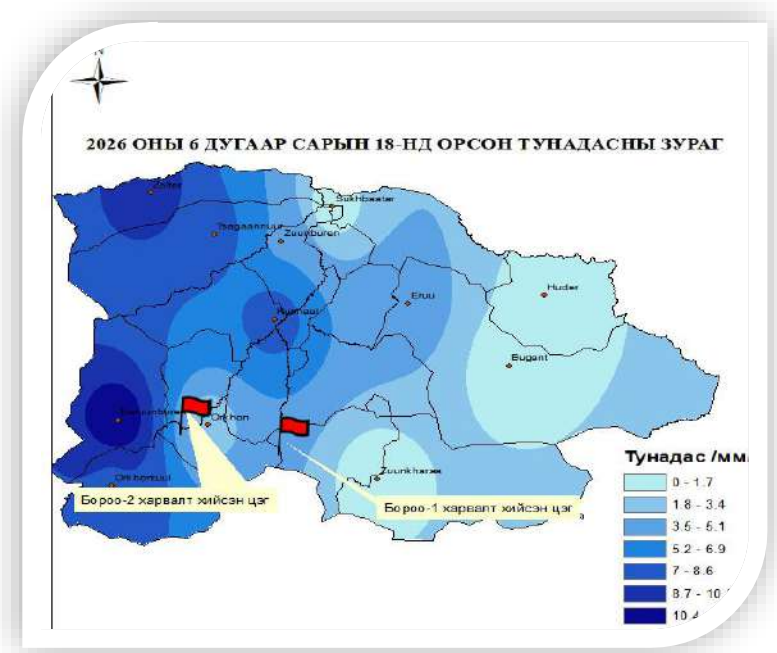

Харвалт хийх үеийн зураг:

Уг мэдээллийн дагуу Сэлэнгэ бороо-2 экспедиц Орхон сум “Дааган дэл” гэх газраас 4 ширхэг пуужин, Бороо-1 экспедиц Баянгол сум “Хустайн даваа” гэх газар байрлаж 2 ширхэг пуужин, “Бороо гоулд” гэх газраас 2 ширхэг пуужин харваж ажилласан байна.

6 дугаар сарын 18-ны үйл ажиллагааны тунадасны тархалт болон орсон хэмжээ /мм/

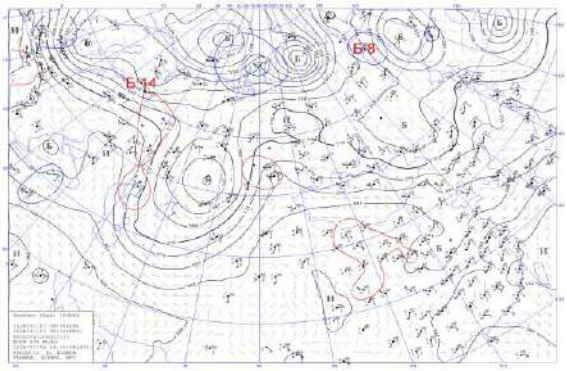
Станц	VI/18
Сүхбаатар	0.3мм
Баруунхараа	
Орхон	2.2мм
Ерөө	4.8мм
Орхонтуул	8.3мм
Цагааннуур	7.7мм
Зүүнхараа	0.0мм
Баруунбүрэн	12.0мм
Зүүнбүрэн	5.0мм
Зэлтэр	10.0мм
Хүдэр	0.6мм
Бугант	0.4мм
Хушаат	8.0мм

АЖИЛЛАГАА 18:

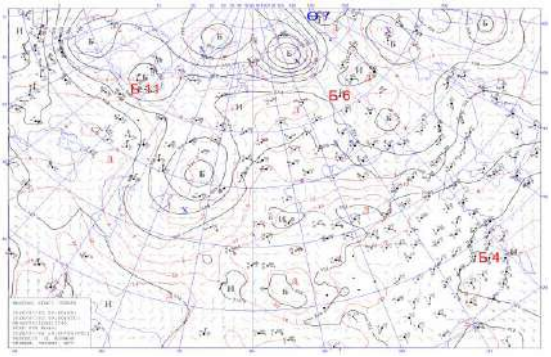
2026 оны 7-р сарын 03-ны өдрийн синоптик процесс:

500 гпа, 700 гпа, 850 гпа гадарга дээрх геопотенциал орны шинж байдал, урсгалын чиглэл 7-р сарын 03-ны 08 цагийн зургаар: 500, 700-ын газрын гадаргад ОХУ-ын Шилка төвтэй 1 битүү изобартай бага даралттай сунаж тогтсон хотосын тэнхлэгийн дагуу, баруунаас 576 гПа-ын их даралтын орны түрэлттэй байсан. Манай аймаг сулхан хотоын нөлөөнд байрлаж байв.

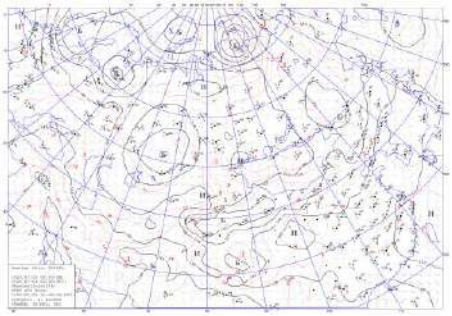
500 гПа гадаргын 3-ны
08 цагийн зураг

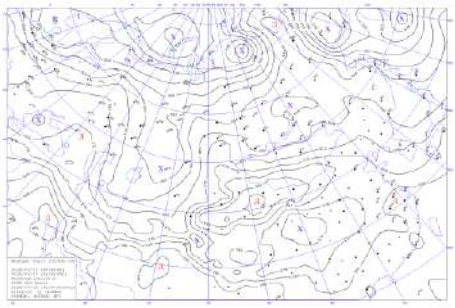
700 гПа гадаргын 3-ны
08 цагийн зураг

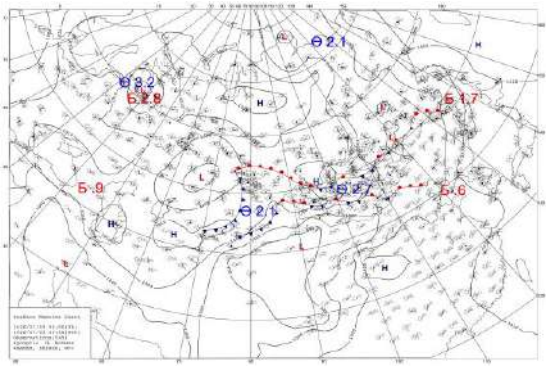
850 гПа гадаргын 3-ны
08 цагийн зураг

ОТ 1000:500 гПа гадаргын 3-ны
08 цагийн зураг

<u>Газар орчмын даралтын орны шинж байдал, фрон</u> : Газар орчимд Монгол орны хойд хэсгээр 1010 гПа-ын их даралтын орны түрэлттэй, зүүн талдаа 100 гПа-ын 1 битүү изобартай бага даралтын орны салбар хотосын нөлөөнд байв. Уг салбар хотос нөлөөгөөр манай аймаг дээр байрлаж байсан 1005 гПа-ын даралтын орон шахагдаж Монгол орны төв хэсгээр давхар фронтын системтэй байсан.

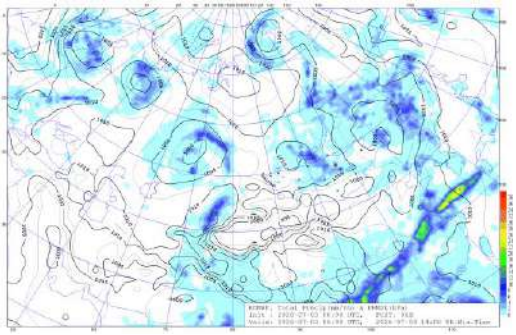

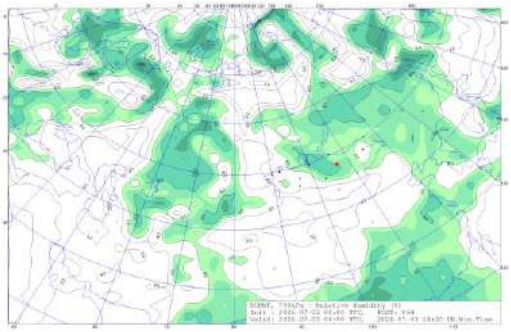
<u>ECMWF-ын прогноз зургаар:</u>

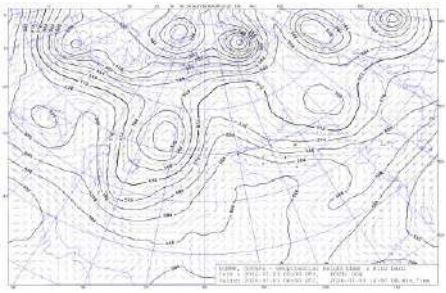
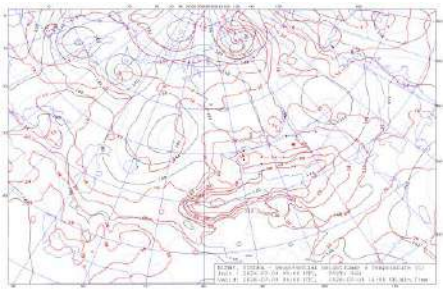
<u>500 гпа-д: 03</u>-ны 08 цагийн зургаар: 14 цагт ОХУ-ын Якутск төвтэй 4 битүү изобартай, төвийн даралт 568 гПа бүхий бага даралтын оронтой түүнээс салбарлаж тогтсон хотосын тэнхлэгийн дагуу манай аймаг байрлаж баруун талдаа өндрийн гүвээний нөлөөнд байв.

<u>700 гПа-д: 03</u>-ны 08 цагийн чийгийн прогноз зургаар: 14 цагт 03-ны өдөртөө Сэлэнгэ аймгийн нутгаар 60-80%-ийн чийгтэй байв.

<u>1000 гпа-д:</u> 03-ны 08 цагийн зургаар: Өндрийн хотос газар орчимдоо зүүн талдаа 1 битүү изобартай, төвийн даралт 1000 гПа бага даралтын оронтой, бөаруун талдаа 1010 гПа-ын түрэлттэй манай аймаг 1005 гПа-ын даралттай шахагдаж байв.

Тоон прогнозын үр дүн:

Дэлхийн болон бүс нутгийн загваруудын хур тунадасны прогнозын нэгдсэн хүснэгт

Аймаг	Станцын_нэр	Индекс	Байршил	WRF_KIM_ө	WRF_GFS_ө	ECMWF_ө	JMA_GSM_ө	WRF_KIM_ш	WRF_GFS_ш	ECMWF_ш	JMA_GSM_ш
Сэлэнгэ	Сүхбаатар	240	Б,Х	0.6		0.3	0.4				3.1
Сэлэнгэ	Баруунхараа	241	Б,Ө	1	2.6	5.9	3.7	3.5	3.9		8.7
Сэлэнгэ	Орхон	242	Б,Ө	1.1	3.4	5	5.7	3	8.2		5.7
Сэлэнгэ	Ерөө	243	З,Ө			1.1	0.8	0.2	0.5		4.2
Сэлэнгэ	Цагааннуур	209	Б,Х	0.3	2.3	3.8	2	2.7	3.7		3.8
Сэлэнгэ	Орхонтуул	245	Б,Ө	4.6	7.1	7.3	7.6	1.4	7.9		3.5
Сэлэнгэ	Зүүнхараа	253	З,Ө	0.2	11.2	6.1	3	5.8	2.8		7.5
Сэлэнгэ	Баруунбүрэн	772	Б,Ө	5.9	4.8	11	7.4	7.2	3.6		3.8
Сэлэнгэ	Зүүнбүрэн	774	Б,Х		0.2	1.5	1	2	1.1		3.7
Сэлэнгэ	Зэлтэр	779	Б,Х	0.1	8.2	5.2	2.8	3.3	1.7		3.5
Сэлэнгэ	Хүдэр	780	З,Х		0.4	0.1	0.2	0.5			2.2
Сэлэнгэ	Бугант	783	З,Х		1.8	0.2	0.7	0.7	0.4		3.7
Сэлэнгэ	Хушаат	784	Б,Х,Т		0.2	2	2.6	3.6	2.3		5.4

ECMWF-ийн тоон загварын хур тунадас хүснэгтээр:

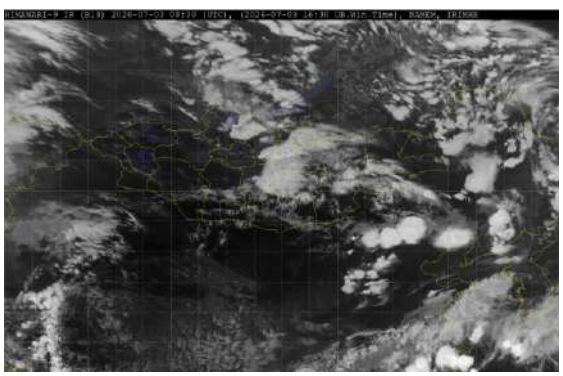
Aimag	Station_name	sid	07-03 12:00	07-04 00:00	07-04 12:00	07-05 00:00	07-05 12:00	07-06 00:00	07-06 12:00	07-07 00:00	07-07 12:00	07-08 00:00	07-08 12:00	07-09 00:00
Сэлэнгэ	Сүхбаатар	240	0.3	-	0.9	-	0.1	-	-	0.1	0.6	0.9	0.6	0.2
Сэлэнгэ	Баруунхараа	241	5.9	3.9	4.6	-	0.9	-	-	-	0.2	-	1.2	7.2
Сэлэнгэ	Орхон	242	5.0	8.2	5.1	-	0.6	-	-	-	0.4	0.6	1.3	7.0
Сэлэнгэ	Ерөө	243	1.1	0.5	2.7	-	0.7	-	0.2	-	0.9	0.2	1.6	0.9
Сэлэнгэ	Цагааннуур	209	3.8	3.7	1.7	-	0.3	-	-	-	1.3	0.5	1.3	1.8
Сэлэнгэ	Орхонтуул	245	7.3	7.9	1.8	-	0.9	-	-	-	0.3	2.0	2.9	2.3
Сэлэнгэ	Зүүнхараа	253	6.1	2.8	2.5	0.1	1.7	-	0.2	-	0.3	-	1.7	4.2
Сэлэнгэ	Баруунбүрэн	772	11.0	3.6	3.0	-	0.6	-	-	0.1	1.1	0.9	3.4	5.6
Сэлэнгэ	Зүүнбүрэн	774	1.5	1.1	1.0	-	-	-	-	0.3	0.4	0.4	1.3	0.8
Сэлэнгэ	Зэлтэр	779	5.2	1.7	1.0	-	1.0	-	-	-	1.9	0.7	1.2	1.4
Сэлэнгэ	Хүдэр	780	0.1	-	2.4	-	0.6	-	0.2	-	0.3	0.3	1.3	0.1
Сэлэнгэ	Бугант	783	0.2	0.4	3.0	-	1.0	-	0.1	-	0.1	-	2.2	1.7
Сэлэнгэ	Хушаат	784	2.0	2.3	2.7	-	0.2	-	-	0.1	0.2	0.5	1.7	2.2

Экспедицийн бие бүрэлдэхүүн, сипоптик инженерүүд ярилцаад өндрийн зураг, үүлний шилжилт хөдөлгөөн, загварын үр дүнгүүдийн тооцооллыг хийн 2026 оны 7-р сарын 03-ны өдрийн 16 цагийн үеэр Сэлэнгэ аймгийн баруун өмнөөс цаасшлаад ихэнх сумдын нутгийг хамран хур тунадас орно гэж тооцоолов.

Процесс хэлэлцэж байх үеийн зураг

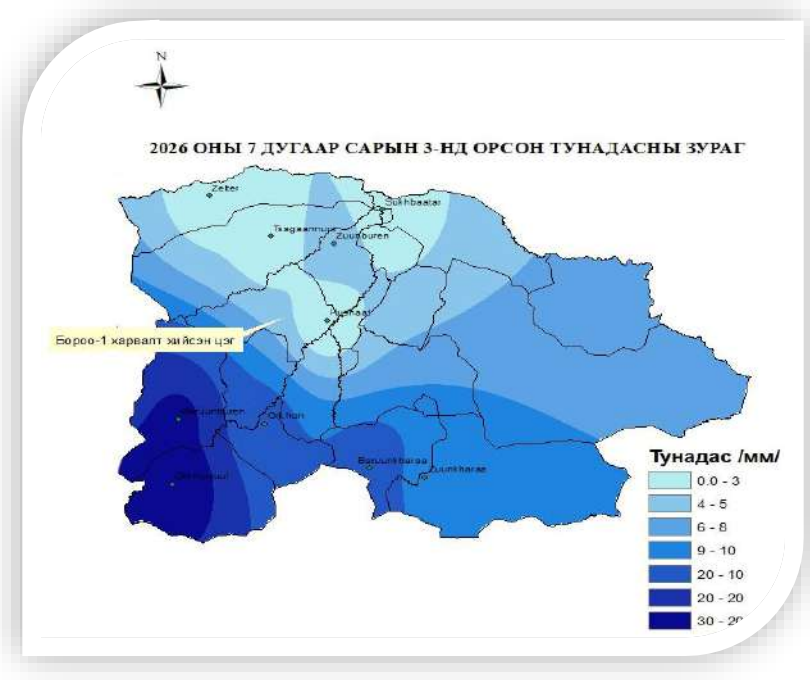

Харвалт хийх үеийн зураг:

Уг мэдээллийн дагуу Сэлэнгэ бороо-1 экспедиц нь 2026 оны 07 дугаар сарын 3-ны өдөр Хушаат сумын нутаг “Хөдөө Хараат” гэх газарт байрлаж 1 ширхэг пуужин хөөргөж ажилласан.

7 дугаар сарын 3-ны үйл ажиллагааны тунадасны тархалт болон орсон хэмжээ /мм/

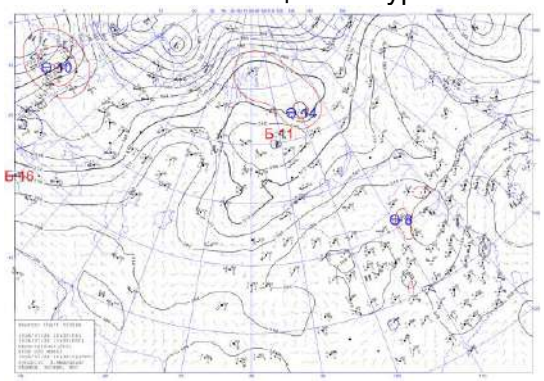
Станц	VII/3
Сүхбаатар	0.0мм
Баруунхараа	12.0мм
Орхон	10.7мм
Ерөө	
Орхонтуул	22.0мм
Цагааннуур	0.1мм
Зүүнхараа	9.0мм
Баруунбүрэн	18.0мм
Зүүнбүрэн	5.0мм
Зэлтэр	0.9мм
Хүдэр	
Бугант	
Хушаат	0.2мм

АЖИЛЛАГАА 19:

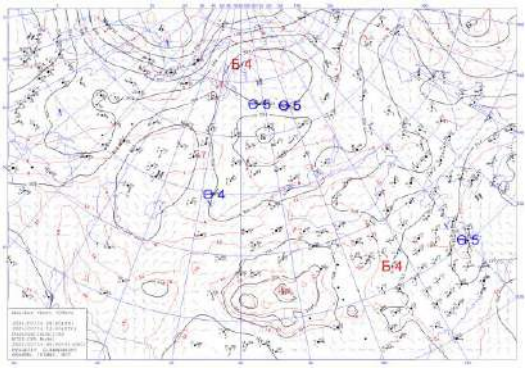
2026 оны 7-р сарын 25-ны өдрийн синоптик процесс:

500 гпа, 700 гпа, 850 гпа гадаргa дээрх геопотенциал орны шинж байдал, урсгалын чиглэл 7-р сарын 24-ны 20 цагийн зургаар: 500, 700-ын газрын гадаргад ОХУ-ын Бурный төвтэй 2 битүү изобартай бага даралттай түүнээс сунаж тогтсон хотосын тэнхлэгийн дагуу манай аймаг байрлаж байсан. 850 гПа-ын гадарга дээр ОХУ-ын Кизыл төвтэй бага даралтын орон Монгол орны хойд хэсгээр байрлаж, өмнөд хэсгээрээ сулхан гүвээний нөлөөнд байсан ба манай аймаг хотосын өмнө талд байв.

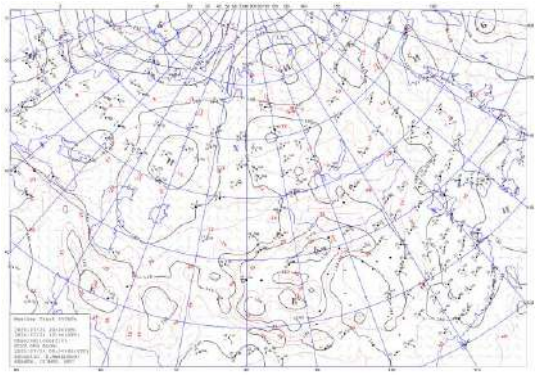
500 гПа гадаргын 24-ний
20 цагийн зураг

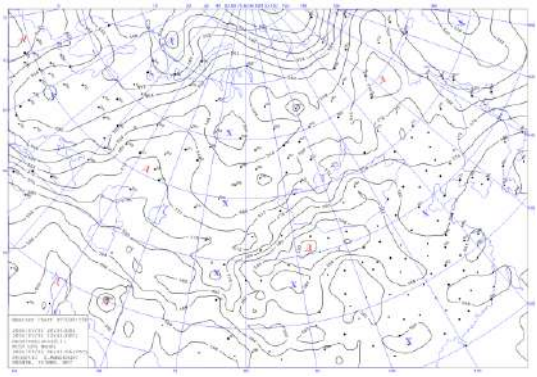
700 гПа гадаргын 24-ний
08 цагийн зураг

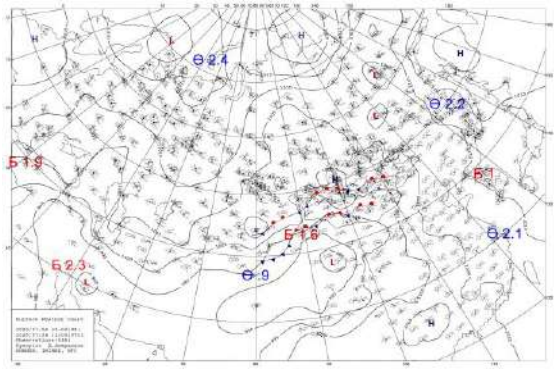
850 гПа гадаргын 24-ний 20 цагийн зураг

ОТ 1000:500 гПа гадаргын 24-ний 20 цагийн зураг

Газар орчмын даралтын орны шинж байдал, фрон : Газар орчимд Монгол орны хойд хэсгээр 1005 гПа-ын даралттай, 1 битүү изобартай бага даралтын орны нөлөөнд түүнээс сунаж тогтсон хотосын нөлөөнд манай аймаг дээр байрлаж байв. Монгол орныг бүхэлд нь хамарсан давхар фронтын системтэй байсан.

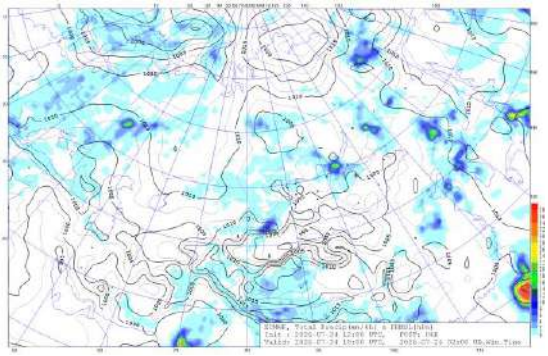

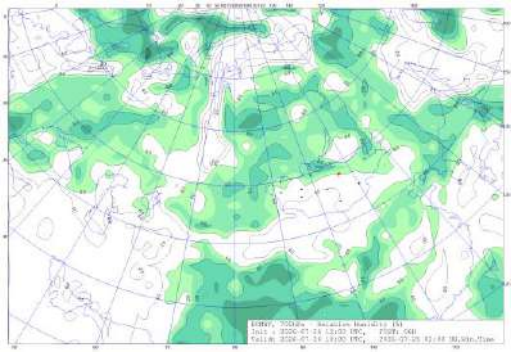
ECMWF-ын прогноз зургаар:

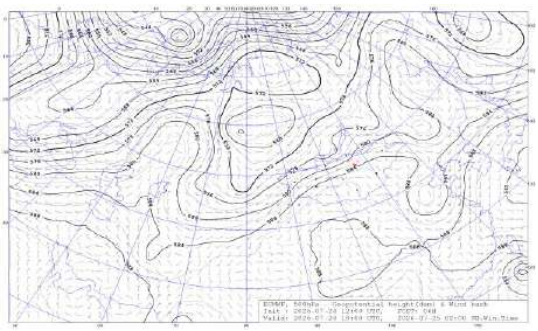
500 гпа-д: 24-ний 20 цагийн зургаар: 25-ны 02 цагт ОХУ-ын Бурный төвтэй 1 битүү изобартай, төвийн даралт 568 гПа бүхий бага даралтын орон, түүнээс сунаж тогтсон хотосын тэнхлэгийн дагуу манай аймаг байрлаж байв. 24-нөөс 25-ны шилжих шөнөдөө манай аймаг уг хотосын нөлөөнд орно гэж үзсэн.

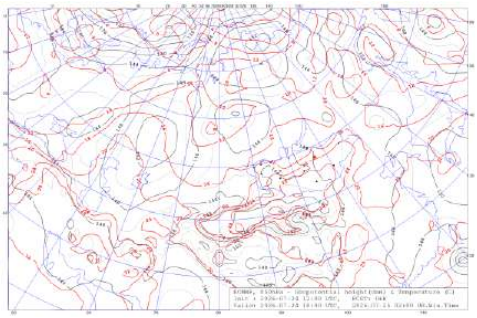
700 гПа-д: 24-ний 20 цагийн чийгийн прогноз зургаар: 25-ны 02 цагт Сэлэнгэ аймгийн нутгаар 60-80%-ийн чийгтэй байв.

1000 гпа-д: 24-ний 20 цагийн зургаар: 25-ны 02 цагт газар орчимдоо зүүн талдаа 1 битүү изобартай, төвийн даралт 1005 гПа бага даралтын орон, түүнээс сунаж тогтсон хотосын тэнхлэгийн дагуу байрлаж байв.

Тоон прогнозын үр дүн:

Дэлхийн болон бүс нутгийн загваруудын хур тунадасны прогнозын нэгдсэн хүснэгт

Аймаг	Станцын_нэр	Индекс	Байршил	WRF_KIM_ш	WRF_GFS_ш	ECMWF_ш	JMA_GSM_ш	WRF_KIM_ө	WRF_GFS_ө	ECMWF_ө	JMA_GSM_ө
Сэлэнгэ	Сүхбаатар	240	Б,Х	1	3.2	5.7	8			0.3	1.8
Сэлэнгэ	Баруунхараа	241	Б,Ө	2.8	1.1	0.5	4.3			0.1	0.1
Сэлэнгэ	Орхон	242	Б,Ө	4.4		1.5	6.3			0.1	0.1
Сэлэнгэ	Ерөө	243	З,Ө	2.6	0.9	6.9	5.7			0.3	0.9
Сэлэнгэ	Цагааннуур	209	Б,Х	1.9	5.2	3.7	9.9			0.2	0.8
Сэлэнгэ	Орхонтуул	245	Б,Ө	17.3	2.6	1.4	5.5				
Сэлэнгэ	Зүүнхараа	253	З,Ө	1.8	1.8	0.7	3.8				
Сэлэнгэ	Баруунбүрэн	772	Б,Ө	11.5	0.4	4	7				
Сэлэнгэ	Зүүнбүрэн	774	Б,Х	1.8	3.2	6.5	8.7			0.1	1.1
Сэлэнгэ	Зэлтэр	779	Б,Х	3.9	2.1	6.9	11.8	0.1		0.5	0.6
Сэлэнгэ	Хүдэр	780	З,Х	3.8	4	9.3	4.2		1.3	0.5	1.5
Сэлэнгэ	Бугант	783	З,Х	4.9		5.4	4.2	1		0.3	0.7
Сэлэнгэ	Хушаат	784	Б,Х,Т	4.2	3.7	4.4	7.5			0.1	0.5

ECMWF-ийн тоон загварын хур тунадас хүснэгтээр:

Aimag	Station_name	sid	07-25 00:00	07-25 12:00	07-26 00:00	07-26 12:00	07-27 00:00	07-27 12:00	07-28 00:00	07-28 12:00	07-29 00:00	07-29 12:00	07-30 00:00	07-30 12:00
Сэлэнгэ	Сүхбаатар	240	5.7	0.3	2.5	7.1	-	0.2	0.1	2.2	-	1.1	-	-
Сэлэнгэ	Баруунхараа	241	0.5	0.1	1.7	0.7	0.1	0.2	4.7	3.4	-	0.3	-	1.1
Сэлэнгэ	Орхон	242	1.5	0.1	5.9	5.1	-	0.6	3.0	3.4	-	0.3	-	1.3
Сэлэнгэ	Ерөө	243	6.9	0.3	2.3	4.7	-	0.4	0.4	2.4	-	0.8	-	0.2
Сэлэнгэ	Цагааннуур	209	3.7	0.2	7.6	6.0	-	0.3	1.7	1.8	-	0.5	-	0.1
Сэлэнгэ	Орхонтуул	245	1.4	-	0.1	1.0	0.6	1.7	13.3	3.8	-	-	0.6	6.4
Сэлэнгэ	Зүүнхараа	253	0.7	-	1.1	0.5	0.2	0.5	7.0	4.1	-	0.3	-	1.0
Сэлэнгэ	Баруунбүрэн	772	4.0	-	8.2	6.9	-	0.7	3.4	1.9	-	0.6	-	2.8
Сэлэнгэ	Зүүнбүрэн	774	6.5	0.1	3.9	6.7	-	0.1	0.5	1.4	-	0.4	-	-
Сэлэнгэ	Зэлтэр	779	6.9	0.5	6.0	5.2	0.1	0.7	2.9	4.0	-	0.5	-	0.5
Сэлэнгэ	Хүдэр	780	9.3	0.5	2.1	3.6	-	0.2	0.8	3.6	0.1	0.4	-	0.7
Сэлэнгэ	Бугант	783	5.4	0.3	2.6	1.6	0.1	0.2	1.8	3.4	0.2	0.3	-	0.7
Сэлэнгэ	Хушаат	784	4.4	0.1	6.1	7.6	-	0.6	1.7	1.3	-	0.3	0.1	-

Экспедицийн бие бүрэлдэхүүн, сипоптик инженерүүд ярилцаад өндрийн зураг, үүлний шилжилт хөдөлгөөн, загварын үр дүнгүүдийн тооцооллыг хийн 2026 оны 7-р сарын 24-нөөс 25-нд шилжих шөнийн 23 цагийн үеэр Сэлэнгэ аймгийн нутгийг хамран хур тунадас орно гэж тооцоолов.

Процесс хэлэлцэж байх үеийн зураг

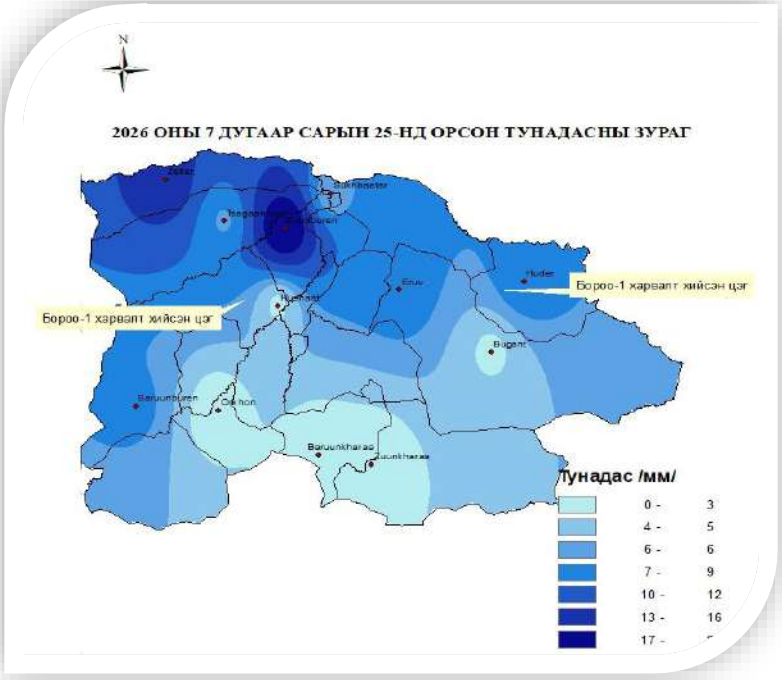

Харвалт хийх үеийн зураг:

Уг мэдээллийн дагуу Сэлэнгэ бороо-1.2 экспедиц нь 2026 оны 07 дугаар сарын 25-ны өдөр Хушаат сумын нутаг “Соёмбо уул” гэх газарт байрлаж 2 ширхэг пуужин хөөргөж ажилласан бол Сэлэнгэ бороо-2 экспедиц Хүдэр сумын “Арвин бэлчир” гэдэг газраас 2 ширхэг пуужин хөөргөж ажилласан.

7 дугаар сарын 25-ны үйл ажиллагааны тунадасны тархалт болон орсон хэмжээ /мм/

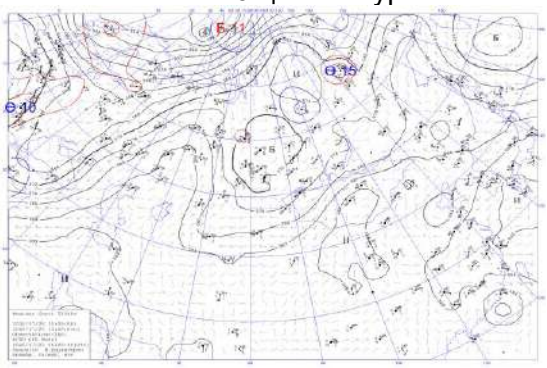
Станц	VII/25
Сүхбаатар	5.0мм
Баруунхараа	0.0мм
Орхон	0.4мм
Ерөө	8.0мм
Орхонтуул	0,0мм
Цагааннуур	6.1мм
Зүүнхараа	0.0мм
Баруунбүрэн	7.0мм
Зүүнбүрэн	23.0мм
Зэлтэр	15.0мм
Хүдэр	8.0мм
Бугант	2.0мм
Хушаат	2.0мм

АЖИЛЛАГАА 20:

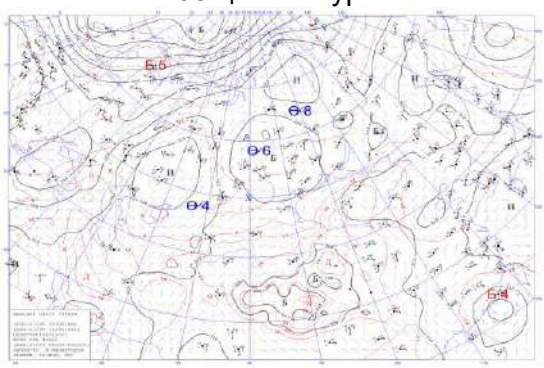
2026 оны 7-р сарын 26-ны өдрийн синоптик процесс:

500 гпа, 700 гпа, 850 гпа гадарга дээрх геопотенциал орны шинж байдал, урсгалын чиглэл 7-р сарын 25-ны 20 цагийн зургаар: 500, 700-ын газрын гадаргад ОХУ-ын Новосибирск төвтэй 1 битүү изобартай бага даралттай түүнээс сунаж тогтсон хотосын тэнхлэгийн дагуу манай аймаг байрлаж байсан. Уг хотос баруун өмнөөс зүүн хойш чиглэлд шилжиж байв.

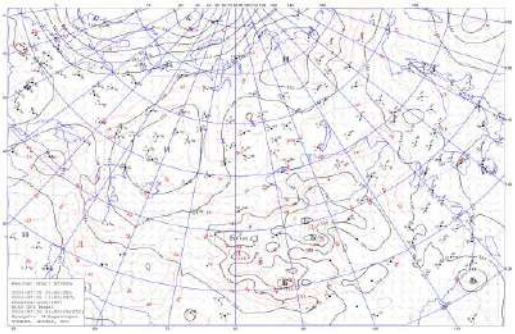
500 гПа гадаргын 25-ны 20 цагийн зураг

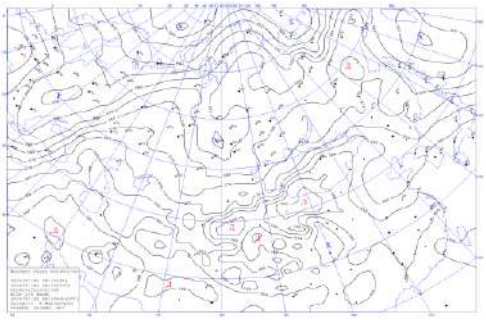
700 гПа гадаргын 25-ны 08 цагийн зураг

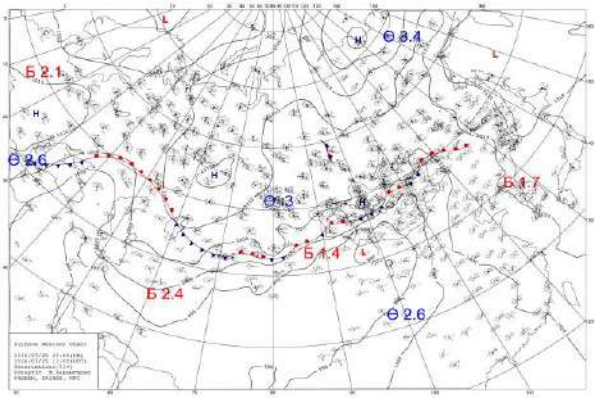
850 гПа гадаргын 25-ны 20 цагийн зураг

ОТ 1000:500 гПа гадаргын 25-ны 20 цагийн зураг

Газар орчмын даралтын орны шинж байдал, фронт : Газар орчимд Монгол орны Хөвсгөл төвтэй 1000 гПа-ын даралттай, 1 битүү изобартай бага даралтын орон, түүнээс сунаж тогтсон хотосын нөлөөнд манай аймаг дээр байрлаж байв. Монгол орныг бүхэлд нь хамарсан давхар фронтын системтэй байсан.

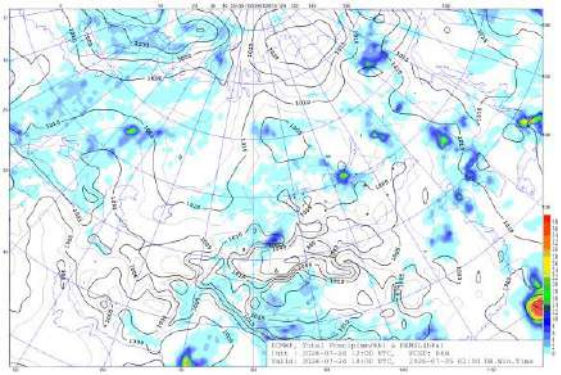

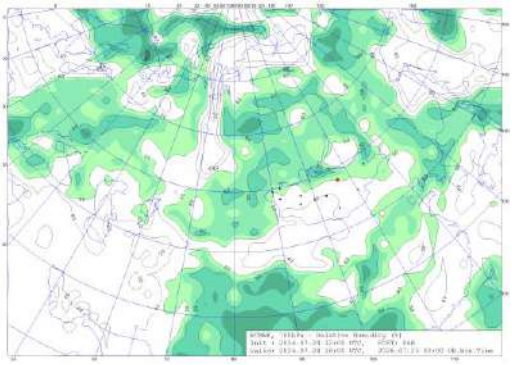
ECMWF-ын прогноз зургаар:

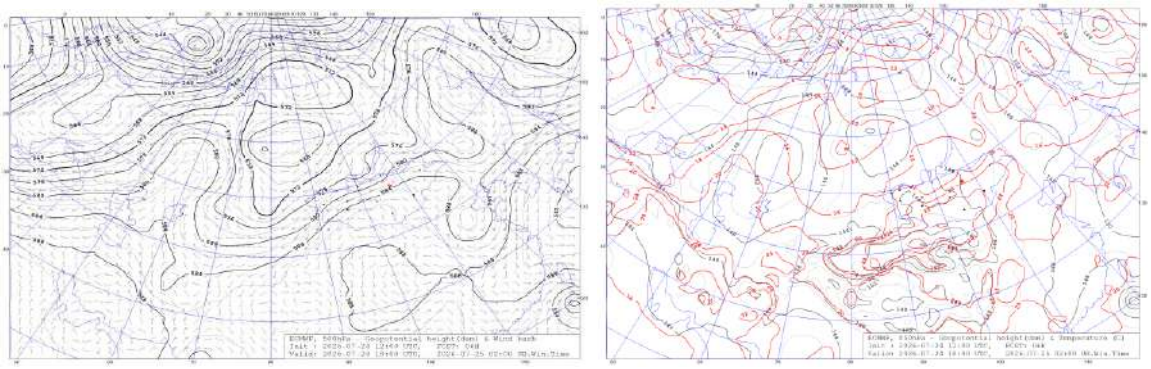
500 гпа-д: 25-ны 20 цагийн зургаар: 25-наас 26-нд шилжих шөнийн 02 цагт ОХУ-ын Бурный төвтэй 1 битүү изобартай, төвийн даралт 568 гПа бүхий бага даралтын орон, түүнээс сунаж тогтсон хотосын тэнхлэгийн дагуу манай аймаг 580гПа-ын даралттайгаар шахагдаж байв. 25-наас 26-ны шилжих шөнөдөө өндрийн хотос гүнзгийрч манай аймаг уг хотосын нөлөөнд орно гэж үзсэн.

700 гПа-д: 25-ны 20 цагийн чийгийн прогноз зургаар: 25-наас 26-нд шилжих шөнийн 02 цагт Сэлэнгэ аймгийн нутгаар 60-70%-ийн чийгтэй байв.

1000 гпа-д: 24-ний 20 цагийн зургаар: 25-наас 26-нд шилжих шөнийн 02 цагт газар орчимдоо зүүн талдаа 1 битүү изобартай, төвийн даралт 1005 гПа бага даралтын орон, түүнээс сунаж тогтсон хотосын тэнхлэгт байрлаж байв.

Тоон прогнозын үр дүн:

Дэлхийн болон бүс нутгийн загваруудын хур тунадасны прогнозын нэгдсэн хүснэгт

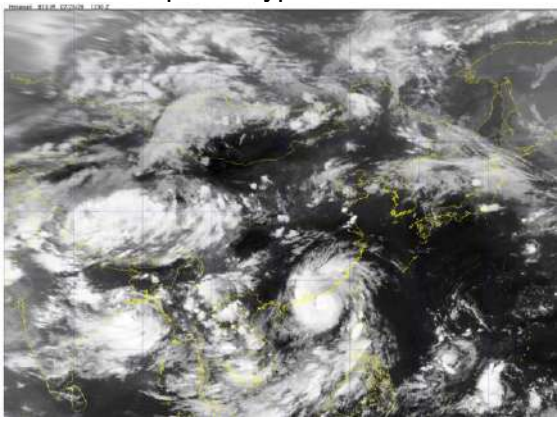
Аймаг	Станцын_нэр	Индекс	Байршил	WRF_KIM_ш	WRF_GFS_ш	ECMWF_ш	JMA_GSM_ш	WRF_KIM_ө	WRF_GFS_ө	ECMWF_ө	JMA_GSM_ө
Сэлэнгэ	Сүхбаатар	240	Б,Х			3.7	2.1	4.5		9.099999	3.6
Сэлэнгэ	Баруунхараа	241	Б,Ө			1.7	3.1		0.4	0.3	3
Сэлэнгэ	Орхон	242	Б,Ө			4.9	3.9			3.2	4.9
Сэлэнгэ	Ерөө	243	З,Ө			3.6	2.2			4.9	3.5
Сэлэнгэ	Цагааннуур	209	Б,Х	0.3		5.4	3.3	8	0.8	10.8	4.2
Сэлэнгэ	Орхонтуул	245	Б,Ө	0.1	0.4		4.4		1.2	0.2	5.5
Сэлэнгэ	Зүүнхараа	253	З,Ө			1.1	2.9			0.3	2.5
Сэлэнгэ	Баруунбүрэн	772	Б,Ө	0.5		8.1	4.7	3.7	1.5	6.3	5.7
Сэлэнгэ	Зүүнбүрэн	774	Б,Х	0.1		4.2	2.8	4.7		12.3	4.2
Сэлэнгэ	Зэлтэр	779	Б,Х	7.8	1	5.6	3.4	10.2	1.8	6.4	3.7
Сэлэнгэ	Хүдэр	780	З,Х			2.6	1.6			2.1	2.8
Сэлэнгэ	Бугант	783	З,Х			3.1	2.3			1	2.6
Сэлэнгэ	Хушаат	784	Б,Х,Т			6.9	3.2	2.2	0.2	7.1	4.3

ECMWF-ийн тоон загварын хур тунадас хүснэгтээр:

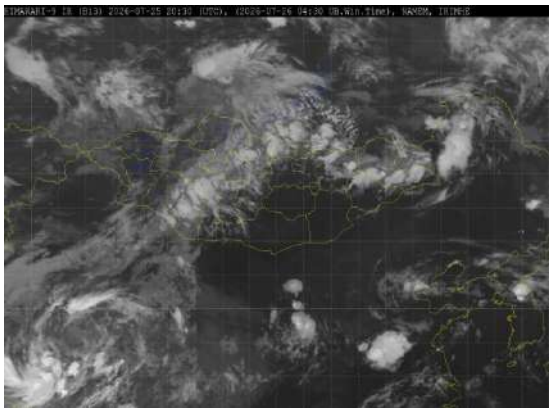
Aimag	Station_name	sid	07-26 00:00	07-26 12:00	07-27 00:00	07-27 12:00	07-28 00:00	07-28 12:00	07-29 00:00	07-29 12:00	07-30 00:00	07-30 12:00	07-31 00:00	07-31 12:00
Сэлэнгэ	Сүхбаатар	240	3.7	9.1	0.3	1.3	-	2.8	-	0.6	0.7	5.7	8.7	4.0
Сэлэнгэ	Баруунхараа	241	1.7	0.3	1.7	-	0.7	1.0	-	0.1	9.8	13.0	1.6	1.7
Сэлэнгэ	Орхон	242	4.9	3.2	0.3	0.7	0.1	0.8	-	0.3	9.6	11.4	1.6	3.6
Сэлэнгэ	Ерөө	243	3.6	4.9	1.0	1.1	-	5.7	-	0.7	2.8	10.3	3.9	6.4
Сэлэнгэ	Цагааннуур	209	5.4	10.8	-	0.5	-	0.3	-	0.2	0.5	7.3	8.1	6.2
Сэлэнгэ	Орхонтуул	245	-	0.2	0.2	0.2	3.9	2.3	-	-	13.7	5.9	-	0.4
Сэлэнгэ	Зүүнхараа	253	1.1	0.3	1.0	-	2.8	2.5	0.1	0.1	10.1	15.7	2.5	2.1
Сэлэнгэ	Баруунбүрэн	772	8.1	6.3	-	0.9	1.2	1.0	-	0.4	8.0	17.1	2.2	2.1
Сэлэнгэ	Зүүнбүрэн	774	4.2	12.3	-	1.0	-	1.3	-	0.1	1.1	8.9	9.1	5.3
Сэлэнгэ	Зэлтэр	779	5.6	6.4	0.3	0.7	0.1	0.5	-	0.3	0.1	11.5	7.6	3.2
Сэлэнгэ	Хүдэр	780	2.6	2.1	2.4	0.8	0.1	6.0	-	0.2	2.7	16.4	7.4	4.4
Сэлэнгэ	Бугант	783	3.1	1.0	3.0	0.6	0.9	4.9	-	0.1	5.3	17.2	2.6	4.2
Сэлэнгэ	Хушаат	784	6.9	7.1	0.2	0.8	-	1.6	-	0.2	2.4	10.1	5.1	6.9

Экспедицийн бие бүрэлдэхүүн, сипоптик инженерүүд ярилцаад өндрийн зураг, үүлний шилжилт хөдөлгөөн, загварын үр дүнгүүдийн тооцооллыг хийн 2026 оны 7-р сарын 25-наас 26-нд шилжих шөнийн 20 цагийн үеэр Сэлэнгэ аймгийн нутгийг хамран хур тунадас орно гэж тооцоолов.

Процесс хэлэлцэж байх үеийн зураг

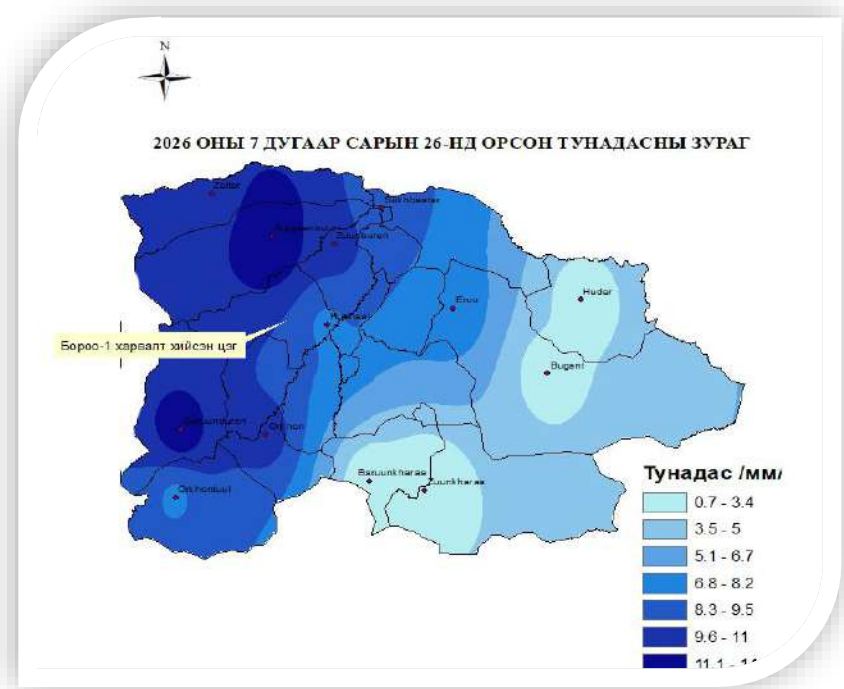

Харвалт хийх үеийн зураг:

Уг мэдээллийн дагуу Сэлэнгэ бороо-1 экспедиц Хушаат сум “Соёмбо уул” гэдэг газар байрлан 3 ширхэг пуужин харваж үйлчилсэн байна.Харвалт хийсний дараа борооны эрчимшил нэмэгдсэн болно.

7 дугаар сарын 26-ны үйл ажиллагааны тунадасны тархалт болон орсон хэмжээ /мм/

Станц	VII/26
Сүхбаатар	9.0мм
Баруунхараа	2.0мм
Орхон	10.0мм
Ерөө	8.0мм
Орхонтуул	8.0мм
Цагааннуур	14.0мм
Зүүнхараа	0.7мм
Баруунбүрэн	12.0мм
Зүүнбүрэн	10.0мм
Зэлтэр	10.0мм
Хүдэр	2.7мм
Бугант	2.5мм
Хушаат	8.0мм

3. ЦАГ АГААРТ ЗОРИУДААР НӨЛӨӨЛСӨН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ҮР ДҮН

3.1 ХАВАР, ЗУНЫ ТҮЙМРИЙН ЭРСДЛИЙН ЗЭРЭГ

2026 оны 04 сар хавар,зуны ой хээрийн түймрийн эрсдэлийн зэрэг

Станцын индекс	IV/1	IV/2	IV/3	IV/4	IV/5	IV/6	IV/7	IV/8	IV/9	IV/10	IV/11	IV/12	IV/13	IV/14	IV/15
Сүхбаатар	1180	1327.3	1431	1517	1569	1723	1815.9	2017.5	2232.5	2317.5	2315	2377.4	2596	2868	2949
Баруунхараа	1871	1990.8	2103	2202	2224	2418	2766.6	2960	3107.4	3216.6	3272	3344.6	3596	3942	4013
Орхон	1622	1754.7	1886	2014	2054	2218	2468.2	2677	3114.4	3218.8	3277.7	3333.1	3630	4006	4059
Ерөө	1111	1248.8	1365	1444	1480	1627	1866.4	2067	2367.8	2455.3	2596	2648.3	2900	3248	3321
Орхонтуул	1884	2016.1	2168	2277	2324	2487	2810.9	2997	3358.8	3467.6	3610.8	3664.1	3938	4249	4279
Цагаannуур	957	1061.3	1142	1233	1263	1398	1493.4	1650	1827.2	1892.4	1905	1922.8	2122	2381	2396
Зүүнхараа	1631	1738.9	1848	1848	1887	2048	2398.7	2611	2945.3	3032	3131	3178.2	3402	3784	3835
Баруунбүрэн	905	998.3	1064	1175	1197	1297	1503.9	1644	1862.6	1915.5	1992	2005.7	2287	2554	2576
Зүүнбүрэн	874	969.2	1056	1123	1155	1240	1365.1	1480	1692.4	1771.6	1772	1814.2	1990	2167	2209
Зэлтэр	1315	1408	1453	1541	1558	1688	1781	1954	2195	2262.1	2290	2304.7	2552	2762	2787
Хүдэр	964	1047	1089	1089	1104	1196	1297.8	1427.3	1615	1670	1672	1705.8	1907	2126	2158
Бугант	1543	1658.9	1727	1727	1730	1857	2062.6	2210.8	2477.4	2541.2	2541.6	2582.5	2775	3078	3107
Хушаат	1322	1434.9	1528	1599	1629	1766.4	1969.2	2141.2	2399.6	2480	2531	2573.4	2808	3097	3141
	IV/16	IV/17	IV/18	IV/19	IV/20	IV/21	IV/22	IV/23	IV/24	IV/25	IV/26	IV/27	IV/28	IV/29	IV/30
Сүхбаатар	3167	3400	3399	3441	3808	3923	4347.1	4409	4650	4855	0	0	539	672	999
Баруунхараа	4202	4689	0	58	453	640	1104.4	1250	1554	1707	0	0	574	794	1058
Орхон	4224	4628	4721	4779	5246	5468	5971.8	6090	6366	6592	0	0	690	941	1225
Ерөө	3521	3877	3938	3953	4325	4472	4920.5	4986	5277	5453	0	0	622	783	1079
Орхонтуул	4453	4829	5013	5082	5525	5758	6212	6356	6653	6889	6889	7146	7752	8010	8246
Цагаannуур	2563	2785	2779	2839	3271	3418	3794.3	3843	4061	4269	4269	4513	5098	5236	5539
Зүүнхараа	4045	4547	4688	4700	5052	5260	5728.5	5906	6181	6361	6361	6635	7173	7421	7648
Баруунбүрэн	2738	3029	3206	3229	3597	3784	4202.4	4329	4547	4756	0	0	608	849	1057
Зүүнбүрэн	2358	2621	2619	2659	2998	3140	3580.2	3631	3848	4119	0	0	478	646	891
Зэлтэр	2946	3124	0	59	418	546	897.39	929	1157	1350	0	0	555	694	987
Хүдэр	2300	2510	0	-6	249	367	733.97	797	1055	1193	0	0	457	652	902
Бугант	3268	3619	0	-10	246	363	732.44	793	1074	1206	0	0	554	757	1013
Хушаат	2141	2141	2141	2141	2141	2141	3518.7	3610	3869	4063	0	0	530	695	926

2026 оны 4-р сард ой хээрийн түймэр гарах эрэсдлийн үнэлгээгээр манай аймгийн нутгаар түймэр гарах эрсдэл их буюу ахуултай, нэн их буюу нэн ахуултай түвшинд аймгийн дунджаар 25 хоног байсан нь 2025 оны 4-р сартай харьцуулахад 5 хоногоор бага байсан. Ихэнх сумдын нутгаар 19-26 хоногийн хуурайшилт ихтэй байсан байна.

4 дүгээр сард хуурайшилт их байсан тул бороо орох нөхцөл багассан үзүүллтэй байна.

2025 оны 05 сар хавар зуны ой хээрийн түймрийн эрсдэлийн зэрэг

Станцын индекс	V/1	V/2	V/3	V/4	V/5	V/6	V/7	V/8	V/9	V/10	V/11	V/12	V/13	V/14	V/15
Сүхбаатар	1238	1597	2200.7	2471	2638	2863	3342	0	0	1147	1669	1669	1793.5	2072	2072
Баруунхараа	1345	1715	2359.3	2715.7	2918	3160	3658	3957	4381	5566	6412	6995.2	7083.5	7292	7698.3
Орхон	1557	1983	2733.8	3063	3218	3445	3998	4243	4692	6157	6941	7456.5	7593.5	7902	8613
Ерөө	1342	1654	2368	2623.8	2799	3043	3512	3699	4091	5494	6109	6109	6200.2	6514	6514
Орхонтуул	8522	8935	9720.3	10021	10130	10329	10805	0	0	1123	1949	2380.4	2635.3	2904	3526.5
Цагаannуур	5815	6207	7072.1	7302.6	7448	7719	8163	8322	8732	9990	10534	10534	10639	10915	0
Зүүнхараа	7911	8293	8921.6	9299.9	9452	9628	10081	10540	10935	12203	12987	13634	13691	13906	14223
Баруунбүрэн	1369	1717	2551.7	2829.4	2868	3032	3192	0	0	1202	1866	2307.8	2466.8	2688	2969.6
Зүүнбүрэн	1125	1431	1918.9	2191.9	2311	2500	2878	3033	3429	4438	5045	5546.9	5683.1	5912	5912
Зэлтэр	1256	1692	2542.3	2703.5	2865	3125	3528	3641	4092	5361	5806	5999	6110.8	6369	6369
Хүдэр	1086	1363	1868.5	2129.2	2278	2428	2920	3174	3586	4855	5369	5867.2	5968.8	6189	6189
Бугант	1196	1476	2102.4	2345.5	2506	2695	3120	3387	3736	4985	5516	6086	6150.4	6354	6793.5
Хушаат	1177	1521	2002.7	2223.9	2434	2685	3152	3374	3815	5225	5771	6163.1	6321.2	6571	6571
	V/16	V/17	V/18	V/19	V/20	V/21	V/22	V/23	V/24	V/25	V/26	V/27	V/28	V/29	V/30	V/31
Сүхбаатар	2287.8	2287.8	2507	2799	3225	3442	3696	3873	4131	4725	4892	5410	6088	6985	7032	0
Баруунхараа	7962.8	8209.3	8545	8984	9492	9887	10304	10980	11253	11872	12201	0	0	1007	1046	0

Орхон	8837	8837	9157	9501	10069	10419	10845	11442	11818	12481	12772	0	0	1232	1409	0
Ерөө	6791.3	6791.3	0	0	504	0	0	466	711	1440	1648	1985	2704	3706	3730	0
Орхонтуул	3777.4	3777.4	4042	4344	4953	0	0	443	697	1261	1552	2035	2802	3744	4111	0
Цагаannуур	0	0	0	0	437	0	0	183	476	1100	1296	1824	2585	3613	3746	0
Зүүнхараа	14484	14484	0	0	668	1005	1332	2079	2275	2831	3154	0	0	1124	1180	0
Баруунбүрэн	0	0	230	475	903	0	0	314	549	1224	1488	1948	2654	3439	3865	0
Зүүнбүрэн	6166.6	6166.6	0	0	537	0	0	382	614	1133	1499	1998	2700	3572	3633	0
Зэлтэр	6514.5	6514.5	0	0	255	0	0	135	0	0	233	651	1345	2200	2301	2301
Хүдэр	6189	6189	6189	6435	6993	7196	7493	7943	0	0	269	579	1151	2051	2187	0
Бугант	6793.5	6793.5	7088	7409	7995	0	0	533	0	0	299	545	1233	2115	2283	0
Хушаат	6789.9	6789.9	6982	7309	7775	0	0	461	717	1208	1395	1863	2570	3617	3728	0

2026 оны 5-р сард ой хээрийн түймэр гарах эрсдлийн үнэлгээгээр манай аймгийн нутгаар түймэр гарах эрсдэл их буюу аюултай, нэн их буюу нэн аюултай түвшинд аймгийн дунджаар 22 хоног байсан нь 2025 оны 5-р сартай харьцуулахад 1 хоногоор их байсан. Ихэнх сумдын нутгаар 17-25 хоногийн хуурайшилт ихтэй байсан байна.

5 дугаар сарын 12,21,24,26-ны өдрүүдэд Цаг агаарт зориудаар нөлөөлөх үйл ажиллагаа явуулсаны үр дүнд түймэр гарах эрсдэлийн үнэлгээ ихэнх сумдын нутгаар өмнөх өдрүүдээс буурсан үзүүлэлттэй байна.

2025 оны 06 сар хавар зуны ой хээрийн түймрийн эрсдэлийн зэрэг

Станцын индекс	VI/1	VI/2	VI/3	VI/4	VI/5	VI/6	VI/7	VI/8	VI/9	VI/10	VI/11	VI/12	VI/13	VI/14	VI/15
Сүхбаатар	0	183	365	497	774	1138	1273	0	0	563	1365	0	0	0	0
Баруунхараа	0	0	0	296	583	921	1025	1321	1666	2322	3061	0	0	0	0
Орхон	0	0	0	260	561	925	956	0	0	786	1518	0	0	0	0
Ерөө	0	173	366	583	872	872	1215	0	0	599	1417	0	0	0	0
Орхонтуул	0	0	0	231	410	685	985	0	0	658	1168	0	0	0	0
Цагаannуур	0	0	0	150	449	449	1024	1174	1553	2228	3071	0	0	0	0
Зүүнхараа	0	192	397	619	855	1177	1252	1871	2241	2920	3648	3648	3882.5	4271	4612
Баруунбүрэн	0	0	0	169	365	775	931	0	0	598	1059	0	0	0	0
Зүүнбүрэн	0	0	0	0	320	630	767	767	1075	1598	2262	0	0	0	0
Зэлтэр	2454.3	2642	2702	2877	0	0	426	3302	3622	4234	4819	0	0	0	0
Хүдэр	0	119	264	440	611	611	914	1354	1610	2125	2848	2848	3029	3155	3369
Бугант	0	109	286	515	681	681	988	0	0	510	1228	1228	0	0	0
Хушаат	0	202	361	431	728	1036	1183	1615	1799	2535	3346	0	0	0	0
	VI/16	VI/17	VI/18	VI/19	VI/20	VI/21	VI/22	VI/23	VI/24	VI/25	VI/26	VI/27	VI/28	VI/29	VI/30
Сүхбаатар	438.47	761.03	866	1004	0	0	0	110	312	629.2	629.2	975.0	1284	1657	1657
Баруунхараа	592.8	903.95	1325	1347	0	0	0	94	387	543.3	543.3	796.3	1174	1604	2075
Орхон	665.84	1051.4	1462	0	0	0	0	0	0	399.8	0.0	0.0	0	0	0
Ерөө	473.44	731.31	0	0	0	0	0	66	300	588.4	588.4	0.0	0	291	291
Орхонтуул	521.55	914.05	1288	0	0	0	0	158	414	735.4	0.0	0.0	0	486	486
Цагаannуур	388.5	586.88	0	0	0	0	0	120	367	751.9	751.9	751.9	1095	1556	0
Зүүнхараа	0	0	277	305	0	0	0	73	346	501.2	501.2	0.0	0	275	708
Баруунбүрэн	0	0	318	0	0	0	0	232	552	955.2	0.0	0.0	159	494	494
Зүүнбүрэн	518	791.28	0	0	0	0	0	220	533	958.3	958.3	958.3	1525	2186	2855
Зэлтэр	0	0	0	0	0	0	0	112	373	612.3	0.0	0.0	316	731	731
Хүдэр	3783	3946	4084	4092	0	0	0	124	411	672.7	672.7	0.0	0	304	607
Бугант	0	0	134	152	0	0	0	122	415	667.7	667.7	0.0	0	325	325
Хушаат	0	0	0	0	0	0	0	119	376	797.0	797.0	797.0	1114	1558	0

2026 оны 6-р сард ой хээрийн түймэр гарах эрсдлийн үнэлгээгээр манай аймгийн нутгаар түймэр гарах эрсдэл их буюу аюултай, нэн их буюу нэн аюултай түвшинд аймгийн дунджаар 4 хоног байсан нь 2025 оны 6-р сартай харьцуулахад 9 хоногоор бага байсан. Ихэнх сумдын нутгаар 3-6 хоногийн хуурайшилт ихтэй байсан.

6 дугаар сарын 7,12,15,17,18-ны өдрүүдэд Цаг агаарт зориудаар нөлөөлөх үйл ажиллагаа явуулсаны үр дүнд түймэр гарах эрсдэлийн үнэлгээ ихэнх сумдын нутгаар өмнөх өдрүүдээс буурсан үзүүлэлттэй байна.

2025 оны 07 сар хавар зуны ой хээрийн түймрийн эрсдэлийн зэрэг

Станцын индекс	VII/1	VII/2	VII/3	VII/4	VII/5	VII/6	VII/7	VII/8	VII/9	VII/10	VII/11	VII/12
Сүхбаатар	2186	2694	3192	0	0	0	562			312	0	0
Баруунхараа	2580	3004	0	0	0	0	503			387	0	0
Орхон	623	1063	0	0	0	0	549			378	0	0
Ерөө	725	0	0	113	409	871	1450	1450	1780	1964	0	0
Орхонтуул	1090	1498	0	0	282	656	1115	1115	1345	1546	0	0
Цагааннуур	0	0	0	0	0	0	440			367	0	0
Зүүнхараа	1134	1573	0	0	0	0	436			346	0	0
Баруунбүрэн	872	1197	0	0	0	0	389			552	0	0
Зүүнбүрэн	3663	0	0	0	0	0	622			533	0	0
Зэлтэр	1099	0	0	338	732	1160	1258			373	0	0
Хүдэр	1054	0	0	0	0	0	506	506	890	1107	0	0
Бугант	804	0	0	0	0	0	483	483	786	1006	0	0
Хушаат	0	0	0	0	0	0	579			376	0	0

2026 оны 7-р сард ой хээрийн түймэр гарах эрэсдлийн үнэлгээгээр манай аймгийн нутгаар түймэр гарах эрсдэл их буюу аюултай, нэн их буюу нэн аюултай түвшинд аймгийн дунджаар 2 хоног байсан нь 2025 оны 7-р сартай харьцуулахад 4 хоногоор бага байсан. Ихэнх сумдын нутгаар 1-4 хоногийн хуурайшилт ихтэй байсан.

3.2 СУДАЛГААНЫ АЖИЛ

ЦАЗН үйл ажиллагаа явуулсан үеийн аэросиноптик нөхцлийн дүн шинжилгээ

Газар орчмын даралтын орны шинж байдал Хүснэгт 4.

Даралтын орон	Циклоны ард	Циклон, бага даралтын орны өмнө	Бага даралтын орон	хотос	Эсрэг циклон, их даралтын. орны хэсэг	бүгд
Коодын тоо	*1*	*2*	*3*	*4*	*5*	
давтагдал	5	5	2	8	0	20
Эзлэх хувь	25	25	10	40	0	100

Цаг агаарт зориудаар нөлөөлөх үйл ажиллагаа явуулсан 20 өдрийн аэросиноптик нөхцөлийг авч үзэхэд газар орчмын даралтын орны шинж нь циклон, бага даралтын орны өмнө болон циклоны ард тус тус 25.0%-ийг, хотост 40,0%-ийг , бага даралтын орон 10%-ийг тус тус эзэлж байна.

Газар орчмын фронтын шинж *Хүснэгт 5.*

Агаар мандлын фронт	Долгионы орой	Долгионтой хүйтэн фронт	Хүйтэн фронт	2-р зэргийн хүйтэн фронт	Долгионтой дулаан фронт	Дулаан сектор	фронтгүй
Кодын тоо	*1*	*2*	*3*	*4*	*5*	*6*	*7*
давтагдал	0	1	7	3	3	4	2
хувь	0	5	35	15	15	20	10

Цаг агаарт зориудаар нөлөөлөх үйл ажиллагаа явуулсан 20 өдрийн аэросиноптик нөхцлийг авч үзхэд газар орчмын фронтын шинж нь нийт тохиолдлын 35,0 %-д хүйтэн фронтод, 2-р зэргийн хүйтэн фронт болон долгионы дулаан фронт 15,0%, долгионтой хүйтэн фронтод 5.0 %, дулаан секторт 20,0%, фронтгүй 10%-д тус тус харвалт хийгдсэн байна.

500 Гпа, 700 Гпа гадарга дээрх геопотенциал орны шинж байдал Хүснэгт 6.

Стандар гадаргын орон		Хотосын өмнө	Хотос	Хотосын ард	Циклон, эсвэл хотосын тэнхлэгт	Гүвээ, эсрэг циклон	Циклоны өмнө	Циклоны ард
700 гПа	Кодынтоо	*1*	*2*	*3*	*4*	*5*	*6*	*7*
	т/т	3	8	3	1	0	1	4
	Хувь	15	40	15	5	0	5	20
500 гПа	т/т	7	7	2	1	0	2	1
	хувь	35	35	10	5	0	10	5

500 Гпа болон 700 Гпа гадарга дээрх геопотенциал орны шинж байдлыг авч үзэхэд нийт тохиолдлын 40.0%-ийг 700 гПа-ын гадарга дээр хотос, 500 гПа-ын гадарга дээр 35.0%-ийг хотосын өмнө болон хотос, үлдсэн 10-20 %-ийг циклоны өмнө, циклоны ард, хотосын ард тус тус эзлэж байна.

500 Гпа, 700 Гпа гадарга дээрх урсгалын чиглэл *Хүснэгт 7.*

Ст, гадарга \чиглэл		**Х**	**ЗХ**	**З**	**ЗӨ**	**Ө**	**БӨ**	**Б**	**БХ**
700 гПа	Т / Т	1	1	0	0	3	3	5	7
	хувь	5	5	0	0	15	15	25	35
500 гПа	Т/Т	0	1	0	0	4	6	4	5
	хувь	0	5	0	0	20	30	20	25

500 Гпа-ын гадарга дээрх агаарын урсгалын чиглэлийг өвч үзвэл 35.0%-ийг баруун хойд, 25%-ийг баруун, 15%-ийг өмнө болон баруун өмнө чиглэлийн урсгал тус тус эзэлж байна.

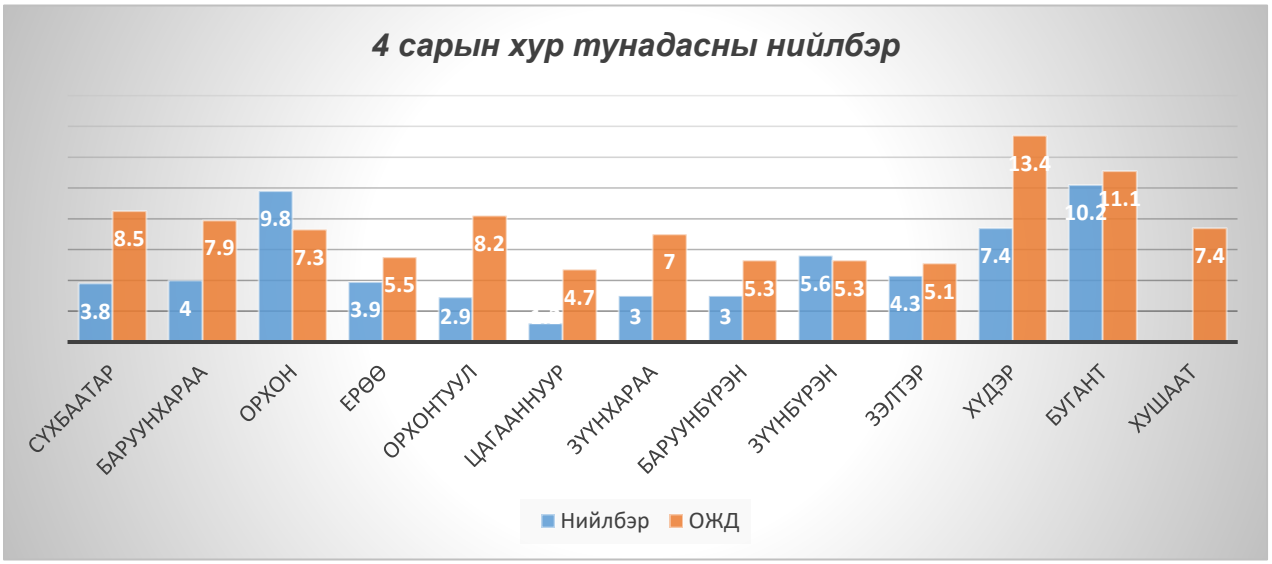
700 Гпа-ын гадарга дээрх агаарын урсгалын чиглэлийг авч үзвэл 30.0%-ийг баруун өмнө, 25.0%-ийг баруун хойд, 20.0%-ийг өмнө болон баруун чиглэлийн урсгал тус тус эзлэж байна.

3.3 ХУР ТУНАДАС

2026 оны ЦАЗНөлөөлөх үйл ажиллагааг явуулсан өдрүүд

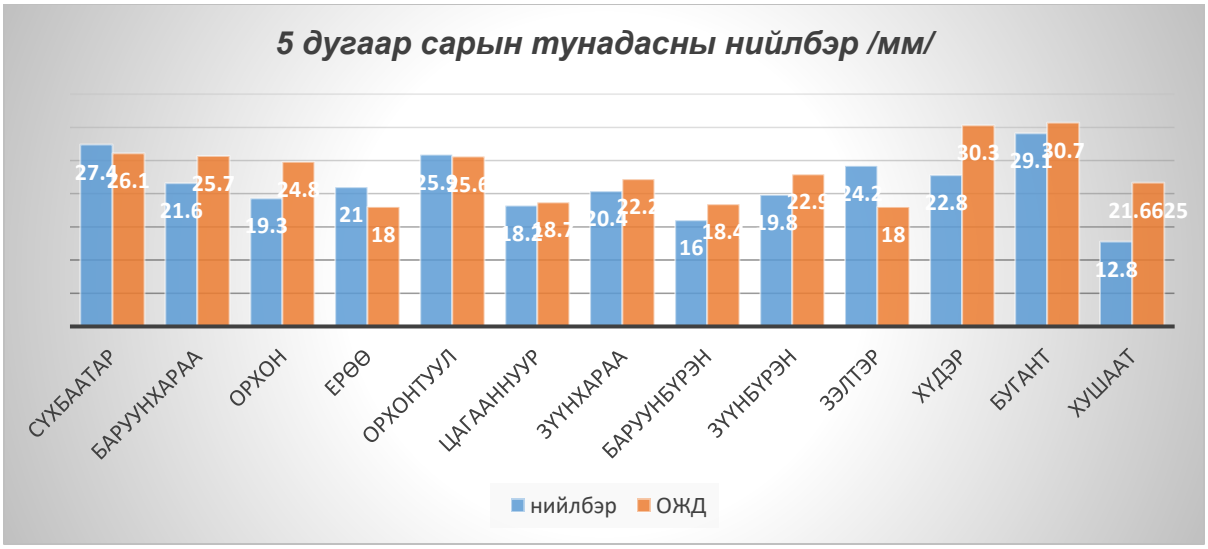
	IV/15	IV/23	IV/26	V/5	V/8	V/12	V/13	V/17	V/21	V/24	V/26	V/30	V/31	VI/7	Vi/12	VI/15	VI/17	VI/18	VII/3	VII/25	VII26
Сүхбаатар	0.1	0.1	2.9		2	0.5	1	0.5	3	0.4	0.4	13	5	4.0	2.6	0.3	33.3	0.3	0.0	5.0	9.0
Баруунхараа	0		2	0.0					1.4	0.9	13.3	3	3	0.0	4.8	0.0	0.5		12.0	0.0	2.0
Орхон	1		7.4	2.0				0.8	1.2		1.7	8.8	4.8	8.0	5.0	1.1	2.2	2.2	10.7	0.4	10.0
Ерөө	0.1		3.4			0.3	0	2	2.9	0.4	0.4	5.8	8.2	7.1	7.2	0.0	2.3	4.8		8.0	8.0
Орхонтуул	0.8		0.4	4.0	2			0	4.4	0	0	10.2	5.3	2.4	2.9	0.9	1.7	8.3	22.0		8.0
Цагааннуур	0		0.9		0.4	0.1		2	6.3			3	3.1	0.3	23.6	0.3	21.5	7.7	0.1	6.1	14.0
Зүүнхараа	0		1.8	0.4	0			4	1	1	8	4	2	0.6	0.8	10.3	1.8	0.0	9.0	0.0	0.7
Баруунбүрэн	0		3	1.0	2			0	2			6	5	2.0	6.0	12.0	2.0	12.0	18.0	7.0	12.0
Зүүнбүрэн	0		5		0.5	0	0.5	3	2	0.4		8	5	1.0	5.5	0.0	2.6	5.0	5.0	23.0	10.0
Зэлтэр	0.3	0	2		0.3	0		9.4	9			0	0.3	1.4	14.0	5.0	19.0	10.0	0.9	15.0	10.0
Хүдэр	0.6		3	0.0		0	0.7	1	1.3	4	0	13	2	1.6	0.0	0.0	1.0	0.6		8.0	2.7
Бугант	0.8		3.5			0	1	1	3	4	1.2	13	5	5.0	5.0	2.8	1.4	0.4		2.0	2.5
Хушаат				0	0.2	0.4	0.4	1	3	0.4	1	1	4.2	0.5	8.0	2.0	8.0	8.0	0.2	2.0	8.0

-ЦАЗН ажиллагаа явуулсан сумд

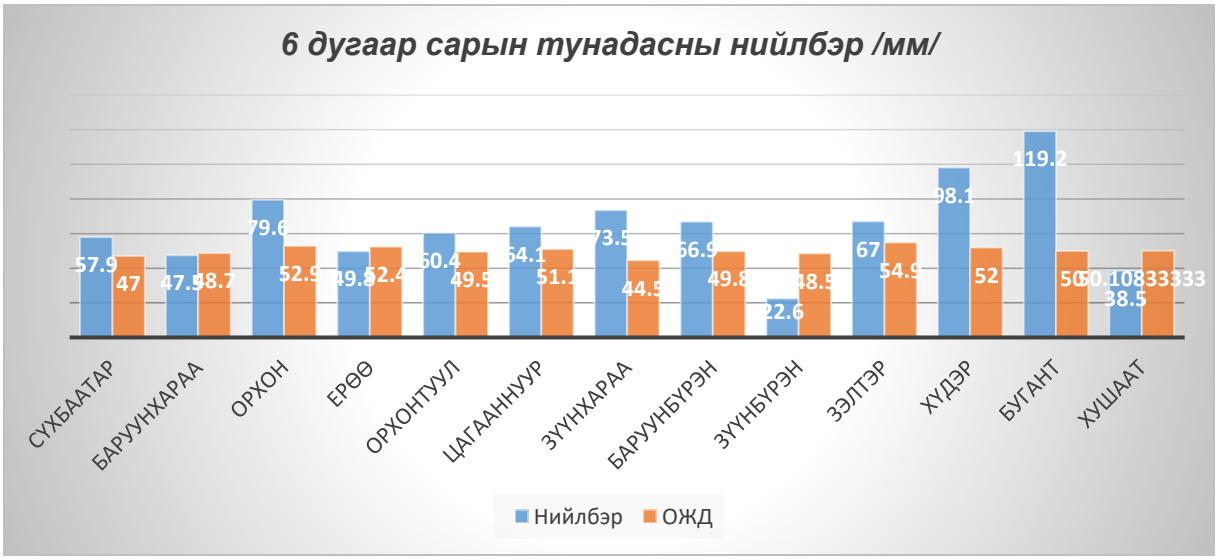

4 дүгээр сарын хур тунадасны нийлбэр 4.9 мм ОЖД-аас 2.5 мм-ээр бага Орхон, Зүүнбүрэн сумдын нутгаар ОЖД-аас 0.3-2.5 мм ахиу хур тунадас орсон байна.

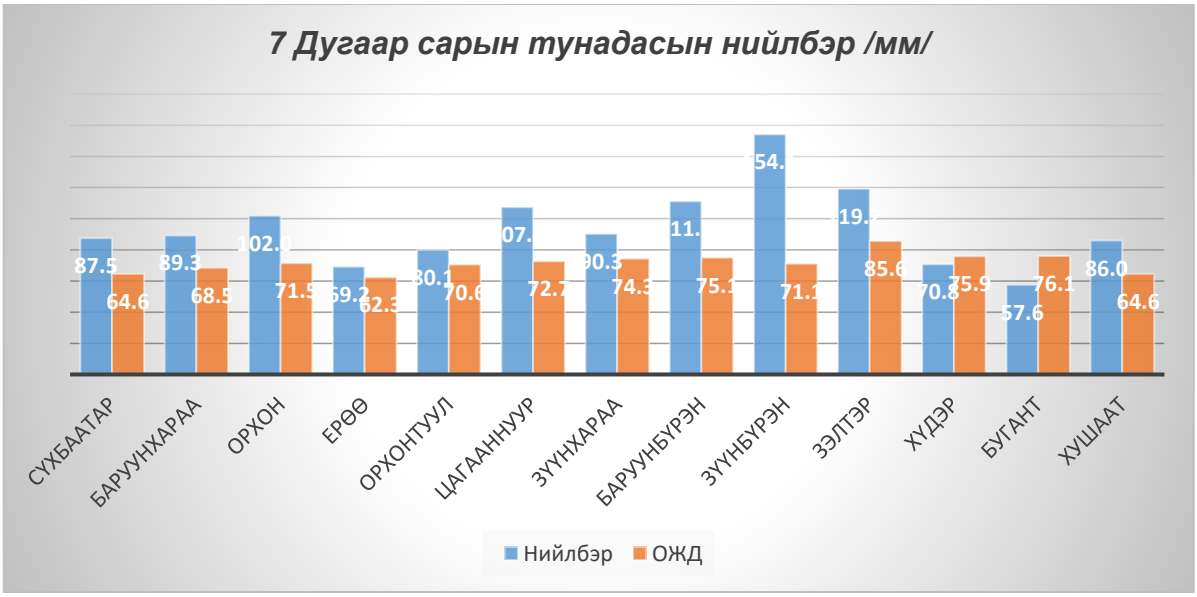
4 дүгээр сарын эхэн үеэс эхлэн Сэлэнгэ аймгийн нутгаар хуурайшилт эрчимтэй нэмэгдэж сарын дунд үед түймрийн эрсдэл нэн аюултай түвшинд хүрсэн ба 15, 23, 25, 26-ны өдрүүдэд цаг агаарт зориудаар нөлөөлөх үйл ажиллагааг явуулан хууршилтийн түвшинг бууруулан ажиглласан байна.

5 дугаар сарын хур тунадасны нийлбэр 21.4 мм ОЖД-аас 1.9 мм-ээр бага, Сүхбаатар, Ерөө, Орхонтуул, Түшиг сумдын нутгаар ОЖД-аас 0.3-6.2 мм ахиу хур тунадас орсон байна. 5 дугаар сард 5, 8, 13, 17, 18, 21, 23, 26, 30, 31-ний өдрүүдэд цаг агаарт зориудаар нөлөөлөх үйл ажиллагааг явуулан ажилласан байна. Ингэснээр хуурайшилтийн түвшинг тодорхой хэмжээнд бууруулж байсан.

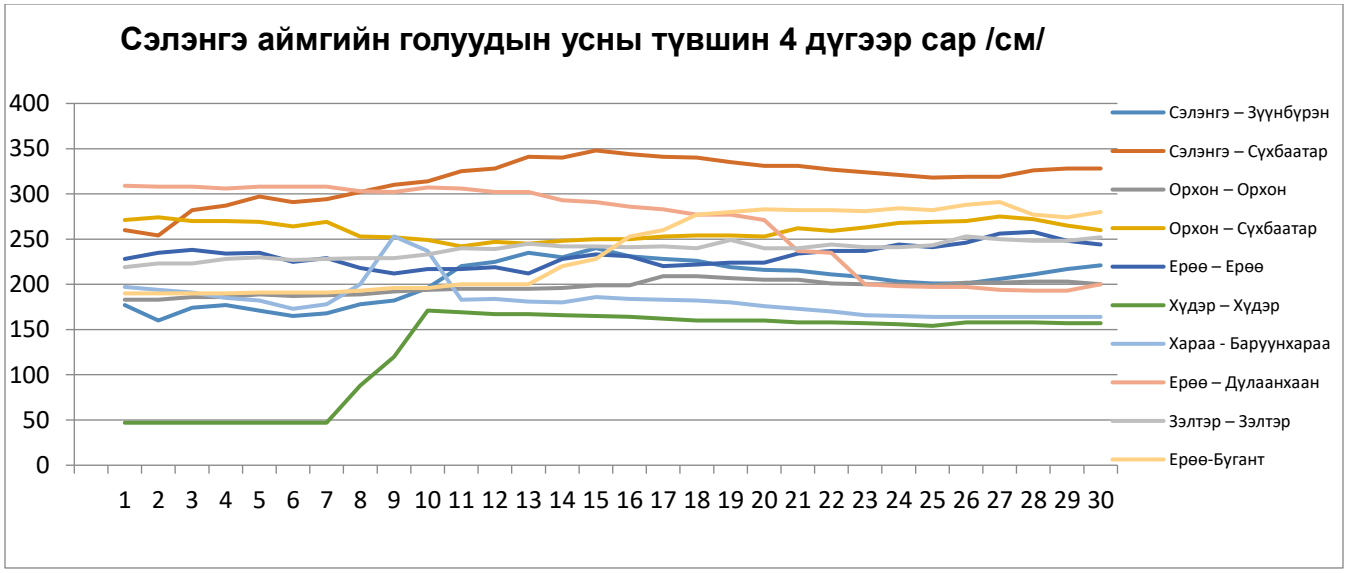

6 дугаар сарын хур тунадасны нийлбэр 65.0 мм ОЖД-аас 14.9 мм-ээр ахиу, Сүхбаатар, Орхон, Орхонтуул, Цагааннуур, Мандал, Баруунбүрэн, Түшиг, Хүдэр, Бугант сумдын нутгаар ОЖД-аас 10.9-69.2 мм ахиу хур тунадас орсон байна.6 дугаар сард 1, 7, 11, 12, 15, 17, 18-ны өдрүүдэд цаг агаарт зориудаар нөлөөлөх үйл ажиллагааг явуулан хууршилтийн түвшинг бууруулан ажилласан байна.

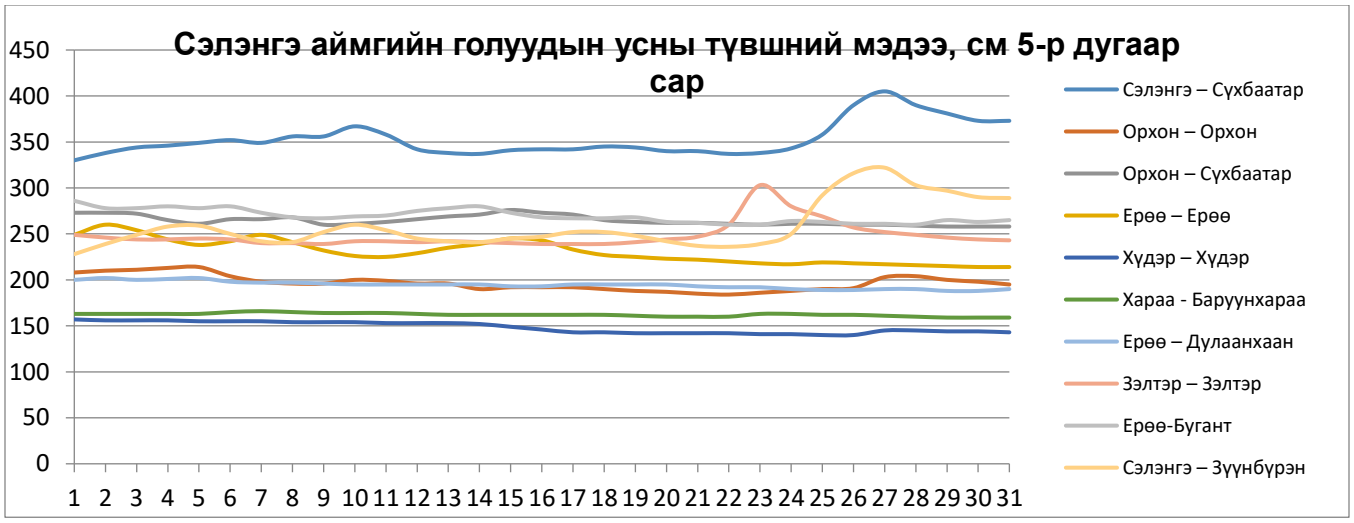

7 дугаар сарын хур тунадасны нийлбэр 94.2 мм ОЖД-аас 22.4 мм-ээр ахиу, Хүдэр, Бугант сумдын нутгаар ОЖД-аас 5.1-18.5 мм-ээр бага, бусад сумдын нутгаар ОЖД-аас 6.9-83.0 мм ахиу хур тунадас орсон байна.7 дугаар сард 3, 25, 26-ны өдрүүдэд цаг агаарт зориудаар нөлөөлөх үйл ажиллагааг явуулсан ба гол хуурайшилт өндөртэй байсан Хүдэр, Бугант сумдын нутагт хур тунадас нэмэгдүүлэх ажлыг зохион байгуулан ажилласан.

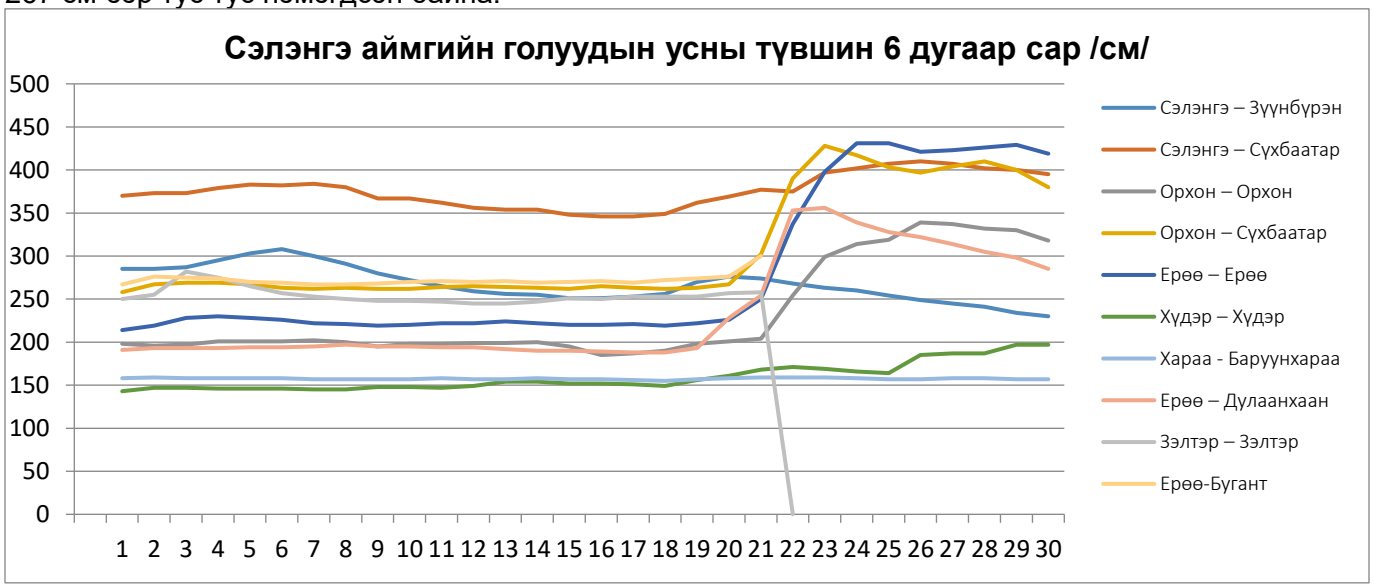
3.4 ГОЛ, МӨРНИЙ ТҮВШНИЙ ӨӨРЧЛӨЛТ

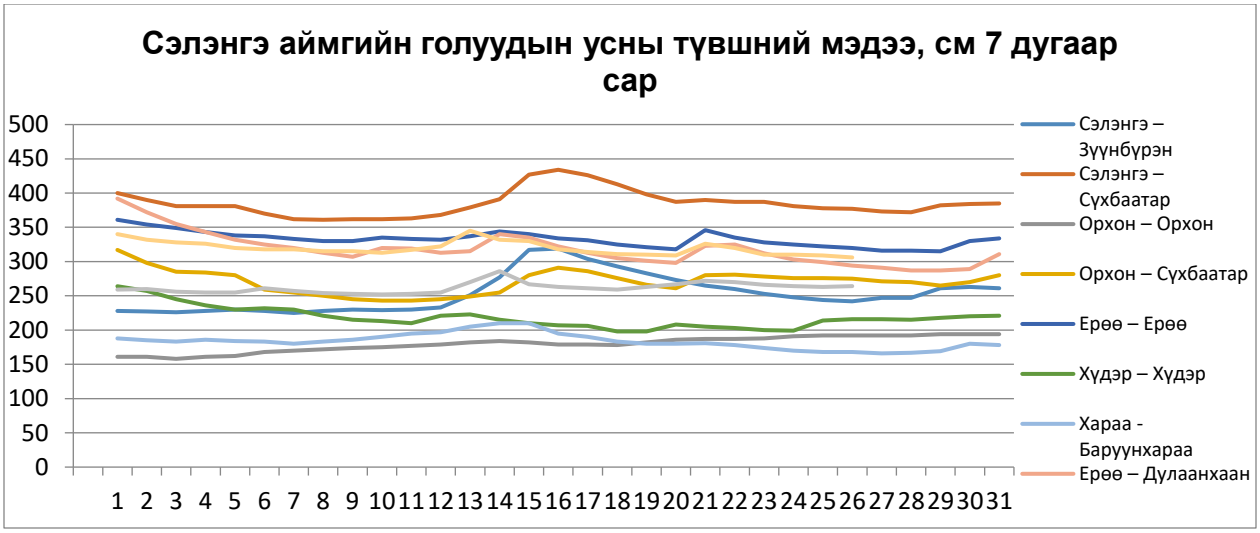
4 дүгээр сарын 15 ны өдөр цаг агаарт зориудаар нөлөөлсний дараа Бугант усны түвшин 228-253 см, нэмэгдсэн бол 5 дугаар сарын 23 нд Орхон-Сүхбаатар 263-268см, Ерөө 237-244см, Бугант 281-284 см-ээр тус тус нэмэгдсэн бол 5 дугаар сарын 26-ны үйл ажиллагааны дараа Зүүнбүрэн 201-206 см, Орхон-Сүхбаатар 270-275см, Ерөө-246-256см, Бугант-288-291 см болж тус тус нэмэгдсэн байна.

5 дугаар сарын 05 ны өдөр цаг агаарт зориудаар нөлөөлсний дараа Сэлэнгэ-Сүхбаатар усны түвшин 349-352 см, Орхон 261-266см, Ерөө 238-242см, Хараа-163-165, Ерөө-278-280см нэмэгдсэн бол 5/08 нд Сэлэнгэ-Зүүнбүрэн 241-252см нэмэгдсэн бол 5/12.13-ны үйл ажиллагааны дараа Орхон 266-271 см, Ерөө 229-239см, Ерөө-Бугант 275-278см нэмэгдэж, 5/ 17 нд Сэлэнгэ-Сүхбаатар 342-345см, 5/21 -нд Зэлтэр-247-260см, 5/24 нд Зүүнбүрэн-250-292см, Сэлэнгэ-Сүхбаатар 390-405см, Орхон 191-203см, Хүдэр 140-145см, 5/30, 31-ны ажиллагааны дараа Ерөө-Дулаанхаан 188-191 см, Зэлтэр 244-250см, Ерөө 263-267 см-ээр тус тус нэмэгдсэн байна.

6 дугаар сарын 07 ны өдөр цаг агаарт зориудаар нөлөөлсний дараа Орхон-Сүхбаатар усны түвшин 262-263 см, Ерөө 195-197см, 6/12-нд Ерөө-222-224см, Хүдэр 149-154 см, Ерөө-Бугант 267-271см нэмэгдэж, 6/ 15 нд Орхон-Сүхбаатар 262-265см, Ерөө-Бугант 270-271см, 6/17.18 -ны үйл ажиллагааны дараа Зэлтэр-269-274см, Зүүнбүрэн-253-270см, Сэлэнгэ-Сүхбаатар 346-362см, Орхон 187-198см, Хүдэр 151-156см, Ерөө-Дулаанхаан 188-193 см, Ерөө-Бугант 269-274 см-ээр тус тус нэмэгдсэн байна.

7 дугаар сарын 03 ны өдөр цаг агаарт зориудаар нөлөөлсний дараа Сэлэнгэ-Зүүнбүрэн усны түвшин 226-228 см, Орхон 158-161см, Хараа-Баруунхараа 183-186см нэмэгдсэн бол, 6/25,26 -ны үйл ажиллагааны дараа Зүүнбүрэн 244-274см, Хүдэр 214-216см-ээр тус тус нэмэгдсэн байна.

3.5 ЦАГ АГААРЫН НӨХЦӨЛИЙН ТОВЧ ТОЙМ:

Агаарын температур, ^{0}C

Агаарын дундаж температур 4 сард 4.5^{0}C, 5 сард 18,8^{0}C буюу уур амьсгалын дунджаас 0,3-7,5^{0}C дулаан, 6 сард 15,5^{0}C буюу дунджаас -2,4^{0}C сэрүүн, 7 дугаар сард 20,5^{0}C буюу дунджийн орчим байсан бөгөөд үнэмлэхүй их температур 7-р сард Орхонтуул өртөөнд 35,4^{0}C хүрч халлаа.

	Сумдын нэрс	4 сар		5 сар		6 сар		7 сар	
		Агаарын дундаж температур	MAX	Агаарын дундаж температур	MAX	Агаарын дундаж температур	MAX	Агаарын дундаж температур	MAX
1	Сүхбаатар	4.3	24.6	12.8	32.9	15.5	30.8	20.6	32.7
2	Баруунхараа	5.3	23.7	13.8	31.9	15.2	31.1	20.5	33.3
3	Орхон	4.8	24.5	14.8	32.4	15.4	30.4	20.4	33.4
4	Ерөө	3.7	24	15.8	31.5	14.5	30.1	20.4	32.4
5	Орхонтуул	5.4	25.3	16.8	32.3	15.5	31.1	20.8	35.4
6	Цагааннуур	3.7	24.2	17.8	31.8	14.9	29.1	19.4	31.2
7	Зүүнхараа	4.9	22.4	18.8	31.7	14.2	30.2	19.8	31.8
8	Баруунбүрэн	4.4	25	19.8	31.7	16.5	29.2	21.5	32.8
9	Зүүнбүрэн	5	22.4	20.8	32.8	17.5	31.6	21.6	33.2
10	Зэлтэр	4.4	27.1	21.8	30.5	15.9	30	20.3	30.9
11	Хүдэр	4.3	22.8	22.8	32.2	14.8	30.9	20.6	31.6
12	Бугант	4.4	23.4	23.8	30.5	14.6	29.9	19.6	31.2
13	Хушаат	4.4	23.9	24.8	32.2	17.2	30.9	21.3	33
	Дундаж	4.5	27.1	18.8	32.90	15.5	30.9	20.5	35.4

Хур тунадасны хэмжээ, мм

4 -7 дугаар сард орсон тунадасныг олон жилийн дундажтай харьцуулж үзэхэд 4 дүгээр сард 2,7мм-ээр **бага,** 5 дугаар сард 1,5мм-ээр **бага,** 6 дугаар сард 14,5мм-ээр **ахиу,** 7 дугаар сард 23,7мм-ээр **ахиу** тунадас орсон байна. Харин тунадастай өдрийн тоо 4 дүгээр сард олон 1 өдрөөр олон, 5 дугаар сард 3 өдрөөр, 6 дугаар сард 3 өдрөөр, 7 дугаар сард 5 өдрөөр олон байлаа.

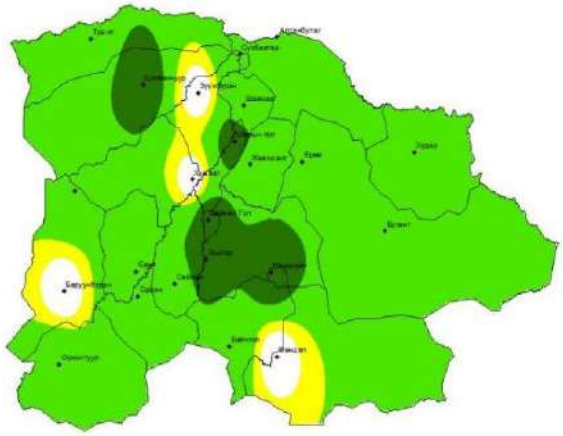
Сар	Тунадастай өдрийн тоо		Тунадасны хэмжээ,мм		
	ОЖД	2026 он	ОЖД	2026 он	%
4	6	7	7,4	4,7	63.5
5	10	13	23,3	21,8	93.5
6	17	20	49,6	64,1	129.2
7	19	24	71,0	94,7	133

3.6 ХӨДӨӨ АЖ АХУЙН ЦАГ УУР

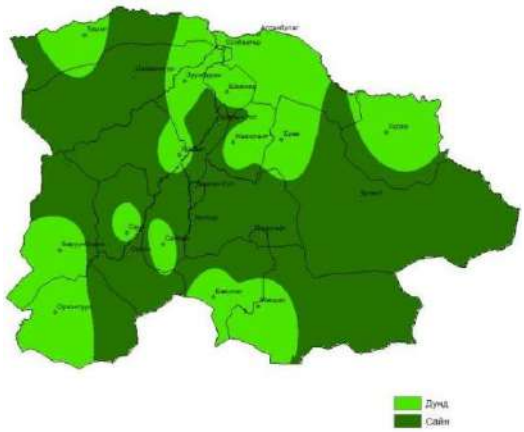
Бэлчээрийн ургамал

4 дүгээр сарын 10-ны байдлаар ургамлын ургалтын байдал 10 хувьд сайн, 60 хувьд дунд, 30 хувьд ургамал цухуйгаагүй байлаа. 4 дүгээр сарын 30-нд ургамлын ургалт 20 орчим хувьд сайн, 80 гаруй хувьд дунд. Бэлчээрийн ургамлын цухуйлт крыловын хялгана олон жилийн дунджаас 3 хоногоор орой, агь 1 хоногоор, саман ерхөг, нангиад цагаан суль 9 хоногоор эрт цухуйж, ургамлын дундаж өндөр 1-3см байна. 5 дугаар сарын 31-ний байдлаар ургамлын ургалтын байдал 60 хувьд сайн, 40 хувьд дунд. Орхон, Орхонтуул, Мандал, Цагаанннуур, Түшиг, Бугант сумдын нутгаар 1.3-2.2ц/га, бусад сумдын нутгаар 0.1-0.8ц/га, ургамлын дундаж өндөр 4-11см байлаа.

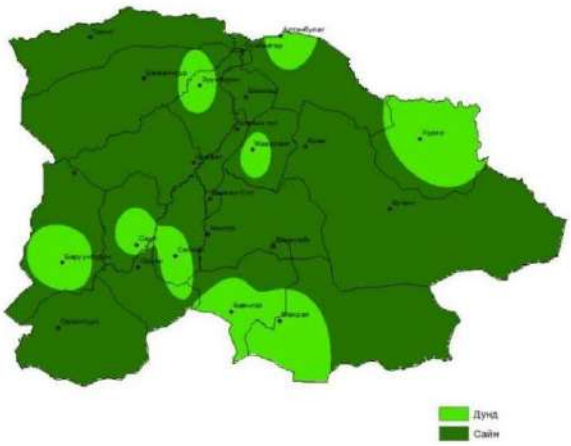
6 дугаар сарын 30-ны байдлаар ургамлын ургалтын байдал 70 гаруй хувьд сайн, 30 орчим хувьд дунд. Ерөө, Мандал, Сүхбаатар сумдын нутгаар 3.1-7.3ц/га, бусад сумдын нутгаар 0.6-2.6ц/га, ургамлын дундаж өндөр 9-25см байлаа.

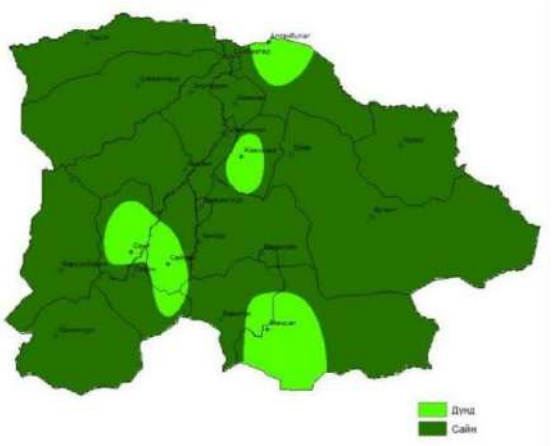

/ 4 дүгээр сарын 10-ны байдлаар /

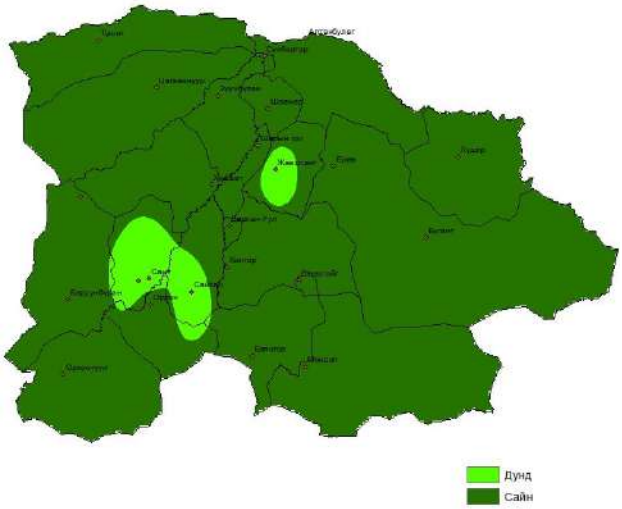
/ 4 дүгээр сарын 30-ны байдлаар/

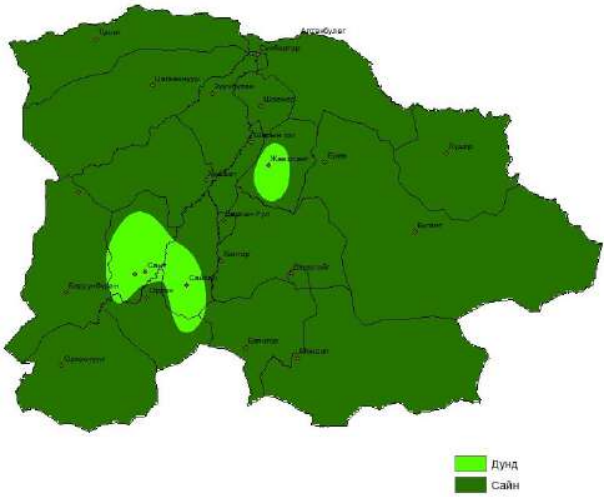

/ 5 дугаар сарын 31-ний байдлаар / ***/ 6 дугаар сарын 30-ны байдлаар/***

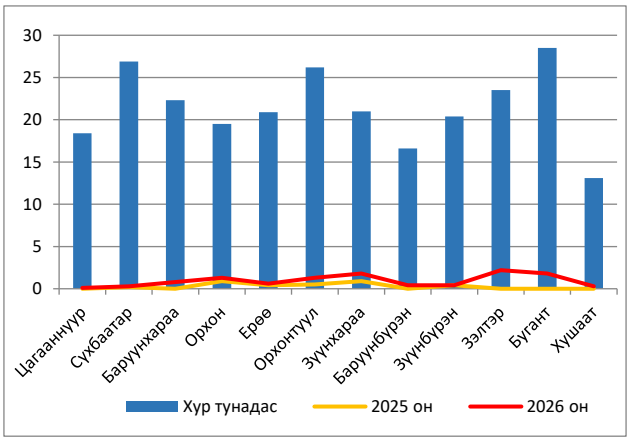
7 дугаар сарын 31-ний байдлаар ургамлын ургалтын байдал 80 гаруй хувьд сайн, 20 орчим хувьд дунд. Мандал, Түшиг, Бугант сумдын нутгаар 10.4-16.9ц/га, бусад сумдын нутгаар 2.0-6.0ц/га, ургамлын дундаж өндөр 15-51см. **8 дугаар сарын 31-ний байдлаар** ургамлын ургалтын байдал 80 гаруй хувьд сайн, 20 орчим хувьд дунд, Орхонтуул, Мандал, Түшиг, Ерөө сумдын нутгаар 10.8-17.8 ц/га, бусад сумдын 2.4-8.3ц/га, ургамлын дундаж өндөр 18-56см байлаа.

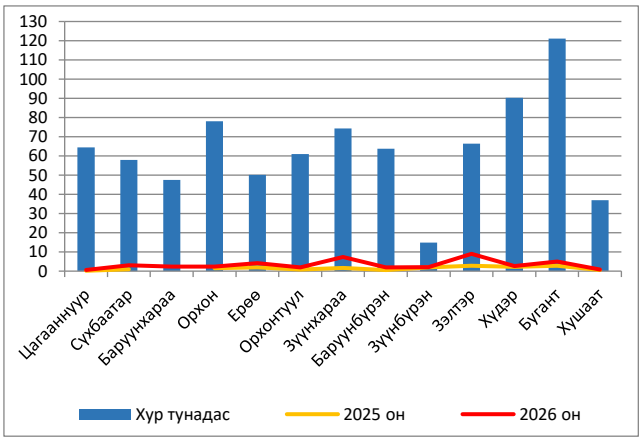

/ 7 дугаар сарын 31-ний байдлаар / ***/ 8 дугаар сарын 31-ний байдлаар /***

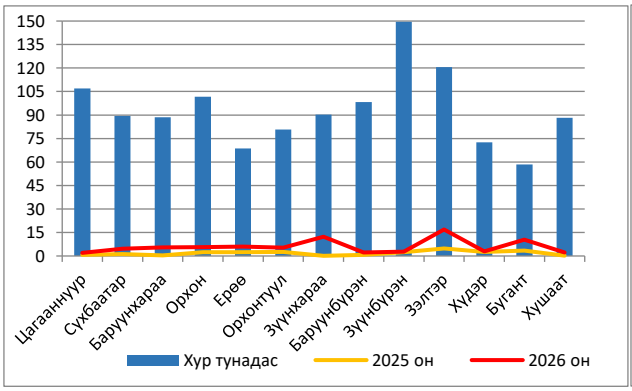
5 дугаар сард аймгийн дунджаар 21.5мм, уур амьсгалын дунджийн орчим хур тунадас орж, өмнөх жилээс 0.1-0.9ц/га-аар их, 6 дугаар сард аймгийн дунджаар 63.6мм, уур амьсгалын дунджаас 14.0мм-ээр ахиу, Ерөө, Баянгол, Хушаат сумдын нутгаар дунджийн орчим, бусад сумдын нутгаар дунджаас 10.9-71.1мм-ээр ахиу тунадас орсон бөгөөд ургацын хэмжээ 0.3-6.2ц/га аар, 7 дугаар сард 93.4мм, уур амьсгалын дунджаас 22.4мм-ээр ахиу, ургацын хэмжээ 0.3-12.3ц/га аар, 8 дугаар сард аймгийн дунджаар 80.9мм, уур амьсгалын дунджийн орчим, Сүхбаатар, Ерөө, Цагааннуур, Зүүнбүрэн сумдын нутгаар дунджаас 28.0-35.6мм-ээр ахиу, бусад сумдын нутгаар дунджийн орчим тунадас орж, ургацын хэмжээ 0.2-14.1ц/га-аар их ургацтай байлаа. / доорх графикт харуулав /

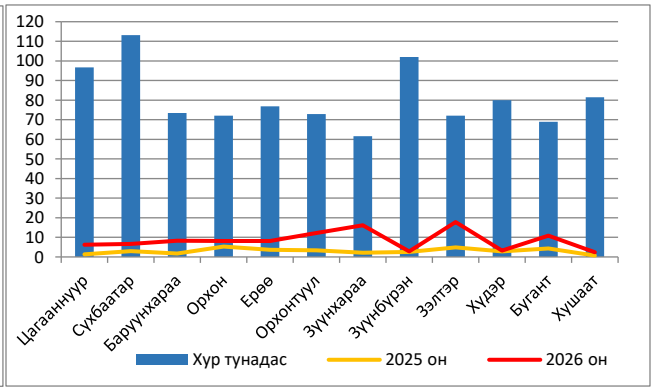
5-р сард орсон хур тунадасны хэмжээ мм, ургац,ц/га

6-р сард орсон хур тунадасны хэмжээ мм, ургац,ц/га

7-р сард орсон хур тунадасны хэмжээ мм, ургац,ц/га

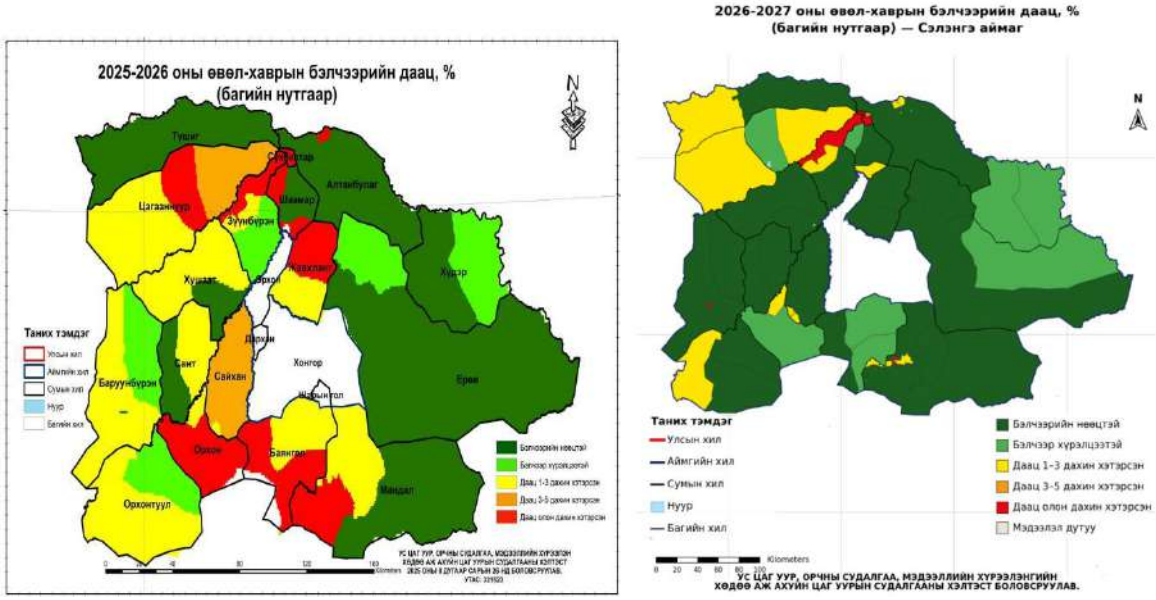

8-р сард орсон хур тунадасны хэмжээ мм, ургац,ц/га

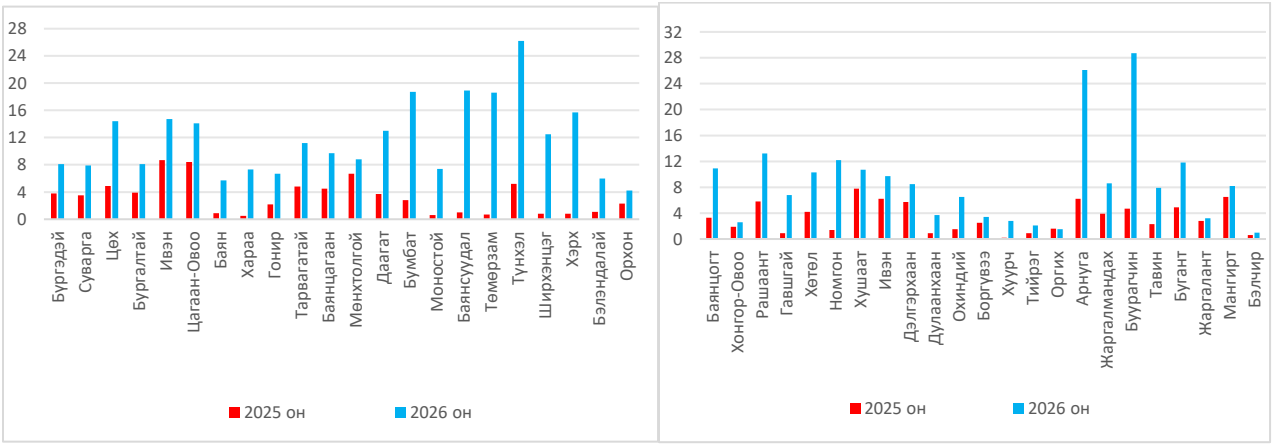
2026-2027 оны бэлчээрийн даацын зураг, хувьг өнгөрсөн онтой харьцуулсан байдал

2026-2027 оны өвөл-хаврын бэлчээрийн даацыг тооцоолж гаргасан дүнгээс үзвэл: Аймгийн нийт нутгийн 85.1 хувьд мал өвөлжилт, хаваржилт хэвийн байх боломжтой тодорхой тооны мал гаднаас отроор оруулах бэлчээрийн нөөцтэй, 14.9 хувьд бэлчээрийн боломж муу байгаа тул өөр нутагт отор нүүдэл хийх, нэмэгдэл тэжээл бэлтгэх, малын тоог бууруулах, өвөлжилт, хаваржилтын ажлыг эртнээс анхаарах шаардлага гарч байна. Бэлчээрийн даац багтаамж 0.9 хувьд олон дахин хэтэрсэн, 14.0 хувьд 3-5 дахин хэтэрэн гарсан ба өнгөрсөн онтой харьцуулж үзвэл нөөцтэй буюу хүрэлцээтэй бэлчээр 1.5 хувиар өссөн, харин даац хэтэрсэн бэлчээр 0.8 хувиар буурсан байна.

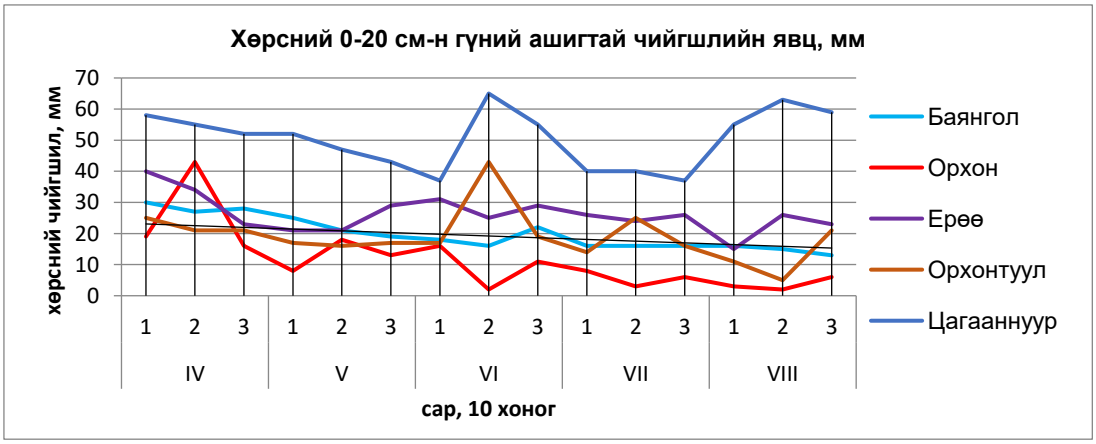
Бэлчээрийн даацыг багийн нутгаар авч үзвэл: Зүүнбүрэн сумын Жаргалант, Шаамар сумын Дулаанхаан, Орхон сумын Орхон, Сайхан сумын Гавшгай, Хөтөл, Алтанбулаг сумын Бүргэдэй, Суварга, Цагааннуур сумын Тийрэг, Оргих, Түшиг сумын Жаргалмандах, Орхонтуул сумын Хонгоровоо, Мандал сумын Баянсуудал, Ширхэнцэг багуудын нутгаар бэлчээрийн даац 1-3 дахин (шар), Сүхбаатар сумын Боргүвээ, Зүүнбүрэн сумын Бэлчир багуудын нутгаар бэлчээрийн даац олон дахин (улаан) хэтэрч гарсан.

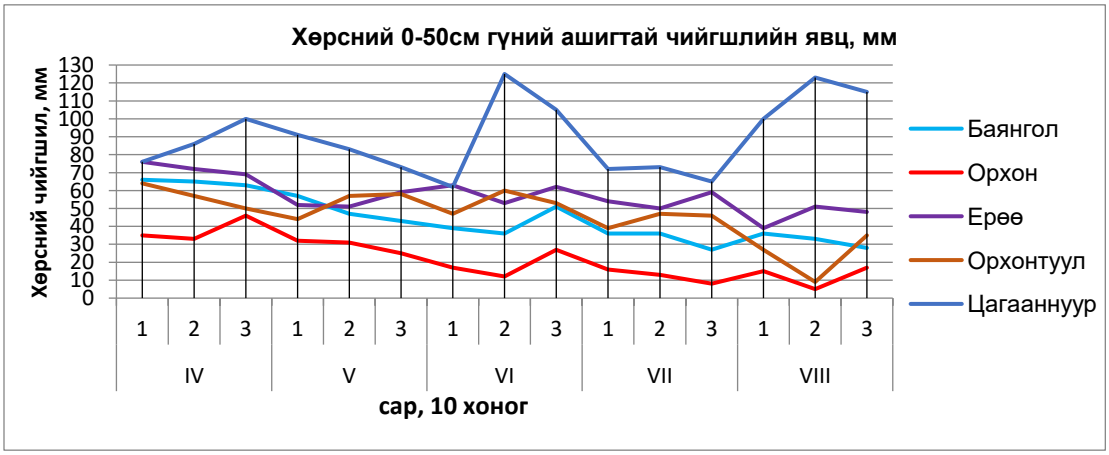

2026 оны бэлчээрийн төлөв байдлын монитронгийн цэгүүдийн хийсэн ургацын хэмжээ 1.0-28.7ц/га байсан бөгөөд энэ жилийн хамгийн их ургац Түшиг сумын Арнуга багт 26.1ц/га, Ерөө сумын Буурагчин багт 28.7ц/га, Мандал сумын Түнхэл багт 26.2ц/га, хамгийн бага ургац Цагааннуур сум 1.5-2.8ц/га, Зүүнбүрэн сумын Бэлчир багт 1.0ц/га, Орхонтуул сумын Хонгоровоо багт 2.8ц/га ургац тодорхойлогдож, 2025 оноос нийт сумдын нутгаар ургацын хэмжээ 0.4-24.0ц/га-аар их ургац тодорхойлогдсон байна.

Хөрсний чийгшил: Хөрсний чийгийн явцаас харахад 4,5 дугаар саруудын 8,18,28нд тодорхойлсон ажиглалтаар 0-20см-ийн гүнд Цагааннуур хангалттай, Ерөө, Мандал, Орхонтуул дунд, бусад сумдын нутгаар хангалтгүй, 0-50см-ийн гүнд Цагааннуур, Орхонтуул хангалттай, Мандал, Ерөө дунд, Орхон, Баянгол хангалтгүй. 6,7 дугаар саруудад 0-20, 0-50см-ийн гүнүүдэд Цагааннуур, Мандал, Ерөө, Баянгол, хангалттай, Орхонтуул, Орхон дунд. 8 дугаар сард 0-20, 0-50см-ийн гүнүүдэд Цагааннуур, хангалттай, Мандал, Орхонтуул, Ерөө, Баянгол, Орхон сумд дунд буюу хөрсний чийг 0-20см-ийн гүнд 8-65мм, өмнөх жилээс 2-20мм-ээр, 0-50см-ийн гүнд 12-125мм буюу өмнөх жилээс 5-31мм-ээр их байлаа.

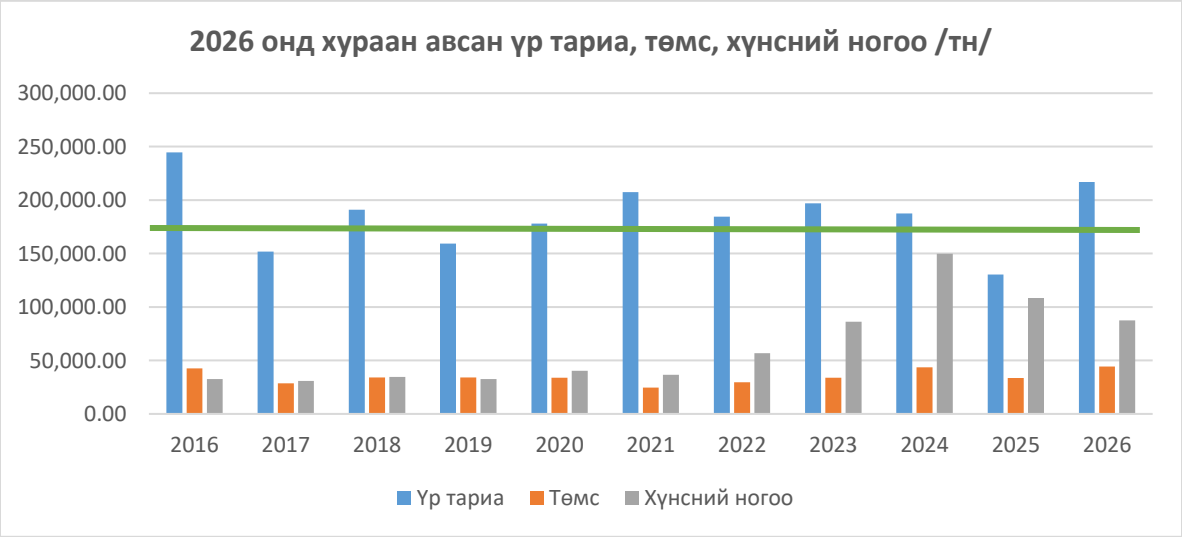

<u>Таримал ургамлын ургалтанд нөлөөлсөн байдал</u> Буудайн үе шат жигдэрсэн хугацаа олон жилийн дунджаас соёололтоос-3дахь навчлалтын үе шатанд 3-8 хоногоор, бутлалтаас-гол хатгалт 5 хоногоор, түрүүлэлтээс-сүүнбололт 6-8 хоногоор эрт, сүүнбололтоос-аарцанбололт 4-5 хоногоор орой үе шат явагдсан байна. Улаанбуудайн өндөр нь сорт болон тариалсан хугацаа, ургалтын үе шатнаасаа хамааран харилцан адилгүй дундаж өндөр 70-96см, түрүүний урт 9-10см. Өмнөх жилийн мөн үетэй харьцуулахад улаанбуудайн өндөр ихэнх талбайгаар ерөнхий өндөр 20 гаруй см-ээр, түрүүний урт 3см-ээр тус тус их байна. Төмсний үе шат жигдэрсэн хугацаа олон жилийн дундажаас цухуйлтаас-хажуу нахианы үүсэл 2-3 хоногоор эрт, цэцэглэлтээс-цэцэглэлтийн төгсгөл 8-9 хоногоор эрт үе шат явагдсан байна. Ургамлын дундаж өндөр 60-76см буюу өмнөх жилээс 30 орчим см-ээр их байлаа.

2026 онд Сэлэнгэ аймгийн хэмжээнд Улаанбуудай 123.0 мянган га талбайд тариалалт хийж 216.9 мянган тонн үр тариа хураан авсан бөгөөд буудайн ургац га-гийн ургац 18.8 ц/га, төмсний ургац 138.0 ц/га, хүнсний ногооны ургац 192 ц/га байна. Мөн 44.2 мянган тонн төмс, 87.5 мянган тонн хүнсний ногоо хураан авлаа.

Ерөнхийдөө 2026 оноос хойш цаг агаарын нөхцөл ургамлын ургах хугацааны эхний хагаст буюу 3, 4, 5 дугаард сард хуурайшилт ихтэй гандуу байсан боловч аймгийн хэмжээнд тогтвортой ургац хураан авч байгаа нь олон хүчин зүйлээс хамааралтай бөгөөд хамгийн чухал нь уур амьсгалын нөхцөл юм. Цаг агаарт зориудаар нөлөөлж ирсэн 2008 оноос аймгийн нийт буудайн ургац нэмэгдэж 2015, 2017, 2025 оноос бусад жилүүдэд олон жилийн дунджаас ахиу ургацтай байна.

ҮР АШГИЙН ТООЦОО

Цаг агаарт зориудаар нөлөөлсөн ажлын эдийн засгийн үр ашгийн тооцоог Хурын шим төвийн гаргасан аргачлалын дагуу хийж гүйцэтгэлээ. **Жишээлбэл:**
5 дугаар сарын 17-нд Түшиг суманд 9,4 мм тунадас орсон бол агаарын урсгалын дээр байрлах Булган аймгийн Хангал суманд орсон 0,5 мм тунадасыг байгалийн жамаар орсон тунадас гэж авч үзлээ.

$$T_н(м^3) = \left[\frac{1000м^3}{1мм \cdot км^2} \cdot (b_1 - a) \cdot s_1\right] + \left[\frac{1000м^3}{1мм \cdot км^2} \cdot (b_2 - b_1) \cdot s_2\right] + \left[\frac{1000м^3}{1мм \cdot км^2} \cdot (b_3 - b_2) \cdot s_3\right] + [\cdots]$$

$T_Н(М^3) = [\frac{1000м^3}{1мм \cdot км^2} \bullet (9,4мм — 0.5мм) \bullet 2,492.82км^2] = м^3$

М *төг=22,178,800•20төг=443,576,000* ≈ 443,5 сая.төг гэх мэтчилэн бодож үр ашгийн тооцоог гаргалаа.

№	огноо	ЦАЗН сум, газрын нэр	Нэмэгдэж орсон хурын ус /м³/	Нэмэгдэж орсон хурын усны үнэ
1	2026-04-15	Хушаат-Антенитай уул Цагааннуур-Хуурчын ам	0,0	0,0
2	2026-04-23	Түшиг-Хужирт	0,0	0,0
3	2026-04-26	Хушаат-Ногоонхунх Мандал-Өлөнтийн ам	3,874,400	77.488.000
4	2026-05-05	Хушаат-Мэргэний даваа	0.0	0.0
5	2026-05-08	Түшиг-Улаан овоот Хушаат-Ногоонхунх	1,101,400	22,028,000
6	2026-05-12	Цагааннуур-Боргио толгой Хушаат-Ногоонхунх	19,894,00	39,788,000
7	2026-05-17	Хүдэр-Арвин бэлчир Түшиг-Улаан овоот	22,178,800	443,576,000

8	2026-05-21	Баянгол-Баруун урт Мандал-Улаан даваа Хүдэр-Арвин бэлчир Хушаат-Мянгадар уул	13,285,400	265,708,000
9	2026-05-23	Хүдэр-Арвин бэлчир Баянгол-Хустайн даваа	9,976,800	199,536,000
10	2026-05-26	Орхон-Бэлэн далай Баянгол-Баянцогт Мандал-Баавгайтын ам	67,245,000	1,344,900,000
11	2026-05-30	Хушаат-Мэргэний даваа Цагааннуур-Нам даваа	8,679200	173,584,000
12	2026-05-31	Хушаат-Ногоонхунх Хүдэр-Арвин бэлчир	14,160,000	283,200,000
13	2026-06-07	Баянгол-Хустайн даваа	0	0
14	2026-06-12	Баянгол-Хустайн даваа Цагааннуур-Боргио толгой	76,335,200	1,526,704,000
15	2026-06-15	Мандал-Уртын ам Баянгол-Баавгайтын ам	19,167,200	383,344,000
16	2026-06-16	Цагааннуур-Боргио толгой Ерөө-Дөхөм	100,867,900	2,017,358,000
17	2026-06-17	Орхон-Дааган дэл Баянгол-Хустайн даваа Баянгол-Бороо гоулд	2,766,400	55,328,000
18	2026-07-03	Хушаат-Хөдөө хараат	402,000	8,040,000
19	2026-07-25	Хушаат-Соёмбо уул Хүдэр-Арвин бэлчир	23,815,200	476,304,000
20	2026-07-26	Хушаат-Соёмбо уул	10,050,000	201,000,000
30	Дүн		375,323,900	7,468,778,000
31	Зардал /цалин,томилолт,шатахуун, холбоо,урсгал зардал			138.263.800
32	Газрын генераторын түлш, Борооны пуужин			57,214,506
33	Эдийн засгийн үр ашиг			7,330,514,200

Дээрхи тооцооноос харахад аймгийн нутаг дэвсгэр дээр цаг агаарт зориудаар нөлөөлсөн ажлын үр дүнд нийтдээ 7,330,514,200 буюу 7 тэр бум, 330 сая, 514 мянга, 200 төгрөгний усыг байгалийн жамаар орох хур тунадаснаас нэмэгдүүлсэн байна.

3.7 САНХҮҮ ТАЙЛАН

2026 онд цаг агаарт зориудаар нөлөөлөх хур тунадас нэмэгдүүлэх үйл ажиллагааны зардалд аймгийн төсөвт **138.263.800,00 / Нэг зуун гучин найман сая хоёр зуун жаран гурван мянга найман зуун төгрөг/-ийг** тусгуулан санхүүжилтийг шийдвэрлүүлж, **ЦАЗН-01-2026 дугаартай** аймгийн засаг даргатай гэрээ байгуулан төсвийг хуваарилан зохион байгуулж ажилласан.

Цаг агаарт зориудаар нөлөөлөх хээрийн экспедицийн үйл ажиллагаа, болон шинжилгээ судалгааны ажлын тасралтгүй байдлыг ханган дараах зардлуудыг тус тус зарцуулсан. Үүнд:

1. Экспедицийн бие бүрэлдэхүүн болох 16 албан хаагчдад цалингийн 40%-иар тооцон нэмэгдэл цалинд **41.778.000** төгрөгийг
2. Нийгмийн даатгалын шимтгэлд **5.222.250.0** төгрөгийг
3. Бичиг хэргийн зардалд **2.000.000.0** төгрөгийг
4. Тээвэр шатахууны зардалд **46.263.550** төгрөгийг
5. Албан томилолтын зардалд **27.000.000** төгрөгийг
6. Шуудан холбооны зардалд **1.000.000.0** төгрөгийг
7. Авто машины сэлбэг хэрэгслийн зардалд **10.000.000.0** төгрөгийг
8. Бие бүрэлдэхүүний гэнэтийн ослын болон тээврийн хэрэгслийн даатгалд **2.000.000.0** төгрөгийг
9. Тээврийн хэрэгслийн татварт **138.075.0** төгрөгийг
10. Бага үнэтэй түргэн элэгдэх зардалд **1.861.925.0** төгрөгийг
11. Бараа үйлчилгээний бусад зардалд **1.000.000.0** төгрөгийг тус тус зарцуулж нийт **138.263.800.0 / Нэг зуун гучин найман сая хоёр зуун жаран гурван мянга найман зуун төгрөг/-ийн** санхүүжилтийн гүйцэтгэлтэйгээр ажилласан.

Мөн 2027 оны Цаг агаарт зориудаар нөлөөлж хур тунадас нэмэгдүүлэх үйл ажиллагааны санхүүжилтийг ирэх оны төсөвт тусгуулахаар тооцоо судалгааг гарган Аймгийн Төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн 2027 оны төсвийн төсөл, 2028-2029 оны төсвийн төсөөллийг эдийн засгийн суурь үзүүлэлтүүд, судалгаа бүртгэл тооцооллийг үндэслэн зардал тус бүрээр гарган боловсруулж 2026 оны 07-р сарын 03 ны өдрийн 07/161 тоотоор хүргүүлэн төсөвт тусгуулахаар ажиллаж байна.

ДҮГНЭЛТ

2026 онд Цаг уур орчны шинжилгээний газрын даргын 2026 оны 03 дугаар сарын 23-ны өдрийн А/57 тоот тушаал, УЦУОШТөвийн даргын А/17 тоот тушаалаар Сэлэнгэ Бороо - 1,2,3, экспедицүүдийн бие бүрэлдэхүүнийг шинэчлэн томилж 4 дүгээр сарын 15 -ний өдрөөс эхлэн 4 дүгээр сарын 15, 23, 25, 26, –ний өдрүүдэд, 5 дугаар сарын 5, 8, 12, 13, 17, 21, 24 ,26, 30, 31-ны өдрүүд, 6 дугаар сарын 7, 12, 15, 17, 18-ны өдрүүд 7 дугаар сарын 3, 25, 26 –ны өдрүүдэд Сэлэнгэ аймгийн нутагт үүлэнд зориудаар нөлөөлөн хур тунадас нэмэгдүүлэх, хөрсний чийг сайжруулах, зорилгоор цаг агаарын нөхцөл бүрдсэн 20 удаагийн процесст 39 хээрийн үйл ажиллагаа явуулж 91 пуужин зарцуулсан байна. Тус төвийн цаг агаарт зориудаар нөлөөлөх экспедицүүд цаг агаарт зориудаар нөлөөлж болох бүх нөхцөлийг алдалгүй гарч ажилласан бөгөөд ЦУОШГазар, Иргэний нисэхийн Ерөнхий газартай байгуулсан гэрээг

мөрдөн үйл ажиллагаа явуулах бүрдээ зөвшөөрөл авч хөдөлмөр хамгаалал аюулгүй байдлаа ханган харвалт хийж байв.

Сэлэнгэ аймгийн ЦАЗН үйл ажиллагаанд ашиглагж буй пуужин /JFJ-A3/ нь тус төвд 2025 оны үлдэгдэл 24 ширхэг байсан бөгөөд 2026 оны 4 сард 30 ширхэг пуужин, 5 сард 40 ширхэг пуужин нэмэлтээр хүлээн авч 94 ширхэг пуужинтай үйл ажиллагаа явуулсан. Үүнээс 2026 оны үйл ажиллагаанд 87 ширхэг пуужин зарцуулсан ба одоогийн үлдэгдэл 7 ширхэг бөгөөд үүнээс гэмтэлтэй 3 пуужин байна.

Цаг агаарт зориудаар нөлөөлөх үйл ажиллагаа явуулсан 20 өдрийн аэросиноптик нөхцлийг авч үзхэд газар орчмын фронтын шинж нь нийт тохиолдлын 35,0 %-д хүйтэн фронтод, 2-р зэргийн хүйтэн фронтод 15,0%, долгионтой дулаан фронтод 15,0%, долгионтой хүйтэн фронтод 5.0 %, дулаан секторт 20,0%, фронтгүй 10%-д тус тус харвалт хийгдсэн байна.

2026 оны 4–7 дугаар сарын хур тунадасны хэмжээг олон жилийн дундажтай (ОЖД) харьцуулахад **4 дүгээр сард** аймгийн хэмжээнд 4.7 мм тунадас орсон нь ОЖД-аас 2.7 мм-ээр бага байсан. Харин Орхон, Зүүнбүрэн сумдын нутгаар ОЖД-аас 0.3–2.5 мм-ээр ахиу хур тунадас орсон. **5 дугаар сард** 21.8 мм тунадас орсон нь ОЖД-аас 1.7 мм-ээр бага байсан бол Орхонтуул, Ерөө, Сүхбаатар, Түшиг сумдын нутгаар ОЖД-аас 0.3–6.2 мм-ээр ахиу тунадас орсон байна. **6 дугаар сард** 64.1 мм тунадас орсон нь ОЖД-аас 14.5 мм-ээр, **7 дугаар сард** 94.7 мм тунадас орсон нь ОЖД-аас 23.7 мм-ээр тус тус их байв. Харин тунастай өдрийн тоог өмнөх онуудтай харьцуулахад 5 дугаар сард 3, 6 дугаар сард 3, 7 дугаар сард 5 өдрөөр тус тус олон байсан.

4 дүгээр сарын 2–25, 5 дугаар сарын 7–20-ны хооронд ихэнх сумдын нутгаар хуурайшилт нэмэгдэж, ой, хээрийн түймрийн эрсдэл аюултай болон нэн аюултай түвшинд хүрсэн байсан. Энэ хугацаанд цаг агаарын нөхцөл бүрдсэн тохиолдол бүрд цаг агаарт зориудаар нөлөөлөх үйл ажиллагааг зохион байгуулан ажилласан. 2026 онд ой, хээрийн түймэр нийт 6 удаа гарсан нь өмнөх онтой харьцуулахад 11.4 хувиар буурсан байна.

2026 онд Сэлэнгэ аймгийн хэмжээнд Улаанбуудай 123.0 мянган га талбайд тариалалт хийж 216.9 мянган тонн үр тариа хураан авсан бөгөөд буудайн ургац га-гийн ургац 18.8 ц/га, төмсний ургац 138.0 ц/га, хүнсний ногооны ургац 192 ц/га байна. Мөн 44.2 мянган тонн төмс, 87.5 мянган тонн хүнсний ногоо хураан авлаа.

6 дугаар сарын 8, 18, 28-ны өдөр болон 7 дугаар сарын 8-ны өдөр хийсэн хөрсний чийгийн ажиглалтаар ихэнх сумдын нутгаар хөрсний чийг хангалттай түвшинд байв. Хөрсний 0–20 см-ийн гүнд 8–65 мм чийгтэй байсан нь өмнөх оныхоос 2–20 мм-ээр, 0–50 см-ийн гүнд 12–125 мм чийгтэй байсан нь өмнөх оныхоос 5–31 мм-ээр тус тус их байсан.

Хадлан, бэлчээрийн ургамлын ургацын хэмжээг авч үзэхэд 6 дугаар сард 0.6–9.0 ц/га, 7 дугаар сард 2.0–16.9 ц/га, 8 дугаар сард 1.4–17.8 ц/га байсан нь өмнөх оноос тус тус 0.3–6.2 ц/га, 0.3–12.3 ц/га, 0.2–14.1 ц/га-аар их байсан. Мөн бэлчээрийн ургамлын дундаж өндөр 6 дугаар сард 6–25 см, 7 дугаар сард 12–51 см, 8 дугаар сард 16–56 см хүрсэн нь өмнөх оныхоос тус тус 1–8 см, 2–34 см, 7–30 см-ээр өндөр байсан.

2026–2027 оны өвөл, хаврын бэлчээрийн даацын тооцооллоор аймгийн нийт нутгийн 85.1 хувьд мал өвөлжих, хаваржих боломжтой бөгөөд тодорхой тооны малыг гаднаас отроор хүлээн авах бэлчээрийн нөөцтэй байна. Харин нийт нутгийн 14.9 хувьд бэлчээрийн хүрэлцээ, боломж муу байна. Өмнөх онтой харьцуулахад нөөцтэй буюу хүрэлцээтэй бэлчээрийн эзлэх хувь 1.5 нэгжээр өсөж, даац хэтэрсэн бэлчээрийн эзлэх хувь 0.8 нэгжээр буурсан байна.

Санал Хүсэлт: *Салхины хурд, зүг хэмжих автомат багажаар хангах*
Экспедицэд ашиглагдаж буй пуужин харвах төхөөрөмж шинэчлэх
Пуужин харвах 12волт-ын удирдлага /пульт/ экспедицийн тоогоор хангах
Пуужин, газрын генераторын түлшний нөөцийг бүрдүүлэх

Тайлан бичсэн:

ЦАЗН-ийн инженер: М.Амарбаясгалан

Хянасан:

УЦУОШТ-ийн дарга: О.Ганбат